Cofinanțat de Uniunea Europeană

RAPORT 2026

Analiza rolului serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar în România

Florina Cosmina Pop
Veronica Ionela Savu
Octavia Mihaela Borș-Georgescu

Proiect „Intervenții pentru învățământul terțiar - măsuri sistemice pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar", cod SMIS 322473

DOAR APROXIMATIV 9% DINTRE STUDENȚI BENEFICIAZĂ DE SERVICII DE CONSILIERE. CHESTIONAR CCOC, 2025

Ponderea s-a înjumătățit față de 2020-2021.

ue fiscdi
Reducerea abandonului universitar
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
ue fiscdi Publishing House

Analiza rolului serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar în România

AUTORI:

Florina Cosmina Pop
Veronica Ionela Savu
Octavia Mihaela Borș-Georgescu

Publishing House

București, 2026

Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
București, str. Mendeleev nr. 21-25, Sector 1, cod 010362
Telefon: +40 21 30 23 850; Fax: +40 21 31 15 992
E-mail: office@uefiscdi.ro
www.uefiscdi.ro

Acest document a fost pregătit pentru Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării și reflectă opinia autorilor. Acest material nu reprezintă poziția Comisiei Europene sau a Guvernului României, care nu poartă răspunderea modului în care informația conținută în acest studiu ar putea fi utilizată.

AUTORI:
Florina Cosmina Pop, Veronica Ionela Savu, Octavia Mihaela Borș-Georgescu

Copyright 2026 – UEFISCDI Publishing House
ISBN: 978-606-95918-5-7
Acest material este pus la dispoziție sub Licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-FărăDerivate 4.0 Internațional. Detaliile pe larg privind exercitarea drepturilor licențiate pot fi parcurse aici:
https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.ro

Cuprins

Cuprins 3

Scopul și metodologia raportului 4

1. Introducere 6

2. Contextualizarea analizei și repere teoretice 10

2.1. Politici naționale și europene privind reducerea și prevenirea abandonului universitar în învățământul superior 10

2.2. Rolul consilierii studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar 12

3. Percepția studenților aflați în risc de abandon universitar cu privire la fenomenul abandonului universitar și rolul serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar – studiu calitativ 18

3.1. Scop, obiective și întrebări de cercetare 18

3.2. Metodologia cercetării 18

3.3. Rezultatele cercetării 21

3.3.1. Percepția studenților asupra abandonului universitar 21

3.3.3. Percepția studenților asupra rolului consilierii în retenția studenților 35

3.3.3. Profilul consilierului: caracteristici de vârstă, deprinderi și abilități, valori și calități personale, experiență 43

3.4. Concluziile studiului și limitele cercetării 46

4. Analiza serviciilor oferite de Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră și a percepțiilor cu privire la rolul acestor structuri în retenția studenților - studiu mixt 52

4.1. Scop, obiective și întrebări de cercetare 52

4.2. Metodologia cercetării 53

4.3. Rezultatele cercetării de tip mixt și analiza datelor 56

4.3.1. Descrierea respondenților 57

4.3.2. Activitățile, serviciile și evaluarea acestora în cadrul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră 59

4.3.3. Capacitatea/resursele și dificultățile identificate de CCOC-uri 68

4.3.4. Percepții și perspective ale implicării CCOC-urilor în prevenirea și reducerea abandonului universitar 75

4.4. Concluzii ale studiului și limitele cercetării 89

5. Concluzii transversale 93

6. Recomandări de politici publice privind rolul serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar 97

Bibliografie 104

Anexa 1. Analiza politicilor naționale privind reducerea și prevenirea abandonului universitar 107

Anexa 2. Ghid de interviu focus - grup studenți 111

Anexa 3. Ghid de interviu angajați CCOC 113

Anexa 4. Chestionar – Percepția asupra abandonului universitar din perspectiva CCOC-urilor 115

Lista figurilor 125

Listă tabelelor 126

Scopul și metodologia raportului

Scopul prezentului raport este prezentarea rezultatelor unei analize de politici publice privind rolul și activitatea serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar în România.

Raportul se bazează pe un proces care a inclus următoarea **metodologie:**

- **Analiza literaturii de specialitate și a politicilor naționale și europene** privind reducerea și prevenirea abandonului în învățământul superior, cu accent pe rolul serviciilor de consiliere a studenților
- Descrierea unor **modele de bune practici** în intervențiile de consiliere a studenților în risc de abandon universitar
- Derularea unei **cercetări de tip calitativ** cu studenți aflați în situații de risc de abandon universitar din cinci centre universitare din România, cu scopul de a evalua percepția lor cu privire la fenomenul abandonului universitar și rolul serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar
- Derularea unei **cercetări de tip mixt** având ca participanți reprezentanți ai Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC) din cinci centre universitare din România cu scopul de a înțelege modul în care acestea sprijină studenții în parcursul lor academic, cu accent pe serviciile oferite și rolul lor în prevenirea și reducerea abandonului universitar
- **Formularea unor recomandări** bazate pe dovezi, menită să sprijine elaborarea și implementarea de măsuri eficiente în învățământul superior cu privire la rolul consilierii în reducerea și prevenirea abandonului în învățământul superior

Acest raport a fost dezvoltat în cadrul proiectului *„Intervenții pentru învățământul terțiar-măsuri sistemice pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar”*, cod SMIS 322473, implementat de către Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI), în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării (MEC), cofinanțat prin Programul Educație și Ocupare 2021-2027 și bugetul național.

Proiectul are ca scop creșterea accesului în învățământul superior, precum și a numărului de participanți rămași în sistemul de educație sau care și-au îmbunătățit nivelul de educație prin implementarea unor măsuri de monitorizare, avertizare timpurie și combatere a fenomenelor de abandon universitar atât prin intervenții generale, cât și prin intervenții specifice, în special în rândul grupurilor dezavantajate. Raportul a fost elaborat ca parte a eforturilor UEFISCDI de susținere a implementării Programului Național de Reducere a Abandonului Universitar (PNRAU).

I.
Introducere

1. Introducere

Prin analiza de politici ne referim la un proces sistematic de investigare a modului de formulare, implementare și evaluare a politicilor publice, dar și a efectelor acestora, cu scopul de a identifica puncte tari, limite și posibile direcții de îmbunătățire (Comisia Europeană, 2014). În acest demers, un aspect important este diferența dintre politica „așa cum este formulată" (intenția, scopurile declarate) și politica „așa cum este pusă în practică" (efectele, rezultatele reale generate). Modele precum „policy cycle" (ciclul politicilor) evidențiază că între formulare, interpretare instituțională și implementare există etape succesive de traducere, negociere și adaptare la contexte locale (Bowe, Ball și Gold, 1992; Ball, 1994; Ozga, 2000).

Analiza politicilor din domeniul educației este importantă pentru înțelegerea modului în care sunt concepute, implementate și evaluate reformele educaționale. Aceasta implică examinarea diferitelor aspecte ale formulării, punerii în aplicare și evaluării politicilor, pentru a îmbunătăți rezultatele și funcționarea sistemelor educaționale. În acest sens, politicile educaționale pot fi înțelese ca procese dinamice, aflate într-o continuă negociere între nivelul de formulare și nivelul de implementare, iar efectele acestora depind în mare măsură de capacitatea instituțiilor de a le transpune în practici coerente și adaptate contextului local (Ozga, 2000; Viennet și Pont, 2017). Din această perspectivă, analiza politicilor ajută la identificarea diferențelor dintre intențiile declarate ale politicilor și modul în care acestea funcționează în practică.

În mod direct, **obiectivele prezentului studiu** au în vedere implementarea și efectele Ordinului Ministrului Educației (OMEd) nr. 4042/2024 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România, cu accent pe rolul acestor structuri în prevenirea și reducerea abandonului universitar. În mod indirect, cu scopul de a contextualiza și fundamenta analiza, sunt incluse o serie de acte normative și propuneri legislative relevante, care configurează cadrul mai larg al politicilor naționale privind dimensiunea socială a învățământului superior și sprijinirea studenților. Astfel, au fost analizate și următoarele acte și propuneri legislative:

- Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare
- Hotărârea Guvernului nr. 731/2024 privind organizarea şi funcționarea Ministerului Educației, cu modificările ulterioare
- Hotărârea Guvernului nr. 387/2025 pentru aprobarea metodologiei privind organizarea și funcționarea Programului Național de Reducere a Abandonului Universitar (PNRAU)
- OMEd nr. 6463/2023 privind aprobarea Criteriilor generale de acordare a burselor și a altor forme de sprijin financiar de la bugetul de stat pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență
- OMEd nr. 4481/2024 pentru aprobarea Normelor privind accesibilizarea învățământului superior pentru persoanele cu dizabilități
- OMEd nr. 4394/2024 privind aprobarea Codului drepturilor și obligațiilor studentului

Analiza urmărește să identifice și să analizeze existența măsurilor privind prevenirea și reducerea abandonului universitar, dar și modul în care acestea sunt transpuse în servicii de consiliere, accesate și utilizate de către studenți în contexte instituționale specifice. Studiul operează pe mai multe nivele de analiză interconectate: nivelul macro, reprezentat de politicile europene și naționale privind dimensiunea socială a învățământului superior și reducerea abandonului universitar; nivelul mezo, care vizează instituțiile de învățământ superior și structurile de sprijin, în special Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră; și nivelul micro, care surprinde experiențele, percepțiile și strategiile studenților aflați în situații de risc de abandon. Această articulare pe nivele permite o analiză integrată a rolului serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar, susținând utilizarea unei metodologii mixte de cercetare.

Metodologia analizei de politici utilizate în cadrul studiului se bazează pe etapele propuse de Bardach (2023), prezentate sintetic în *Tabelul 1*.

Tabel 1. Etapele metodologice adaptate prezentului studiu

Etape ale analizei	**Demersuri specifice realizate**
Fundamentarea analizei	Analiza politicilor naționale și europene privind reducerea și prevenirea abandonului universitar în învățământul superior. Analiza literaturii de specialitate și a studiilor relevante privind rolul consilierii studenților pentru prevenirea și reducerea abandonului în învățământul superior. Descrierea unor modele de bune practici în intervențiile cu studenții în risc de abandon universitar.
Colectarea datelor	Derularea unei cercetări de tip calitativ, având ca metodă de culegere a datelor interviurile de tip focus-grup (5) cu studenți aflați în situații de risc de abandon universitar. Derularea unei cercetări de tip mixt: ancheta sociologică, prin aplicarea unui chestionar angajaților Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră din universitățile de stat din România și derularea unor interviuri cu angajați din cele 5 CCOC-uri cuprinse în studiu.
Analiza și interpretarea datelor colectate	Analiza și interpretarea datelor utilizând programe specifice de analiză a datelor cantitative și calitative.
Formularea recomandărilor și evaluarea opțiunilor	Elaborarea unor recomandări privind optimizarea rolului Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră în reducerea și prevenirea abandonului în învățământul superior.

Sursa datelor: Bardach (2023), prelucrare proprie

II.
Contextualizarea analizei și repere teoretice

2. Contextualizarea analizei și repere teoretice

2.1. Politici naționale și europene privind reducerea și prevenirea abandonului universitar în învățământul superior

Abandonul universitar este o problemă complexă și multidimensională, care afectează atât studenții, cât și instituțiile de învățământ superior și societatea în ansamblu. La nivel european, în cadrul strategiei Europa 2020, este asumată ținta de a avea cel puțin 40% tineri cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani absolvenți de studii superioare. Conform datelor Eurostat, publicate în anul 2025, România se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană în ceea ce privește procentul tinerilor cu studii superioare (aproximativ 23% dintre tinerii cu vârste între 25 și 34 de ani au finalizat studii superioare, comparativ cu media europeană de peste 45%). De asemenea, există grupuri subreprezentate în învățământul superior din România, de exemplu persoanele din mediul rural (8,2% în anul 2021, comparativ cu media europeană de 29,6%) sau diferențe de gen, cu o rată mai crescută de absolvire a învățământului superior în rândul femeilor (Ministerul Educației, 2023). Rata de abandon în învățământul superior în România, în durata formală de absolvire a programului de studiu este de 48,65% (Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj, 2022). Deși România se situează peste media OECD în ceea ce privește absolvirea studiilor superioare în durata formală de absolvire a programului, datele aceluiași studiu arată o mai slabă performanță (finalizare a studiilor) în cazul studenților care nu finalizează studiile în perioada formală de absolvire a programului de licență.

La nivel *european*, Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA) este o inițiativă de colaborare și coordonare dezvoltată în cadrul Procesului Bologna și are ca principal obiectiv crearea unui spațiu european pentru învățământul superior, care să permită comparabilitatea, compatibilitatea și coerența între sistemele existente în Europa. Din prisma dimensiunii sociale, se accentuează nevoia de a avea o participare mai crescută a grupurilor vulnerabile, defavorizate și subreprezentate în învățământul superior. Obiectivul stabilit pentru anul 2030 este de a asigura acces echitabil la educație terțiară, prin consolidarea dimensiunii sociale a învățământului superior (EHEA, 2020).

În literatura de specialitate și documentele de politici europene, tranziția către învățământul superior și, în special, primul an de studii sunt recunoscute implicit ca etape critice ale parcursului universitar, asociate cu un risc crescut de abandon. Deși documentele EHEA nu formulează întotdeauna explicit intervenții dedicate primului an, acestea subliniază importanța mecanismelor de sprijin timpuriu, a consilierii și orientării eficiente și a creării unor medii de învățare favorabile incluziunii, care să susțină adaptarea academică și socială a studenților (EHEA, 2020; EHEA, 2024). Din această perspectivă, consilierea apare ca un instrument transversal al dimensiunii sociale a învățământului superior, cu rol strategic în susținerea tranziției și în prevenirea acumulării timpurii a dificultăților care pot conduce la abandon universitar.

Congruent cu prioritățile strategice prevăzute la nivel european, printre care creșterea accesului echitabil la învățământul superior și reducerea abandonului universitar, la nivel *național* se elaborează și se propune spre adoptare Programul Național de Reducere a Abandonului Universitar (PNRAU). Scopul principal al programului este creșterea retenției studenților, în special a celor proveniți din grupuri defavorizate. Sunt propuse măsuri de sprijin pentru studenții aflați în risc de abandon prin intervenții de tip consiliere, cursuri remediale sau politici de reînmatriculare. Se urmăresc, de asemenea, sprijinirea tranziției de la învățământul liceal la cel universitar și încurajarea implicării active a studenților în viața universitară.

În continuare, vom trece în revistă actele normative la nivel național care abordează în mod direct sau conex reducerea și prevenirea abandonului universitar. În documentele studiate, în acord cu legislația și recomandările europene, vom urmări identificarea dimensiunii sociale, respectiv de echitate a

învățământului superior, menționarea prevenirii și reducerii abandonului universitar ca obiective de intervenție în spațiul educațional universitar și existența unor măsuri specifice de intervenție care vizează fenomenul abandonului universitar. Tabelul de mai jos prezintă un rezumat sintetic al demersului analitic *(prezentat în mod extins în Anexa 1)*.

Tabel 2. Rezumat sintetic al politicilor naționale privind reducerea și prevenirea abandonului universitar

Acte legislative	**Rezumat măsuri privind reducerea și prevenirea abandonului universitar**
Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare	Definește echitatea ca una dintre valorile centrale și prevede înființarea Programului național de reducere a abandonului universitar (PNRAU).
OMEd nr. 4042/2024 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România	Prevede ca scop al Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC) sprijinirea tinerilor în vederea alegerii unui parcurs educațional și profesional potrivit. Activitățile desfășurate sunt de consiliere educațională și vocațională, consiliere și orientare în carieră, consiliere în scop de optimizare personală și servicii de consiliere psihologică, adresate studenților, elevilor, absolvenților și altor membri ai comunității academice. Una dintre direcțiile urmărite prin activități realizate de specialiștii CCOC este sprijinirea reducerii abandonului universitar cauzat de motive de adaptare la mediul universitar sau de orientare în carieră.
OMEd nr. 4481/2024 pentru aprobarea Normelor privind accesibilizarea învățământului superior pentru persoanele cu dizabilități	Reglementează accesul liber al persoanelor cu dizabilități la orice formă de educație și responsabilitatea CCOC-urilor de a le oferi servicii de consiliere și asistență psihopedagogică.
OMEd nr. 4394/2024 privind aprobarea Codului drepturilor și obligațiilor studentului	Întărește ideea rolului statului ca garant al unui învățământ accesibil și incluziv pe tot parcursul procesului, de la admitere până la finalizarea studiilor. Se menționează nevoia de a implica studenții în implementarea Programului Național de Reducere a Abandonului Universitar și măsurile de sprijin la care pot avea acces studenții din grupuri defavorizate.
OMEd nr. 6463/2023 privind aprobarea Criteriilor generale de acordare a burselor și a altor forme de sprijin financiar de la bugetul de stat pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență	Reglementează acordarea din fondurile de la bugetul de stat a diferitelor tipuri de burse, printre care și burse sociale.
Hotărâre nr. 387 din 16 aprilie 2025 pentru aprobarea metodologiei privind organizarea și funcționarea Programului național de reducere a abandonului universitar	În vederea aplicării măsurilor PNRAU, instituțiile de învățământ superior elaborează un plan de acțiuni privind reducerea abandonului universitar, adaptat la categoriile de studenți înmatriculați aflați în risc de abandon și la particularitățile de risc identificate la nivelul instituției și programelor de studii.

Analiza politicilor naționale privind prevenirea și reducerea abandonului universitar, așa cum reiese din actele normative prezentate în *Tabelul 2*, indică **o asumare explicită, la nivel de politică publică, a obiectivelor de echitate, incluziune și creștere a retenției în învățământul superior**. Cadrul legislativ recent reflectă o orientare clară către dezvoltarea unor mecanisme instituționale de sprijin pentru studenți, printr-o combinație de măsuri de natură financiară, academică și psiho-educațională, precum și prin consolidarea rolului Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră în prevenirea abandonului universitar.

În același timp, analiza comparativă a acestor politici sugerează că **intervențiile sunt definite preponderent la nivel de structuri, atribuții și tipuri de activități, fără a detalia sistematic modul în care acestea sunt integrate în parcursul academic al studenților sau adaptate diversității experiențelor de tranziție și de risc de abandon**. Deși actele normative includ referiri explicite la sprijinirea tranziției către învățământul superior, dezvoltarea sentimentului de apartenență și susținerea studenților din grupuri vulnerabile, acestea lasă un grad ridicat de autonomie instituțională în ceea ce privește modalitățile concrete de implementare și prioritizare a serviciilor de consiliere în cadrul experienței academice. Această configurație normativă creează premisele unor variații semnificative între instituții în ceea ce privește rolul atribuit consilierii studențești, accesibilitatea serviciilor și vizibilitatea acestora pentru studenți. În acest context, înțelegerea impactului politicilor privind prevenirea și reducerea abandonului universitar necesită completarea analizei legislative cu o explorare a modului în care aceste politici sunt reflectate în practicile instituționale și în experiențele studenților. În continuare, ca etapă premergătoare studiilor empirice, subcapitolul următor va trece în revistă cadrele teoretice și conceptuale, dar și studiile și practicile relevante care au fundamentat analiza relației dintre politici, practici instituționale și experiențele studenților și, în final, formularea de recomandări privind rolul consilierii în retenția studenților.

2.2. Rolul consilierii studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar

Considerații teoretice și studii relevante

În analiza **modelelor teoretice** care au stat la baza construirii demersului de cercetare, au fost consultate lucrări din literatura de specialitate și rapoarte instituționale. Selectarea studiilor a urmărit identificarea cercetărilor care analizează rolul serviciilor de consiliere în retenția studenților și care oferă rezultate sau concluzii privind impactul acestor intervenții asupra parcursului academic.

Constatări-cheie:

- **În literatura de specialitate** consultată reiese faptul că **serviciile de consiliere** sunt esențiale pentru sprijinirea studenților în depășirea dificultăților academice, emoționale și sociale care pot conduce la abandon universitar;
- Consilierea academică și consilierea de orientare în carieră sprijină **luarea unor decizii educaționale și profesionale informate**, contribuind la creșterea motivației și a angajamentului față de studiile universitare;
- **Consilierea psihologică** oferă suport emoțional și ajută studenții să gestioneze stresul și anxietatea asociate mediului academic;
- **Mentoratul și sprijinul personalizat** reprezintă instrumente eficiente în consolidarea încrederii și a integrării sociale a studenților;

Constatări-cheie:

- **Accesibilitatea** și promovarea serviciilor de consiliere sunt factori esențiali pentru creșterea gradului de utilizare a acestor resurse de către studenți.
- Serviciile de consiliere reprezintă deci un **instrument strategic** în combaterea abandonului universitar, iar implementarea lor eficientă are un impact semnificativ asupra ratelor de retenție și succes academic în învățământul superior.

Modelele teoretice care privesc retenția studenților (Tinto, 1993; Astin, 1984; Pascarella și Terenzini, 1991; Bean, 1980) evidențiază faptul că integrarea academică și socială, sentimentul de apartenență, implicarea activă și satisfacția față de experiența universitară influențează semnificativ decizia studenților de a continua sau de a abandona studiile.

Constatările prezentate sunt susținute de mai multe studii realizate atât în context național, cât și internațional. Studiile realizate de Enache, Călin și Tușa (2023) arată că serviciile de consiliere profesională, tutoratul și consilierea psihologică sunt percepute de studenți ca soluții relevante pentru prevenirea abandonului universitar. Rezultatele indică un interes crescut al studenților pentru servicii de consiliere în orientarea educațională, consilierea în carieră și dezvoltare personală. Cercetările realizate de Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj (2022) evidențiază rolul serviciilor de consiliere ca instrumente esențiale în prevenirea abandonului universitar în România, subliniind importanța consilierii academice și psihologice în sprijinirea adaptării studenților la mediul universitar.

La nivel internațional, studiul realizat de Tavers, Sin și Antunes (2024) privind strategiile de reducere a abandonului universitar în Portugalia evidențiază importanța unui sprijin individualizat și a unei relații apropiate între studenți și cadrele didactice, în care serviciile de consiliere joacă un rol central. Într-o perspectivă mai largă, sinteza sistematică realizată de Kehm, Larsen și Sommersel (2019) arată că serviciile de consiliere contribuie la sprijinirea studenților pe plan academic, emoțional și vocațional, facilitând integrarea academică și socială și reducând riscul de abandon.

Modele de bune practici în intervențiile cu studenții în risc de abandon universitar

Secțiunea de față are la bază consultarea literaturii de specialitate și a unor rapoarte instituționale referitoare la prevenirea abandonului universitar și rolul serviciilor de consiliere în acest proces. În acest sens au fost consultate articole științifice și documente / rapoarte instituționale din spațiul european și nord-american care descriu intervenții implementate în universități pentru sprijinirea studenților și reducerea riscului de abandon. Exemplele incluse au fost **selectate pe baza frecvenței lor în literatura de specialitate și a existenței unor evaluări sau documentări instituționale** care indică efecte pozitive asupra retenției studenților, fiind considerate bune practici în prevenirea abandonului universitar.

Principalele categorii de bune practici identificate sunt:

- **Integrarea consilierii obligatorii cu sprijin academic și mecanisme instituționale de monitorizare** crește semnificativ eficiența intervențiilor, așa cum demonstrează modelul **CUNY ASAP**, în care consilierea proactivă este corelată cu tutoratul și urmărirea constantă a progresului studenților.
- Utilizarea sistemelor de tip **„early alert" și a analizelor predictive** poate transforma consilierea într-o intervenție timpurie, declanșată pe baza unor semnale obiective

privind riscul academic, reducând întârzierea reacției instituționale față de dificultățile studentului, așa cum arată exemplul **„OU Analyse"**.

- Construirea unor **contexte de învățare colaborativă**, precum programele de tip **SI-PASS/PASS**, evidențiază faptul că prevenirea abandonului nu se bazează exclusiv pe sprijin individual, ci și pe consolidarea integrării academice și a sentimentului de apartenență prin comunități de învățare facilitate de colegi.
- Intervențiile plasate înainte de debutul parcursului universitar**,** precum procedurile de **„matching"** utilizate în Olanda, subliniază importanța prevenirii timpurii a abandonului prin clarificarea așteptărilor și a potrivirii dintre profilul studentului și programul de studii.
- Intervențiile integrate în experiența academică a studentului, și nu poziționate periferic, sunt asociate cu retenție și succes academic mai ridicate, conform cadrului **„What Works?"**, care pune accent pe angajament, integrare și apartenență.
- Abordările instituționale integrate sunt aplicabile și în contextul național**,** așa cum demonstrează **proiectul ROSE**, care a combinat consilierea, tutoratul, programele remediale și intervențiile de tranziție pentru studenții din primul an, susținute de o arhitectură instituțională clară și resurse dedicate.

Programul **ASAP** („Accelerated Study in Associate Programs") dezvoltat în cadrul City University of New York, SUA (CUNY), este considerat un model de intervenție integrată, în care consilierea reprezintă o componentă centrală, corelată cu sprijin academic și suport pentru reducerea barierelor care pot conduce la abandon (CUNY, 2025; Scrivener et al., 2015). Programul este descris ca un pachet format din mai multe componente, care include consiliere academică obligatorie și proactivă, monitorizarea progresului și orientarea studentului către resurse (de tip tutorat, sprijin pentru organizarea studiilor și utilizarea eficientă a parcursului curricular) (CUNY, 2025; Scrivener et al., 2015). Evaluările MDRC[1] asupra acestui model arată efecte consistente asupra progresului și finalizării studiilor, raportând că intervenția de tip ASAP aproape a dublat rata de absolvire la trei ani în comparație cu grupul de control în evaluarea experimentală (Scrivener et al., 2015). În același timp, datele instituționale recente ale CUNY evidențiază, pentru cohorte recente, diferențe consistente în favoarea participanților (de exemplu, pentru „first-time freshmen"[2] din cohorta 2021, 35% absolvire la 3 ani în ASAP vs. 15% în non-ASAP[3], conform documentelor de tip „program performance overview"[4]) (CUNY, 2025). Modelul este relevant pentru tema consilierii în mediul universitar prin faptul că

[1] MDRC (Manpower Demonstration Research Corporation) este o organizație de cercetare independentă din Statele Unite, specializată în evaluarea riguroasă a programelor educaționale și sociale, cunoscută pentru utilizarea metodologiilor experimentale în analiza impactului intervențiilor asupra retenției și finalizării studiilor.

[2] Termenul „first-time freshmen" este utilizat în sistemul de învățământ superior din SUA pentru a desemna studenții aflați la prima lor înscriere într-un program universitar, fără experiență anterioară de studii universitare. Termenul este păstrat în forma originală pentru a reflecta categoriile utilizate în raportările instituționale CUNY.

[3] Prin „non-ASAP" sunt desemnate, în literatura de evaluare a programului CUNY ASAP, programele sau grupurile de studenți care nu beneficiază de intervenția ASAP și care sunt utilizate ca grupuri de control în analizele de impact. Termenul este utilizat în această formă pentru a păstra coerența cu literatura internațională și cu rapoartele MDRC.

[4] Prin „program performance overview" sunt desemnate documentele oficiale de raportare instituțională ale CUNY, care sintetizează indicatori privind progresul academic, retenția și finalizarea studiilor pentru diferite cohorte și programe.

transformă sprijinul într-un mecanism proactiv, previzibil și obligatoriu, reducând riscul ca studenții vulnerabili să rămână neconectați la servicii (Scrivener et al., 2015).

O altă direcție de bună practică, cu relevanță deosebită pentru contextul european, o reprezintă intervențiile de tip „early alert / predictive learning analytics", care susțin consilierea prin identificarea timpurie a riscului și declanșarea de intervenții rapide (Kuzilek et al., 2015). Un exemplu instituțional bine documentat este „OU Analyse" (The Open University, Marea Britanie), un sistem care estimează săptămânal riscul de nepromovare sau de nefinalizare a unei sarcini (de exemplu, predarea următoarei teme), iar informațiile sunt puse la dispoziția tutorilor și echipelor de suport, pentru a facilita contactarea studentului și oferirea de sprijin (Kuzilek et al., 2015). Relevanța acestui model pentru prevenirea abandonului constă în consolidarea consilierii și suportului academic printr-o abordare proactivă, ghidată de date, care permite intervenția înainte ca dificultățile să se transforme în eșec academic, retragere sau abandon (Kuzilek et al., 2015).

Sprijinul academic de tip „peer-assisted learning", cunoscut în multiple universități sub denumiri precum „Supplemental Instruction" (SI) sau SI-PASS/PASS[5] (Universitatea din Lund, 2025a; Malm, 2022), presupune organizarea de sesiuni periodice de învățare colaborativă pentru disciplinele de tip „gateway courses" (cursuri critice ca și dificultate, în special din anul I, cu rată ridicată de eșec). Acestea sunt facilitate de studenți din ani mai mari pregătiți pentru acest rol (Lund University, 2025a; Malm, 2022). Centrele europene SI-PASS descriu explicit această intervenție ca fiind orientată spre cursuri dificile, adesea introductive, și ca având funcție atât academică, cât și de integrare (Universitatea din Lund, 2025b). Literatura arată că astfel de programe pot susține performanța și retenția prin combinarea strategiilor de învățare cu apartenența la o comunitate de învățare (de exemplu, prin proiecte și aplicații instituționale din spațiul britanic și european) (Malm, 2022; Walden, 2019). Din perspectiva consilierii, programul SI-PASS/PASS este relevant deoarece funcționează ca o extensie academică a ecosistemului instituțional de sprijin, oferind studenților oportunități structurate de învățare în mediu de colaborare pentru cursuri dificile. În acest cadru, consilierii pot orienta studenții aflați în risc de abandon universitar către aceste sesiuni, iar informațiile obținute din participarea și feedback-ul studenților pot sprijini adaptarea intervențiilor ulterioare de consiliere (Malm, 2022; Walden, 2019).

În literatura europeană privind prevenirea abandonului, o altă categorie de bune practici privește intervențiile care urmăresc alinierea dintre profilul studentului și programul de studii („student - program fit"), în special în etapa de tranziție spre universitate. În Olanda, sunt descrise proceduri de „matching" (activități de orientare și autoevaluare după înscriere, dar înainte de începerea efectivă a studiilor), menite să ofere candidaților o înțelegere realistă a cerințelor programului și să reducă riscul de abandon determinat de alegerea nepotrivită a domeniului (Bijsmans și Harbers, 2014). În acest sens, sunt raportate exemple instituționale (precum Universitatea din Maastricht), care descriu „matching-ul" ca intervenție de sprijin pentru tranziția către învățământul superior (Bijsmans și Harbers, 2014). De asemenea, există analize bazate pe modele statistice multivariate, care examinează efectele „activităților suplimentare de alegere a studiilor" asupra comportamentului de retragere/renunțare, arătând relevanța unui set de intervenții preventive realizate înaintea începerii anului universitar (Deelen și Kuijpers, 2016). În raport cu consilierea, aceste proceduri sunt importante pentru că extind intervenția dincolo de remedierea dificultăților apărute „după instalarea riscului",

[5] SI-PASS (Supplemental Instruction - Peer Assisted Study Sessions), cunoscut și sub denumirea PASS (Peer Assisted Study Sessions), este un model internațional de sprijin academic dezvoltat inițial în Statele Unite și adaptat ulterior în numeroase universități europene. Programul presupune organizarea de sesiuni regulate de învățare în colaborare, facilitate de studenți din ani mai mari, pentru cursuri considerate dificile sau critice în parcursul academic, în special din primul an de studii.

către prevenție timpurie, centrată pe clarificarea așteptărilor și potrivirii cu programul de studiu (Bijsmans și Harbers, 2014; Deelen și Kuijpers, 2016).

Un reper european cu valoare de cadru conceptual și operațional îl constituie și programul britanic „What Works? Student Retention & Success" (coordonat de Liz Thomas), care sintetizează dovezi și studii de caz instituționale privind intervențiile eficiente pentru retenție (Thomas, 2012). Raportul final subliniază importanța apartenenței („belonging"), a integrării academice și sociale, a intervențiilor concentrate pe primul an de facultate și a faptului că măsurile eficiente sunt, de regulă, integrate în experiența academică a studentului (nu poziționate periferic) (Thomas, 2012). Din această perspectivă, consilierea apare ca mecanism de conectare a studentului cu resursele, de dezvoltare a competențelor de studiu și de susținere a tranziției, în complementaritate cu intervenții curriculare și co-curriculare (Thomas, 2012).

Revenind în plan național, un exemplu relevant de bună practică, prin amploarea sa și prin focalizarea explicită pe prevenirea abandonului în primul an, este **proiectul ROSE** (Romanian Secondary Education Project), care a inclus o componentă adresată universităților publice, prin granturi destinate reducerii abandonului în învățământul terțiar (Banca Mondială, 2015, 2024). Conform descrierilor proiectului și comunicărilor Băncii Mondiale, granturile universitare au vizat activități precum programe remediale, tutorat și consiliere (inclusiv consiliere de carieră și servicii de sprijin), precum și inițiative de tip „summer bridge programs"[6] și dezvoltarea de centre de învățare pentru studenții din anul I aflați în risc de abandon (Banca Mondială, 2015). În plus, documentele de monitorizare ale Băncii Mondiale includ indicatori de retenție în primul an pentru facultățile sprijinite, sugerând rolul măsurilor integrate (inclusiv consilierea) în susținerea tranziției și a parcursului universitar timpuriu (World Bank, 2024).

Un model european de bună practică relevant pentru prevenirea abandonului universitar, care completează intervențiile descrise anterior, este reprezentat de abordările de tip **„First-Year Experience (FYE)",** dezvoltate și documentate în literatura de specialitate ca răspuns instituțional la vulnerabilitatea crescută a studenților în perioada de tranziție către învățământul superior. Acest model are la bază premisele teoretice formulate de Tinto (1993, 2012) și Astin (1999), conform cărora integrarea academică și socială, implicarea activă și sentimentul de apartenență sunt factori determinanți ai persistenței studenților în sistemul universitar. În context european, cercetările sintetizate de Kehm, Larsen și Sommersel (2019) arată că intervențiile concentrate asupra primului an de studii au cel mai ridicat potențial de impact asupra reducerii abandonului, în special atunci când acestea sunt structurate ca programe instituționale coerente și nu ca măsuri izolate. Modelele FYE includ, de regulă, un pachet integrat de intervenții care combină consilierea academică, orientarea și consilierea în carieră, suportul psihologic și programele de mentorat, având ca obiectiv sprijinirea adaptării la cerințele academice, facilitarea integrării sociale și clarificarea obiectivelor educaționale și profesionale ale studenților. Literatura de specialitate evidențiază faptul că rolul consilierii este central în cadrul acestor modele, consilierii acționând ca mediatori între student și mediul instituțional, prin identificarea timpurie a dificultăților, orientarea către resursele adecvate și susținerea dezvoltării competențelor de studiu și a autonomiei academice. Din această perspectivă, modelul „First-Year Experience" poate fi considerat o bună practică europeană fundamentată științific, întrucât operaționalizează principiile integrării și implicării studentului într-o manieră sistemică și preventivă, contribuind la reducerea riscului de abandon universitar în etapa cea mai critică a parcursului educațional.

[6] Prin „summer bridge programs" sunt desemnate programe instituționale implementate înainte de începerea primului an universitar, care vizează sprijinirea tranziției către învățământul superior prin activități de orientare academică, consolidarea competențelor de bază, familiarizarea cu cerințele universitare și facilitarea integrării sociale a studenților, în special a celor aflați în risc de abandon.

III.

Percepția studenților aflați în risc de abandon

cu privire la fenomenul abandonului universitar și rolul serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar – studiu calitativ

3. Percepția studenților aflați în risc de abandon universitar cu privire la fenomenul abandonului universitar și rolul serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar – studiu calitativ

3.1. Scop, obiective și întrebări de cercetare

Scopul cercetării este explorarea percepției studenților în risc de abandon universitar cu privire la fenomenul abandonului universitar și rolul serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar.

Obiectivele cercetării

- Descrierea percepției studenților asupra experienței participării la studii universitare, din prisma factorilor care influențează abandonul universitar
- Identificarea nevoilor de sprijin ale studenților în parcurgerea și finalizarea studiilor universitare
- Explorarea cunoștințelor studenților cu privire la serviciile oferite de CCOC-uri
- Explorarea percepției studenților asupra disponibilității și participării la servicii de consiliere pentru prevenirea și reducerea riscului de abandon universitar în cadrul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră
- Identificarea recomandărilor studenților privind măsurile necesare și actorii sociali relevanți în prevenirea și reducerea abandonului universitar

Întrebările de cercetare

- Care este percepția studenților asupra abandonului universitar?
- Care sunt nevoile de sprijin ale studenților în procesul de parcurgere și finalizare a studiilor universitare?
- Care este percepția studenților asupra rolului serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar?
- Care sunt recomandările studenților privind măsurile necesare și actorii relevanți în prevenirea și reducerea abandonului universitar?

3.2. Metodologia cercetării

Colectarea datelor

Cercetarea s-a desfășurat în perioada mai 2025 - iunie 2025, în cadrul a cinci focus-grupuri cu studenți în risc de abandon universitar, organizate la sediul celor 5 instituții de învățământ superior selectate ca parteneri în cadrul proiectului „*Intervenții pentru învățământul terțiar - măsuri sistemice pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar" cod MySMIS: 322473*. Întâlnirile au fost organizate în colaborare cu reprezentanți ai universităților partenere desemnați la nivel de instituție. Rolul cercetătorilor a fost de planificare și implementare a cercetării, iar cel al reprezentanților universităților partenere a fost de a facilita desfășurarea cercetării prin contactarea studenților eligibili (în conformitate cu criteriile de selecție anunțate) și punerea la dispoziție a spațiului pentru organizarea întâlnirilor.

Cele 5 întâlniri cu studenții s-au desfășurat în spații adecvate întâlnirilor de grup, puse la dispoziție de către universități, care au permis respectarea condițiilor etice de desfășurare a cercetării. Echipa de cercetare a moderat discuțiile și a folosit înregistrarea audio pentru a asigura acuratețea redării răspunsurilor și pentru a realiza ulterior analiza detaliată a conținutului discuției. Acceptul tuturor participanților pentru înregistrarea audio a focus-grupului a fost obținut prin explicarea și semnarea

de către aceștia a acordului etic privind participarea la cercetare. Durata de desfășurare a celor 5 întâlniri a variat între 80 de minute și 130 de minute.

Participanți

Studenții participanți la studiu au fost selectați pe baza disponibilității lor (eșantionare de conveniență), în urma unui anunț transmis online sau prin comunicare directă studenților din cele 5 centre universitare de către persoanele desemnate în cadrul universității.

S-a urmărit respectarea următoarelor criterii:

- studenți înmatriculați în programele de licență ale celor 5 universități selectate în proiect, aflați în risc de abandon
- în funcție de tipul universității: parteneră în proiect
- ciclul de studii: licență
- durata programului de studii: 3, 4 sau 5 ani
- forma de învățământ a programului: cu frecvență, cu frecvență redusă sau la distanță
- domeniul de studii: toate (diversitate cât mai mare)
- anul de studii: I, II, III, IV sau V (diversitate cât mai mare)
- etnie: fiecare focus grup va include cel puțin 1 student de etnie romă (auto-identificat/ admis pe locuri speciale pentru romi)
- în semestrul anterior de studii (octombrie 2024 - februarie 2025) au acumulat cel mult 20 credite ECTS (din 30 ECTS) / au obținut media între 6 și 7 la examenul de bacalaureat *(acest criteriu este utilizat pentru identificarea studenților în risc de abandon universitar ținând cont de puterea sa predictivă ridicată)*

Studiul a inclus un total de 48 de participanți, dintre care 30 de sex feminin. Dintre aceștia, 2 participanți au declarat apartenența la etnia romă, 2 provin din mediul urban mic sau din mediul rural, iar 4 au părinți plecați în străinătate. De asemenea, 16 participanți provin din familii monoparentale și 1 participant este student cu dizabilități. Din punct de vedere al situației locative, o singură persoană s-a identificat ca fiind afectată de excluziune locativă sau fără adăpost, iar o altă persoană a menționat că locuiește într-o comunitate marginalizată. În ceea ce privește situația pe piața muncii, 14 dintre cei 48 de studenți au declarat că sunt activi pe piața muncii. Aceste date reflectă o diversitate a condițiilor socio-economice din cadrul grupului, oferind un context relevant pentru înțelegerea experiențelor și a provocărilor cu care se pot confrunta studenții în risc de abandon universitar.

Metode și instrumente de colectare a datelor

Colectarea datelor s-a realizat utilizând o metodologie calitativă de cercetare, prin interviuri de tip **focus-grup.** Cercetarea s-a desfășurat în baza unui *ghid de interviu* elaborat în acord cu scopul cercetării și a cuprins următoarele secțiuni tematice*:*

- Întrebări de cunoaștere și explorarea caracteristicilor socio-demografice ale participanților
- Percepția studenților asupra factorilor de risc ai abandonului universitar și nevoi de sprijin
- Experiențele studenților cu Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră
- Recomandări privind măsurile necesare și actorii sociali relevanți în prevenirea și reducerea abandonului universitar

Analiza datelor

Datele colectate în cadrul interviurilor de grup cu studenții în risc de abandon universitar au fost analizate folosind programul de analiză calitativă a datelor MAXQDA. Procesul analizei tematice (Braun și Clarke, 2006) a inclus următoarele etape: familiarizarea cu datele; generarea temelor și a codurilor inițiale; revizuirea temelor; definirea și denumirea temelor; realizarea și prezentarea analizei. Utilizarea

programului de analiză MAXQDA a permis explorarea percepțiilor și experiențelor studenților, dar și identificarea relațiilor dintre diferite aspecte ale acestora.

În urma analizei tematice au fost identificate **2 teme centrale** aflate în interacțiune, așa cum arată procesul de analiză a datelor: (1) Percepția studenților asupra abandonului universitar; (2) Percepția studenților asupra rolului consilierii în retenția studenților. Fiecare dintre aceste teme cuprind la rândul lor sub-teme, pentru a facilita procesul de înțelegere în profunzime a datelor. Temele, sub-temele și descrierea acestora sunt prezentate rezumativ în tabelul de mai jos.

Tabel 3. Teme și sub-teme rezultate în urma analizei tematice

Teme centrale	Sub-teme	Descriere
Percepția studenților asupra abandonului universitar	Sprijin instituțional și strategii individuale de coping	● Congruență (matching) între student și facultate la nivel de aspirații, interese și abilități ● Persoană de referință în relația cu studenții și proceduri instituționale ● Sprijin social și financiar ● Siguranța fizică și emoțională și sănătate mintală ● Autonomie și eforturi personale
	Participare și apartenență	● Participare la activități și coeziune, cu accent pe momentele critice specifice anului I ● Atenție individuală: monitorizarea absențelor, a restanțelor și sprijin la timp pentru prevenirea abandonului universitar ● Parteneriat și agency
	Oportunități în raport cu profesia	● Mesaje ale profesorilor, oportunități de angajare și nevoia de independență
Percepția studenților asupra rolului consilierii în retenția studenților	Vizibilitate și acces	● Vizibilitate și acces în relația studenți- Centre de Consiliere și Orientare în Carieră ● Informații, experiențe și recomandări ale studenților
	Servicii și activități	● Autocunoaștere și dezvoltare personală ● Sprijin emoțional ● Consiliere vocațională ● Sprijin academic
	Profilul consilierului	● Caracteristici de vârstă, deprinderi și abilități, valori și calități personale, experiență

Considerații etice

Dimensiunile etice ale acestei cercetări au fost atent discutate în cadrul echipei de cercetători, și s-a asigurat consultarea și oferirea de feedback pentru pregătirea și implementarea studiului în condiții de respectare a eticii cercetării. Anterior desfășurării interviurilor de tip focus-grup, participanții au fost informați despre scopul studiului, calendarul de desfășurare (data, ora, locul întâlnirii și durata de desfășurare), modalitatea de derulare a discuțiilor de grup, modul în care vor fi utilizate datele colectate în cadrul discuțiilor, natura voluntară a participării și posibilitatea de a se retrage din cercetare în orice moment al desfășurării acesteia, respectarea confidențialității și anonimizarea datelor. De asemenea, s-a solicitat acordul scris pentru înregistrarea audio a discuțiilor de grup. Toate aceste măsuri au avut scopul de a proteja confidențialitatea și bunăstarea participanților, asigurând desfășurarea procesului de cercetare în conformitate cu principiile etice și deontologice specifice cercetărilor calitative.

3.3. Rezultatele cercetării

3.3.1. Percepția studenților asupra abandonului universitar

Riscurile abandonului universitar, în percepția studenților

Constatări-cheie:

- **Lipsa congruenței** între programul universitar ales și aspirațiile, interesele și abilitățile studenților
- Dificultăți în a identifica o **persoană de referință** (persoană-pivot, mediator) responsabilă pentru relația cu studenții, inclusiv în situații de dificultate/risc de abandon, ceea ce face dificilă identificarea timpurie a riscului și intervenția în aceste situații
- Absența programelor care să **faciliteze tranziția** înspre învățământul superior și acomodarea la facultate, mai ales în anul I de facultate
- **Adaptarea deficitară a sistemului universitar la schimbările survenite** la nivelul societății și implicit al studenților din prisma relației student-cadru didactic, flexibilizarea și actualizarea predării și a evaluării
- **Costuri financiare** asociate studiilor (de exemplu pentru navetă, chirie, deplasări și participare la activitățile de practică)
- Dificultăți în cazul studenților care lucrează în **a echilibra munca și facultatea**
- Corelarea formării cu piața muncii și **tranziția spre piața muncii** este insuficient integrată ca formă de sprijin la nivel universitar

Nevoile de sprijin și propunerile studenților pentru prevenirea abandonului universitar

Constatări-cheie:

- Servicii de consiliere și orientare vocațională/în carieră atât la nivel preuniversitar, cât și la nivel universitar și **colaborarea** între cele două structuri în perioada de tranziție
- Proceduri clare și cunoscute de către studenți privind **persoana responsabilă** de relația cu **studenții în situații de risc de abandon universitar**, care să poată asigura

Constatări-cheie:

facilitarea accesului la resursele necesare/disponibile/dedicate studenților în vederea finalizării studiilor

- Programe și **servicii dedicate studenților de anul I**, care să faciliteze acomodarea lor la mediul universitar
- **Reducerea costurilor financiare**, de exemplu prin extinderea programelor de burse sociale sau reintroducerea subvenționării pentru transportul feroviar
- Flexibilizare și actualizare la nivel instituțional, dar și la nivelul relației student-cadru didactic, cu accent pe respectarea drepturilor studenților și asigurarea accesului echitabil la educație
- Programe de sprijin și consiliere care **să urmărească nevoile studenților**: sprijin academic, psihologic, vocațional și asigurarea unui climat de siguranță fizică și emoțională, prin conștientizarea importanței sănătății mintale în prevenirea abandonului universitar și includerea acestei dimensiuni în programe și servicii la nivel instituțional

În prezentul studiu, prin explorarea percepției studenților asupra abandonului universitar am urmărit să identificăm care sunt barierele pe care aceștia le-au întâmpinat și care sunt nevoile studenților pentru a putea finaliza cu succes parcursul academic. În mod congruent cu literatura de specialitate (Tinto, 1993, 2017; Yorke și Longden, 2004; Kehm, Larsen și Sommersel, 2019), rezultatele arată că sprijinul instituțional, sub forma unor resurse și servicii care să faciliteze integrarea studenților și depășirea unor momente de risc, fie ele în perioada de tranziție la facultate sau pe parcursul anilor următori de studiu sunt dimensiuni esențiale pentru prevenirea abandonului universitar. Figura de mai jos sumarizează principalele rezultate ale analizei tematice cu privire la percepția studenților asupra abandonului universitar.

Figură 1. Percepția studenților asupra abandonului universitar. Harta analizei tematic

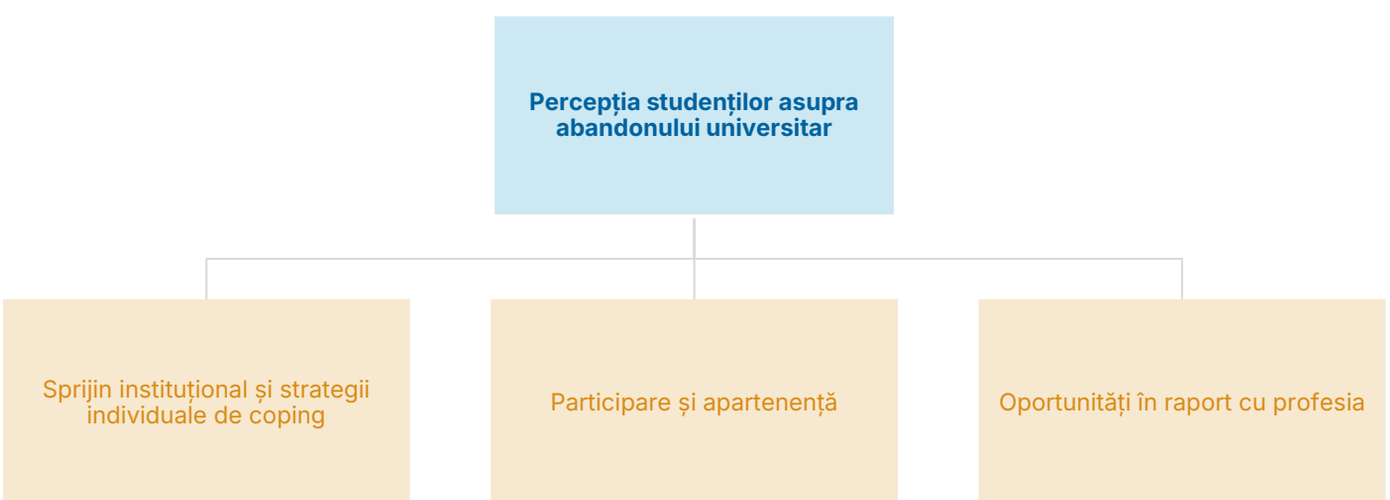

Sprijin instituțional și strategii individuale de coping

Congruență (matching) între student și facultate la nivel de aspirații, interese și abilități

În cadrul deciziilor studenților privind continuarea studiilor, au existat situații în care acest proces a avut mai degrabă un caracter aleatoriu, marcat de lipsa de informații, decizii mai degrabă spontane sau influențate de prieteni decât bazate pe un proces individual de identificare a *aspirațiilor, intereselor sau abilităților.* În aceste situații, studenții identifică riscul de abandon ca fiind asociat lipsei de congruență între oferta educațională a facultăților și capacitatea lor de adaptare sau performanță academică. Această idee este consistentă cu literatura privind „mismatch-ul"[7] dintre așteptările studenților și specificul programului urmat, literatură care subliniază că lipsa congruenței între profilul studentului și profilul specializării crește riscul de abandon universitar (Tinto, 1993; Gale și Parker, 2014; Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj, 2022).

Pentru a preveni acest risc, propunerile studenților vizează atât învățământul preuniversitar, cât și învățământul universitar. Una dintre nevoile identificate de către aceștia este de a participa, la nivelul învățământului preuniversitar, la programe de consiliere și orientare care să îi sprijine să identifice mai clar potențiale instituții de învățământ superior potrivite cu interesele și abilitățile individuale. Această direcție se aliniază cu recomandările europene privind tranziția liceu - universitate, care accentuează rolul consilierii vocaționale timpurii și al unei tranziții educaționale bine structurate pentru reducerea abandonului universitar (Comisia Europeană, 2019; Kift, 2015; Gale și Parker, 2014).

De asemenea, studenții sugerează o colaborare mai amplă între licee și universități, exemplele date în acest sens fiind experiențele celor care au participat la programe de tipul „student pentru o zi". Aceste programe sunt apreciate pentru accesul la informații relevante și interacțiunile informale cu studenții universităților. Propunerile lor trimit la ideea de „pipeline educațional"[8] și de aliniere între niveluri, regăsită și în centrul strategiilor naționale și europene pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii și a abandonului în învățământul superior (Guvernul României, 2015; UEFISCDI, 2015; Comisia Europeană, 2019).

> *„Eu aș face ca la sfârșitul liceului să se facă un fel de test, ca să se vadă cine, unde se potrivește, la ce facultate. Pentru că am înțeles că sunt foarte mulți studenți care, după ce termină facultatea, își aleg joburi care n-au nicio legătură cu profilul pe care l-au ales."*

[7] Termenul „mismatch" (neconcordanță sau nepotrivire) este utilizat în literatura de specialitate pentru a descrie discrepanța dintre așteptările, interesele și abilitățile studenților, pe de o parte, și cerințele, valorile sau cultura instituțională ale programului universitar urmat, pe de altă parte. Această nealiniere poate conduce la scăderea satisfacției academice, diminuarea motivației și creșterea probabilității de abandon universitar (Tinto, 1993; Yorke și Longden, 2004; Kehm, Larsen și Sommersel, 2019).

[8] Conceptul de „pipeline educațional" desemnează parcursul continuu al elevilor și studenților prin sistemul de învățământ, de la nivelul preuniversitar până la cel universitar, cu accent pe punctele de tranziție (ex. trecerea de la liceu la facultate) unde există risc de abandon sau pierdere a capitalului educațional. Scopul politicilor de tip pipeline este crearea unor mecanisme integrate de sprijin și orientare care să asigure retenția și finalizarea studiilor la fiecare nivel educațional (Thomas, 2012; Kehm, Larsen și Sommersel, 2019; Comisia Europeană, 2019).

> *„Mă gândeam dacă s-ar impune, de exemplu, în clasa a XII-a, ceva programe ca un fel de oră oficială să li se explice legat de facultăți, să poate să facă și o vizită la facultățile care interesează."*

Tot din perspectiva resurselor instituționale, deși se evidențiază pozitiv rolul campaniilor de informare, respectiv de promovare a facultăților, studenții relatează că decizia lor privind facultatea s-a bazat în mică măsură pe informațiile specifice cum ar fi planul de învățământ și disciplinele studiate sau potențialul traseu profesional după absolvire. Astfel, studenții propun construirea unui proces sistematic de oferire de informații și sprijin pentru a identifica congruența între aspirațiile, interesele și abilitățile studentului și specializarea sau facultatea aleasă, în două etape: consiliere la nivel de liceu, cu includerea unor experiențe directe de cunoaștere și familiarizare cu mediul universitar; existența unor servicii de consiliere la nivel de facultate, în mod special în primul an de facultate, care să faciliteze în cazurile necesare reorientarea înspre facultăți sau specializări mai potrivite cu profilul studentului.

Literatura de specialitate consultată arată că primele faze ale parcursului universitar sunt momente critice pentru reorientare și că existența unor servicii de consiliere pentru redirecționare poate transforma un abandon definitiv într-o tranziție controlată către o altă specializare (Yorke și Longden, 2004; Ulriksen, Madsen și Holmegaard, 2020; Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj, 2022).

Persoană de referință în relația cu studenții și proceduri instituționale

Mai ales în cazul studenților care au avut experiențe de abandon universitar sau au declarat că s-au gândit la acest lucru din cauza unor situații dificile, există neclaritate în privința persoanei de sprijin la nivel de facultate responsabilă de acest domeniu: *„(...) am scris pe grup la colegi să anunțe, altundeva n-am știut"*. În cazul specific al acestor studenți (care au abandonat sau care au avut această intenție), nu se identifică o procedură clară la nivel de facultate care să fie cunoscută și accesibilă studenților în raport cu problema abandonului universitar. Se evidențiază nevoia de a avea un „pod studenți-facultate", o persoană care să faciliteze accesul la resurse sau să medieze relația studenților cu facultatea.

> *„(...) să existe cineva care să stabilească podul ăsta și să fie prezent în fiecare facultate. Poate asta mi s-ar părea cea mai bună resursă, mai degrabă decât un material ce îl poți accesa online. Sau pot stabili și o conexiune. Dacă îi un mediator, un om."*
>
> *„Cineva care poate să îți prezinte și ce fel de suport îți poate oferi facultatea la care ești, dar poate fi și cineva care îți poate oferi suport din alte părți."*

Nevoia unui mediator între student și facultate este în linie cu modelele instituționale de prevenire a abandonului, care propun roluri clar definite de coordonare a sprijinului (de tipul „student success officer", tutore sau îndrumător de an cu rol extins) (Thomas, 2012; Thomas et al., 2021; Abdul-Rahaman, Arkorful și Okereke, 2022). Această structură este de asemenea încurajată în cadrul Programului Național de Reducere a Abandonului Universitar (PNRAU), care accentuează importanța mecanismelor instituționale de identificare și sprijin a studenților aflați în risc de abandon universitar (Guvernul României, 2025).

În situațiile de absenteism din cauze medicale, doi studenți remarcă dificultatea de a înțelege modalitatea agreată la nivel de facultate de a aborda aceste situații și implicit dezangajarea atunci când nu reușesc să parcurgă cu succes procesul revenirii la facultate și recuperarea sarcinilor didactice (ex. activitate de seminar/laborator, examene restante): *„Am explicat și la secretariat și a zis că noi n-avem treabă cu chestia asta, cu rezolvarea lor. Să merg la fiecare profesor cu câte o scutire."* Astfel de experiențe indică lipsa unor proceduri clare și cunoscute pentru gestionarea

situațiilor de crize personale sau medicale, elemente menționate frecvent în analizele privind echitatea și retenția în învățământul superior românesc (UEFISCDI, 2015; Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj, 2022; UEFISCDI, 2022).

Alte discuții la nivel de grup fac însă referire la îndrumătorul de an sau personalul CCOC ca persoane de sprijin în situații de risc de abandon universitar, însă se remarcă diferențe consistente între facultăți și universități la nivel de informații pe care le dețin studenții privind rolul acestora, sau chiar identificarea poziției respective la nivel de facultate. Pentru unii studenți, îndrumătorul de an este persoana de referință pentru anumite situații dificile cu care ei sau colegii studenți s-au confruntat, cum ar fi organizarea din punct de vedere al orarului, dificultăți academice sau alte situații individuale care au prezentat risc pentru performanța lor academică sau chiar risc de abandon universitar. Studenții descriu că în aceste situații îndrumătorul de an a acționat ca mediator între ei și alte cadre didactice, le-a oferit în mod direct sprijin academic sau emoțional, respectiv i-a direcționat înspre resurse de sprijin la nivel instituțional, de exemplu Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră. Totuși, sunt și studenți care declară că nu au cunoștință de existența acestui rol de tutore sau îndrumător de an printre cadrele didactice, aspect care, consideră ei, a fost de multe ori o problemă pentru că nu au știut cui să ceară ajutor în situațiile de dificultate. Așa cum vom detalia în secțiunea următoare, și serviciile CCOC sunt recunoscute de unii dintre studenții ca servicii de sprijin la nivel de universitate pe care le cunosc, sau la care au apelat.

Sprijin social și financiar

Percepția studenților asupra abandonului universitar este strâns legată și de sprijinul social și financiar la care au acces prin intermediul resurselor instituționale. Mai ales în cazul studenților care au un loc de muncă, aceștia descriu, pe de o parte, nevoia de sprijin financiar, care ar putea fi acoperită mai bine prin intermediul programelor de sprijin social la nivelul universității, cum sunt bursele. Pe de altă parte, aceștia explică nevoia de a include această nouă realitate a studenților în modul în care este organizat orarul sau chiar în programele de sprijin de tip consiliere oferite studenților, pentru a-i ajuta să găsească varianta optimă de a echilibra locul de muncă cu facultatea. Barierele identificate, printre care dificultatea de a potrivi programul unui loc de muncă cu orarul de la facultate, se regăsesc și printre motivele care fac dificilă finalizarea studiilor universitare.

> *„Mereu o să- mi reproșez gândul de abandon universitar în cap, din nou, din cauza faptului că trebuie să și muncesc și uneori poate se pot suprapune. Și nu e neapărat rău că se suprapun și se poate face în așa fel încât să menții un echilibru să le ții pe ambele, asta clar se poate, dar nu știu dacă mai vrei..."*

În literatura de specialitate regăsim mai multe mențiuni și rezultate ale studiilor cu referire la presiunea financiară și necesitatea de a lucra concomitent cu studiile ca factori majori de risc pentru abandon, mai ales în rândul studenților proveniți din medii dezavantajate (Joo, Durband și Grable, 2008; Foster, Semo și Jones, 2022; UEFISCDI, 2024).

Un orar de tipul program fix, pe modelul orarului din liceu, în care era alocat zilnic același interval orar pentru activități didactice, sau flexibil, cu posibilitatea de a recupera cu altă grupă orele la care nu pot participa, discipline selectate în funcție de relevanță (de exemplu, eliminarea unor discipline opționale) și clarificarea cerințelor de participare la activitățile didactice în raport cu drepturile și statutul studentului sunt câteva dintre cele mai importante propuneri formulate de studenți în vederea reducerii riscului de abandon/ susținerii studenților care lucrează. Necesitatea de flexibilitate organizatorică a orarului este susținută și de studiile internaționale care arată că structurile rigide ale programelor de studiu afectează în special studenții care lucrează și pe cei cu responsabilități familiale (Kahu și Nelson, 2018; Thomas, 2012; Thomas et al., 2021).

> *„Eu nu prea am reușit, de-asta m-am și lăsat (...), m-am lăsat după un semestru. Acuma am ajuns aproape de sfârșitul celui de-al doilea semestru la (...), pentru că am avut un program mai ușor, cum nu avem foarte multe, cel puțin seminare care să fie obligatorii că la cursuri sau așa nu mă duc din cauza asta. Deci mă duc numai la cele care sunt obligatorii și nefiind foarte multe, reușesc să îmbin momentan (...). Ăsta a mers mai bine, că n-am avut la fel de multă muncă și pentru că am reușit să fac un compromis, să lucrez numai în weekend o perioadă dacă reușesc să strâng niște bani, dar nu știu cât o să mai dureze."*

Un alt aspect menționat de către studenți este costul financiar asociat unor activități didactice, de exemplu practica de specialitate sau plata necesară pentru recuperarea sau neprezentarea la anumite activități didactice, cum sunt laboratoarele. Diminuarea reducerilor la transportul feroviar pentru studenți este menționată în mod specific ca o problemă care crește costurile pentru desfășurarea practicii și îi împiedică pe unii dintre ei să participe la aceste activități. Studenții remarcă lipsa unui pachet de măsuri care să abordeze holistic situația studenților care sunt în situații dezavantajate, ceea ce construiește un cerc vicios, și poate conduce la abandon universitar. Sistemul de burse, prin acoperirea mică sau chiar identificarea deficitară a studenților în dificultate, dar și cuantumul scăzut, necesită îmbunătățiri pentru a putea contribui mai bine la prevenirea abandonului universitar. Alte forme necesare de sprijin includ extinderea locurilor de cazare în cămine și implicit îmbunătățirea infrastructurii, extinderea programului de funcționare a cantinei sau oferirea unor tichete de masă.

> *„Și cu bursa socială, știu câțiva colegi care chiar ar fi avut nevoie de bursă socială, dar tot așa nu au primit, pentru că erau deja prea mulți studenți care o primit."*
>
> *„Cred că ar fi...cred că ar fi nu neapărat de ajuns, dar ajută mult să existe mai multe poate burse sociale, să existe resursele astea pe care le-am menționat deja, poate mai multe carduri, mai multe reduceri. Cantinele să fie deschise, poate cu câteva ore mai mult. Dar dacă și mediatorii... asta ar ajuta foarte mult partea de relaționare. Cred că m-aș opri aici, ar fi îndeajuns de multe măsuri."*

Aceste propuneri merg în aceeași direcție cu analizele naționale privind echitatea în învățământul superior, care indică faptul că bursele sociale, locurile speciale și facilitățile materiale au un rol important în reducerea riscului de abandon, dar sunt încă insuficient calibrate la nevoile studenților din medii dezavantajate (Curaj et al., 2021; UEFISCDI, 2022; Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj, 2022).

Siguranța fizică și emoțională și sănătatea mintală

În discuția despre **cauzele abandonului universitar** și modalități de a preveni acest fenomen, participanții la focus-grupuri identifică și elemente de *siguranță fizică și emoțională și sănătate mintală*. Stresul, anxietatea și depresia sunt menționate de unii dintre studenți printre problemele cu care s-au confruntat și în privința cărora și-ar dori mai multă conștientizare la nivel de facultate, prin programe la nivel instituțional care să fie dedicate atât studenților din anul I, cât și studenților din ceilalți ani de studii.

> *„Păi și eu în anul I am fost numai stres, și am luat pastile să nu mai fiu stresată. Și s-au întâmplat multe chestii nasoale și ajunsesem într-un punct în care să iau niște pastile tari, gen de somn, de liniștire."*
>
> *„Groaznic, da. Aveam și probleme cu anxietatea, că eu în prima zi de unde ne întâlneam cu colegii, nu m-am dus pentru că nu-i cunoșteam."*

Intervievații menționează și experiențe negative în relația cu cadrele didactice, manifestate prin atitudini de inferiorizare, umilire sau tratament diferențiat, pe care le consideră printre factorii ce au

contribuit la dezangajarea lor față de procesul academic, iar în unele cazuri, au condus chiar la abandonul universitar al unor colegi.

> *„Ne-o făcut proști (...)....către o colegă da eu de ce s-o scot pe ea la tablă, ce face ea la tablă, nu știe..."*
>
> *„Eu am avut o fată cu care m-am înțeles cel mai bine. La începutul anului s-a lăsat, s-o terminat semestrul, o zis fată eu plec, eu nu mai vreau, eu gata! (...) Din cauza profei de (...). Deci ne-o trecut pe toți doamna, pe ea nu. În condiția în care ea învățase, învățase mult."*

Aceste relatări coincid cu ceea ce studiile recente din România au documentat în legătură cu efectele contextului post-pandemic și ale presiunilor academice asupra sănătății mintale a studenților (Dumitrache et al., 2021), dar și asupra legăturii dintre stresul psihologic, sprijinul social și retenția în învățământul superior (Chen et al., 2023; Hou et al., 2022). Studenții fac referire și la evenimente din viața personală (decesul unui membru de familie, divorțul părinților), care au făcut dificilă continuarea studiilor. În aceste situații, un răspuns adecvat din partea universității prin intermediul îndrumătorului de an, a cadrelor didactice în mod direct sau prin recomandarea de a solicita sprijinul personalului CCOC sunt identificate ca resurse importante pentru continuarea studiilor.

> *„Am avut, adică, bine, în privința faptului că...ar trebui studenții puțin, situația studenților ar trebui puțin luată în considerare. De profesor și de îndrumătorul de grupă în special. Am avut o colegă în primul an căreia i-a decedat tatăl. Și a ajuns repede, a început să aibă dificultăți după acest eveniment. Personal, în anul II am avut și eu un deces în familie și din partea universității nu am solicitat ajutor."*
>
> *„La noi la (...) cel puțin profesorii dacă văd o persoană în sală care, chiar dacă este îngândurată sau puțin tristă deja după curs, îl ține puțin la vorbă și îi spune. Da, am avut așa o colegă, care nu voia să meargă la psiholog, a luat-o, i-a dat numărul de telefon al unui psiholog, la centru a trimis-o să meargă."*

Aceste exemple arată importanța unei „ecologii a rezilienței"[9], în care factorii personali și resursele instituționale interacționează pentru a susține studenții în fața evenimentelor de viață dificile (Ungar, 2012; Abdul-Rahaman et al., 2022).

Autonomie și eforturi personale

În descrierea strategiilor prin care studenții încearcă să își gestioneze singuri studiile, timpul și emoțiile, o mare parte dintre ei se referă la experiența primei sesiuni sau la anumite momente dificile care i-au determinat să își regândească aceste strategii, în acord cu ritmul și cerințele facultății. Pentru unii dintre ei, momentele dificile au însemnat nepromovarea unor examene sau greutăți în a înțelege conținutul anumitor discipline și au condus chiar la gândul de a renunța la studiile universitare. În descrierea acestor momente, putem identifica narațiuni care ilustrează reziliența personală sub forma încrederii în propriile capacități de a se adapta și de a face față unor provocări în parcursul lor academic.

> *„Am zis ce, eu nu pot? Adică vedeam atâtea persoane în jurul meu care merg la facultate și am zis că nu mă duc, că nu pot.... Pot și eu!"*

[9] Conceptul de ecologie a rezilienței („ecology of resilience") (Ungar, 2012) se referă la ansamblul condițiilor individuale, relaționale și instituționale care facilitează adaptarea pozitivă în fața adversităților. În context educațional, aceasta presupune că reziliența nu este doar o trăsătură personală, ci rezultatul interacțiunii dintre sprijinul oferit de universitate, resursele sociale și strategiile de coping ale studentului.

> *„Păi mi-am dat cumva eu în mine încredere că cine-s ăștia (profesorii)? Până la urmă și ei au fost ca mine și am tras de mine până am reușit."*

Unul dintre studenți articulează clar ideea dezvoltării autonomiei în gestionarea parcursului academic ca un proces încă în derulare, lucru care face trimitere la eforturile personale ale studenților în dezvoltarea și îmbunătățirea strategiilor de învățare: „(...) *e încă în proces. Încă mai am de lucru cu organizarea. Mult*." Alți studenți oferă exemple de determinare în ciuda situațiilor de adversitate cu care s-au confruntat, fie că e vorba de situații de sănătate sau alte tipuri de situații personale dificile: *„Eu strâng din dinți și merg înainte. Da pentru alții nu e ok chestia asta."* sau *„(...) dacă am început ceva, vreau să termin."*

În reflecțiile lor cu privire la nevoile studenților pentru a finaliza cu succes studiile universitare, participanții fac referire la multiple forme de autonomie și eforturi personale, ilustrând astfel rezultatul experiențelor anterioare, dar și obiectivele personale de tip strategii pe care intenționează să le utilizeze pentru a gestiona mai bine rolul de student și sarcinile aferente.

> *„Multă rezistență, adică să tolerezi profesori, colegi..."*
>
> *„Răbdare, multă răbdare."*
>
> *„E nevoie de o bună organizare și de autodisciplină ca să mă țin de ce mi-am propus."*

Aceste strategii reflectă ceea ce literatura numește „învățare autoreglată" și „autoeficacitate" (capacitatea studentului de a-și seta obiective, de a-și planifica sarcinile, de a-și monitoriza progresul și de a-și ajusta comportamentele de învățare) (Zimmerman, 2002). Zimmerman (2002) subliniază că studenții autoreglați își organizează timpul, își aleg strategiile de studiu și își evaluează rezultatele, ceea ce îi ajută să facă față mai bine cerințelor academice. Studiile lui Cazan și Schiopca (2014), pe eșantioane de studenți români, arată că autoeficacitatea și autoreglarea învățării sunt factori direcți ai adaptării academice și ai succesului în primul an.

Participare și apartenență

Participare la activități și coeziune, cu accent pe momentele critice specifice anului I

Din prisma participării și sentimentului de apartenență, studenții au evidențiat două aspecte importante pentru înțelegerea fenomenului abandonului universitar: **coeziunea și atenția individuală oferită studenților**. În analiza noastră, coeziunea este descrisă prin participare la activități didactice, activități de socializare și familiarizare cu mediul universitar. Anul I este considerat de mulți dintre studenți provocator din punct de vedere al acomodării la viața academică, cu toate schimbările pe care la aduce trecerea de la sistemul preuniversitar la cel universitar. Este descris ca un moment de tranziție abruptă, marcat de dezorganizare și confuzie. Studenții relatează că așteptările lor sau imaginea pe care o aveau despre rolul de student, în multe cazuri nu a fost congruentă cu experiența lor din anul I. Primele dificultăți au fost cele de orientare fizică în spațiile în care erau programate activitățile didactice și organizarea programului în funcție de orarul de la facultate. Din acest punct de vedere, studenții observă faptul că le este solicitat un nivel de autonomie în ceea ce privește organizarea, cu care nu au fost familiarizați pe parcursul liceului. Aceeași așteptare de autonomie, de data aceasta în ceea ce privește învățarea, este remarcată de studenți, care relatează că nu au știut la ce să se aștepte, iar prima sesiune a fost foarte greu de gestionat.

> *„(...) am stat cumva lejer și am crezut că e ca la liceu. Așa am mers pe mentalitatea asta. Că o să fie ca la liceu, ce o să fie atât de greu?"*

> *„(...) în momentul în care mi-am dat seama că nu mai am cum să mai învăț materia așa cum învățam înainte, ci că timpul este limitat în sesiune, m-o apucat panica."*

Diferențele dintre nivelul preuniversitar și cel universitar pe care studenții le menționează sub forma dificultăților de acomodare în primul an de facultate includ și modul în care disciplinele și predarea sunt structurate. Adaptarea este cu atât mai dificilă cu cât studenții percep specializarea aleasă departe de traseul lor academic anterior, dar și de aptitudinile și competențele pe care consideră că le dețin pentru a face față schimbărilor: *„La noi anul întâi a fost cel mai greu, nu știu, foarte multe materii care au venit așa dintr-o dată (...)"* sau *„(...) Am avut materii care mă chinuiau."*

Aceste narațiuni confirmă ceea ce literatura de specialitate descrie ca „șocul tranziției" (Tinto, 1993; Gale și Parker, 2014; Kift, 2015), de exemplu momentul în care studenții realizează că strategiile de învățare din liceu nu mai corespund cerințelor universitare. Un element central al acestei etape este gestionarea autonomiei, în contextul scăderii controlului extern (din partea profesorilor sau a familiei) și creșterea responsabilității proprii. Conform studiilor europene privind tranziția la învățământul superior (Thomas, 2012; Comisia Europeană, 2019; Ulriksen et al., 2020), dezvoltarea competențelor de autoreglare și a învățării independente reprezintă un determinant important al retenției universitare și al succesului în primul an.

Intensitatea trăirilor emoționale în procesul de adaptare la facultate este redată extensiv în discuțiile cu studenții, care menționează stresul intens, anxietatea și epuizarea trăite în primul an universitar. Aceste experiențe sunt confirmate de datele privind sănătatea mintală a studenților din România: potrivit EUROSTUDENT VII – Raportul Național România (2018–2021), aproximativ 15% dintre studenți declară că se confruntă cu probleme de sănătate de lungă durată, inclusiv dificultăți psihologice; sondajul național privind condițiile de trai ale studenților (UEFISCDI, 2024) arată că peste 75% dintre studenți resimt niveluri ridicate de stres și anxietate, iar doar 16% declară că sănătatea mintală nu le-a fost afectată în ultimul an; studiul lui Dumitrache et al. (2021) evidențiază, de asemenea, niveluri crescute de depresie, anxietate și stres în rândul studenților români după perioada de lockdown din perioada pandemiei de COVID-19.

> *„Păi și eu în anul I am fost numai stres (...)Și atunci am zis nu, stop, gata, nu mai, trebuie să fac cumva să mă organizez, să fac totul ok, să nu mai..."*
>
> *„Mie mi s-o părut dramatic. Mi s-a părut groaznic, deci primul semestru o fost traumatic..."*

Astfel, o parte dintre studenții intervievați percep primul an de facultate ca un moment dificil, de criză, în care ei, sau colegi din același an, au luat în considerare să abandoneze studiile universitare. Din observațiile a doi dintre ei, s-a întâmplat ca mai mulți colegi de facultate să abandoneze în anul I, fiind descurajați de mesaje ale profesorilor legate de dificultatea materiei și a evaluării.

> ***Student**: Era un profesor care la fiecare curs despre aceste lucruri stăteam și discutam. (...) Pur și simplu că e foarte grea materia și mulți dintre voi renunță.*
>
> ***Student**: Cred că mulți colegi și-au spus chestia asta în cap și au internalizat și chiar s-au lăsat.*
>
> ***Intervievator**: Ați observat lucrul acesta, că aveți mai mulți colegi care au renunțat?*
>
> ***Student**: Da, aveam colegi care se descurcau ok și nu mai vreau să fiu stresat, și s-au dus.*
>
> ***Intervievator**: Și tu spuneai că ai observat mai degrabă în primul an că s-a întâmplat asta?*
>
> ***Student**: Da.*
>
> ***Student**: Anul I este selectiv.*

Totuși, în multe dintre situațiile aduse în discuție de către studenți, cadrele didactice sunt percepute de către studenți ca resurse importante care i-au ajutat să facă față provocărilor din primul an de facultate. Studenții intervievați consideră că și colegii de facultate, respectiv de an, au fost importanți în procesul de acomodare la viața de student. Sprijinul acestora i-a ajutat să treacă peste anumite momente dificile, cum ar fi prima sesiune din anul I de facultate. Participanții la discuție evidențiază rolul important al cadrelor didactice în dezvoltarea unor relații pozitive, de sprijin, cu colegii de facultate: *„(...)profesorii au reușit să ne facă să fim un colectiv, practic, ca la liceu. Cam așa."* sau *„Am avut sprijin și din partea îndrumătorului de an. Și colegii, ne ajutam unul pe altul (...)"*.

La nivel instituțional, studenții consideră că sprijinul universității, prin intermediul activităților care să faciliteze familiarizarea cu mediul universitar, este necesar pentru a sprijini acomodarea și formarea coeziunii de grup. Această perspectivă este în linie cu abordările de tip „transition pedagogy", care subliniază importanța unor programe și activități dedicate primului an pentru a construi sentimentul de apartenență și a preveni abandonul timpuriu (Kift, 2015; Gale și Parker, 2014; Ulriksen et al., 2020; Thomas, 2012). În unele universități, acest tip de activități se derulează în mod curent ca parte a programului de „onboarding"[10] pentru studenții din anul I. În cazul unui student care a schimbat facultatea după anul I, acest lucru este evidențiat ca relevant în procesul de reorientare.

> *„Și dacă ar fi să fac o comparație între primii ani, aici la (...), am avut chiar prima săptămână, s-a numit Săptămâna Bobocului, unde am ieșit cu colegii, am întâlnit profesorii și m-au ajutat pe mine foarte mult, personal și dincolo...nu, n-o fost. N-au fost așa multe chestii pe relații, pe să ne cunoaștem. Și eu, fiind și mai introvertit, chestia asta m-a demoralizat într-un fel și am avut și niște probleme personale și..."*

Există, de asemenea, și practici în cadrul activităților didactice sau construite în jurul rolului și a responsabilităților aferente îndrumătorului de an care facilitează acest proces, lucru care este apreciat de studenți ca având un rol important în formarea coeziunii și creșterea motivației de a participa la activitățile didactice: *„la noi la facultate în primele două săptămâni au fost doar de cunoaștere. (...) profesorii au reușit să ne facă să fim un colectiv practic, ca la liceu. Cam așa"*.

Percepția studenților asupra apartenenței la grup și a coeziunii este influențată și de măsura în care studenții participă la activitățile didactice, iar din acest punct de vedere ei remarcă negativ scăderea frecvenței participării studenților la activități didactice după anul I de studiu.

> *„Mie sincer mi-a plăcut în anul I doar din simplul fapt că veneam mult mai mulți la facultate. Acum venim 3 sau 4, maxim 20 sau dacă nu...(...) cumva ei te aduceau la facultate. Nu profesorii te atrăgeau pentru că, cum am spus mai devreme, nu toți sunt înțelegători (...)"*

În opoziție, sunt și studenți care descriu absența acestor servicii și activități de orientare și sprijin pentru studenții din anul I și remarcă dificultățile pe care le-au întâmpinat din cauza absenței acestora: *„N-au fost așa multe chestii pe relații, pe să ne cunoaștem. Și eu, fiind și mai introvertit, chestia asta m-a demoralizat într-un fel (...)"*.

Aceste mărturii arată rolul crucial al relațiilor sociale universitare (colegi, mentori, profesori empatici) ca factori protectivi ai adaptării. Literatura de specialitate confirmă că sentimentul de apartenență și interacțiunea pozitivă cu personalul academic sunt printre cei mai importanți factori ai retenției

[10] Prin „onboarding" se înțelege ansamblul de activități instituționale desfășurate la începutul parcursului universitar, menite să sprijine integrarea studenților în mediul academic și administrativ. Acestea pot include sesiuni de orientare, informare privind cerințele academice, familiarizarea cu serviciile de sprijin disponibile și facilitarea adaptării la viața universitară, în special în primul an de studii.

studenților (Tinto, 2017; Kahu și Nelson, 2018; Thomas et al, 2021). Serviciile și activitățile dedicate studenților din anul I organizate de universitate/facultate sau de structuri ale studenților ocupă un rol important în tranziția cu succes spre mediul universitar și adaptarea la facultate. În universitățile unde au existat programe de orientare dedicate studenților din anul I, adaptarea este descrisă de către studenți ca o experiență în care studenții s-au simțit sprijiniți: *„Am avut prima săptămână – Săptămâna Bobocului – unde am ieșit cu colegii, am întâlnit profesorii, și m-a ajutat foarte mult."* Sunt menționate ca fiind utile și programe de tip mentorat, în care studenții din anii mai mari sunt mentori pentru studenții din primul an. Astfel de inițiative se aliniază cu recomandările internaționale privind pedagogia tranziției (Kift, 2015; Thomas et al., 2021), care promovează integrarea socială și academică încă din primele săptămâni ale facultății ca elemente importante ale retenției studenților și succesului academic.

Atenție individuală oferită studenților: monitorizarea absențelor, a restanțelor și sprijin punctual, la timp, pentru a preveni abandonul

Al doilea aspect analizat în cadrul tematicii care explorează participarea și apartenența este atenția individuală oferită studenților. De altfel, cu referire la cazurile de abandon universitar pe care le cunosc, participanții observă că lucrul care pare să lipsească în modul în care universitatea abordează relația cu studenții în situații de risc de abandon universitar sunt atenția individuală, respectiv monitorizarea globală a absențelor, a restanțelor și implementarea la timp a unui program de sprijin. Observațiile comune ale studenților arată că, de obicei, decizia de a renunța la facultate este precedată de o perioadă de dezangajare și absenteism, lucru care este insuficient sau inconsistent abordat la nivel de universitate sau facultate.

> *„Un lucru pe care le-am observat la colegii care au renunțat, au început să lipsească, dar nimeni nu a luat legătura cu ei. Nimeni nu știa că ei lipsesc, cazul, că ei..."*

Spre deosebire de sistemul preuniversitar, nu există un sistem unitar de înregistrare și de raportare a absențelor, ceea ce nu permite, consideră studenții, identificarea timpurie a cazurilor de risc de abandon: „Un profesor vede că lipsești de la materia lui, dar nu știe că lipsești de la toate". De asemenea, studenților nu le este clar cine (cadrul didactic cu rol de îndrumător/tutore de an, studenții reprezentanți de an sau grupă), dacă și cum ar trebui să intervină când un student începe să absenteze. Totuși, situațiile relatate , în care studenții reprezentanții de an sau de grupă au încercat să identifice și să ia legătura cu studenții care absentează, arată că aceste situații sunt abordate mai degrabă informal și este nevoie de un sistem formal de monitorizare și intervenție în aceste cazuri.

> *„Da, e foarte ciudat, noi am încercat să găsim pe rețelele de socializare fiind șeful de grupă și nu l-am găsit pe nicăieri. Am doar carnetul lui cu poza și da, este foarte ciudat.... Și în plus de asta, el nu a venit niciodată la nici un curs, nici un seminar. Și mi se pare un pic incorect. Adică măcar putea să dea un semn de viață. Băi, să știți că eu nu vin, am murit, nu știu..."*
>
> *„Trebuie să fie o persoană care, îndrumătorul de grupă de exemplu, să vadă câți mai sunteți, măcar o dată la o săptămână-două-trei..."*

Cele mai multe așteptări de rol în ceea ce privește menținerea relației cu studenții în situațiile de risc de abandon universitar sunt atribuite îndrumătorului de an. Așteptările sunt de a monitoriza absențele, de a discuta cu celelalte cadre didactice, de a colabora cu reprezentantul de an și de grupă și eventual de a pune studentul aflat în dificultate în legătură cu structuri de sprijin la nivel de universitate. Este

neclar, însă, pentru studenți dacă aceste roluri sunt și reglementate prin proceduri clare la nivel de facultate, începând de la alocarea unui îndrumător de an fiecărui an de studiu sau grupe de studenți.

> *„Acuma cred că depinde și de îndrumător, eu sunt șefa de an. Și am pățit același lucru, să dispară de pe radar o colegă și am întrebat îndrumătorul de an, «nu, n-am habar, dar există persoana asta?» Ok..."*
>
> *„Student: Nu există implicare de la început de an. Eu l-am văzut de două ori și a trecut un an.*
>
> *Student: Eu nu l-am văzut niciodată. Mai ales la noi la..... nu îi prea interesează.*
>
> *Student: E cam de formă chestia asta."*

Aceste observații trimit la concluziile studiilor care arată că retenția nu este doar responsabilitatea studentului, ci rezultatul unor strategii instituționale proactive de monitorizare și facilitare a coeziunii (Yorke și Longden, 2004; Thomas, 2012; Thomas et al., 2021; Abdul-Rahaman et al., 2022).

Parteneriat și agency[11]

Studenții descriu și situații în care rolul lor ca parteneri în spațiul academic a fost evidențiat prin anumite interacțiuni, unele dintre acestea în momente cheie ale parcursului academic, de exemplu anul I sau situații tensionate în relație cu cadrele didactice. În modul în care descriu percepția lor asupra abandonului universitar, aceasta perspectivă a parteneriatului și a capacității de a influența mediul academic din care fac parte i-a încurajat să continue, respectiv să își întărească acest rol.

> *„Doamna prodecan de la noi, e singura care ne ajută. (...) M-a chemat la ea în primul semestru (...) și m-a întrebat: cum ți s-o părut facultatea la început? (...) și am început să îi spun: aia nu-mi convine, aia nu-mi convine..."*

Formele structurate, respectiv formalizate de feedback, alături de cele informale sunt importante pentru unii dintre studenți pentru a încerca să semnaleze situațiile problematice, de exemplu cele în care s-au simțit umiliți sau inferiori în relație cu cadrele didactice: *„La sfârșit de fiecare semestru avem recenzie pe care o iubesc din tot sufletul. Acolo tot am scris, până nu m-o mai lăsat să scriu..."*

Organizațiile studențești apar ca un spațiu în care studenții se pot implica activ în viața studențească, fiind astfel o modalitate importantă de prevenire a momentelor de criză asociate primului an de facultate: *„M-a ajutat mult liga din care fac parte. Cum am venit din anul I m-am alăturat Ligii Studenților care m-au ajutat mai mult să mă acomodez."*

În același timp, există și sentimentul că vocea studenților rămâne uneori neinstituționalizată, fiind dificil pentru studenți să găsească persoana sau canalul de comunicare potrivit situației cu care se confruntă: *„Și practic nici nu știu la cine ar trebui să mergem, îndrumătorul nostru de an ne spune că sunt chestii administrative și nu simți că lumea chiar ar vrea să îmbunătățească lucrurile (...)."*

Literatura despre studenții ca parteneri („student partnership / students as partners") (Healey, Flint și Harrington, 2014; Bovill, 2017; Matthews, 2023) arată că implicarea studenților în co-crearea curriculumului, în evaluare și în procesele de decizie sporește sentimentul de apartenență, responsabilitatea academică și calitatea procesului educațional.

[11] În sensul utilizat în acest raport, „agency" desemnează capacitatea studentului de a acționa intenționat și reflexiv pentru a-și gestiona dificultățile și a contribui astfel la prevenirea abandonului universitar, prin inițiativă, perseverență și căutarea activă de sprijin (Bandura, 2001; Komarraju și Nadler, 2013).

Narațiunile studenților indică existența unor forme de parteneriat (recenzii semestriale, dialog cu prodecanul, implicarea în ligă), dar și nevoia de a le consolida, astfel încât feedbackul și experiențele lor să se traducă în schimbări concrete la nivelul programelor și al practicilor didactice.

Oportunități în raport cu profesia: mesaje ale profesorilor, oportunități de angajare și nevoia de independență

Un alt aspect identificat de studenți în relație cu abandonul universitar este legat de mesajele profesorilor privind succesul academic, dar și de experiențele și așteptările studenților cu privire la muncă și independență.

În cazul unora dintre specializări, participanții declară că s-au simțit descurajați încă de la începutul anului I de mesaje ale profesorilor care anunțau criterii dificile de promovare și o rată de promovare scăzută la disciplina pe care o predau. Acest aspect a fost exprimat de unul dintre studenți care spune că: *„pare o bătălie prima dată cu materia, a doua cu profesorul"*. Alți studenți vorbesc despre experiențe similare, care i-au făcut să se gândească la a renunța la facultate, iar pe unii colegi chiar să renunțe la facultate.

> *„Și profesorul respectiv pe noi ne-a întâmpinat la primul curs și ne-a spus că 70 la sută să știți că sunteți picați. Adică, oricât ați învăța. (...) Nu 70, dar 50 da. Și în restanță profesorul respectiv, te-ai mișcat o secundă te-a scos din sală, adică trebuia să stai numai cu capul în foaie."*
>
> *„A fost foarte, foarte solicitant și mulți, tot așa profesorii nu au fost foarte încurajatori. Și majoritatea, cel puțin la mine jumate din colectiv au renunțat."*

Literatura de specialitate despre relația profesor - student arată că mesajele negative sau punitive comunicate de cadrele didactice pot submina sentimentul de autoeficacitate și motivația academică, contribuind la intenția de abandon (Hagenauer și Volet, 2014; Browne et al., 2021; Tao et al., 2022). Tinto (2017) subliniază că modul în care studenții interpretează aceste interacțiuni influențează decisiv decizia de a rămâne sau de a abandona.

Studenții participanți la focus-grup identifică această orientare negativă și în mesajele unor cadre didactice în legătură cu oportunitățile profesionale. Pe de o parte, studenții consideră că lipsa de actualizare a materiei, a materialelor didactice și chiar a stilului de predare îi determină pe unii profesori să nu reușească să integreze adecvat noile evoluții ale tehnologiei și astfel să îi descurajeze în a finaliza studiile.

> *„Student: Avem un profesor care mereu ne spune că (...) o să preia roboții și noi n-o să mai avem locuri de muncă și totul o să fie gândit la calculator și noi n-o să mai avem loc de muncă. Adică îmi vine să mă las deja...*
>
> *Student: Și pe roboții ăia nu trebuie să îi facă cineva?*
>
> *Studentă: Aia am spus și eu, și o spus că în curând o să ne conducă roboții lumea și că noi, oamenii, o să fim inutili. Adică 0 încurajare.*
>
> *Studentă: Păi dacă un profesor îți spune așa..."*

Pe de altă parte, studenții evidențiază moduri diferite ale cadrelor didactice de a se raporta la o potențială integrare de succes pe piața muncii, în funcție de specializarea aleasă. Se remarcă opoziția construită între ceea ce este prezentat ca meserie „de viitor", respectiv „specializare de suflet", cu șanse mai mici de succes pe piața muncii.

> *„O profesoară ne-a spus că nu ai viitor cu specializarea și că este o specializare de suflet. Că o faci ca să o faci. Și automat ne-am înjumătățit. Și acuma începe să ni se spună că avem viitor, că sunt locuri de muncă și încearcă să ne încurajeze specializarea."*

Oferta scăzută de locuri de muncă disponibile în raport cu numărul absolvenților unei anumite specializări este un aspect problematic, care, consideră studenții, influențează negativ dinamica în cadrul grupului de studenți și stimulează în mod excesiv competiția, cu scopul de a crește șansele de acces la un loc de muncă după finalizarea studiilor.

> *„La noi cel puțin, cam toți știm că nu o să intrăm toți (...). Nu avem cum să intrăm toți (...) și se creează tensiunea asta foarte mare între noi și suntem competitivi, dar cu asta adăugați... Sunt foarte multe bisericuțe să le spun așa printre studenți se încheie și cumva, nu știu ne dezbină foarte tare lipsa asta de joburi."*

Aceste preocupări reflectă importanța percepției asupra oportunităților de angajare în decizia de a continua studiile, aspect subliniat și în literatura privind relația dintre tranziția de la studiile universitare la piața muncii, nesiguranța economică și abandonul universitar (Yorke și Longden, 2004; Comisia Europeană, 2019; Tinto, 2017).

Percepția studenților intervievați cu privire la oportunitățile lor profesionale relevă astfel preocupări privind locurile de muncă disponibile la nivel local, cu accent pe faptul că alocarea acestora ar putea fi decisă la nivel informal, prin rețele de colaborare între facultate și potențiali angajatori. Altă situație îngrijorătoare evidențiată de studenți este influența relațiilor de rudenie în accesul spre un loc de muncă și implicit lipsa de transparență a unui eventual proces de angajare.

> *„La noi (...) de exemplu, cei mai buni din an, sunt cei unu-doi care ies în evidență. Se comunică între profesori și angajează (...), deci peste tot se angajează și aia ies în evidență. Dar nu toți studenții putem fi pe primele două locuri. Adică mi se pare destul de... nu este chiar corect."*
>
> *„Student: (...) am colegi care tata e șef, nu știu unde și l-a angajat...*
>
> *Student: E greu când nu provii din nepotism."*

În condițiile unei participări limitate pe piața muncii în timpul facultății și a dificultății de a găsi în continuare modalitatea optimă de a echilibra sarcinile academice cu un potențial loc de muncă, intervievații aduc în discuție îndeplinirea cerințelor necesare ocupării unui loc de muncă, printre care experiența de muncă în domeniu. O propunere în acest sens este reglementarea activității de practică profesională astfel încât să poată fi recunoscută ca experiență de muncă, cu reglementarea și detalierea specifică a activităților care fac parte din practica aferentă respectivei specializări.

> *„Aici e problema, cu facultatea, marea majoritate îți cer experiență. De unde să ai? (...) Sau mai e, noi în timpul anului avem posibilitatea să mergem să facem practică. Dar noi când mergem să facem practică, de exemplu nu știu, mergem la o instituție (...). Nu ne pun să facem o chestie în sensul ăsta. Ne pune să (...), să facem orice altceva și la final trebuie să scriem... experiența căpătată de pe urma practicii. Păi și ce scrii acolo?"*

O altă propunere în acest sens este facilitarea accesului la locuri de muncă pentru absolvenți și stimularea angajatorilor prin acordarea unor subvenții. Este de remarcat aici identificarea sectorului public ca actor central în implementarea acestei măsuri, dar și cunoașterea unei măsuri de sprijin

reglementată legal prin Legea nr. 76/2002, care include tinerii NEET[12] și tinerii absolvenți printre beneficiarii măsurilor de stimulare a angajării de tipul subvențiilor în cazul încheierii de contracte de muncă pe perioadă nedeterminată.

> *„Cred că ar fi o chestie bună dacă ar exista niște firme de stat care ar angaja și ar oferi locuri de muncă fix pentru studenții care termină studiile, ca să câștige experiență, pentru că firmele private, de cele mai multe ori chiar și cu incentives de la stat, nu prea le convine să angajeze studenți."*

Perspectiva unui loc de muncă după finalizarea studiilor este caracterizată mai degrabă de nesiguranță, lipsa unei „garanții" că vor găsi un loc de muncă, ceea ce, relatează studenții, îi determină pe unii dintre ei să aleagă mai degrabă să își asigure un loc de muncă și să recurgă la diverse strategii pentru siguranță financiară.

> *„Am observat că nesiguranța asta financiară a fiecărui individ, când termină facultatea, cumva și-o regăsește în siguranța financiară a joburilor, asta de zi cu zi. Și am văzut mulți colegi care au plecat de la facultate doar pentru că au avut un ban prestabilit în alte locuri. Și cumva durata asta de 4 ani incertă.... Știi că la final faci patru ani și tu cumva te gândești că în cei patru ani după ce termini, nu ai, nu ai sigur un job în care să lucrezi. Doar că nu... Cel puțin cum am văzut, mulți s-au retras sau muncesc deja și își fac banii lor acum."*

Modul în care studenții se orientează spre viitor din prisma oportunităților profesionale este asociat și cu nevoia de independență financiară față de familie. În acest sens, oferirea în cadrul structurilor universității a unor oportunități de locuri de muncă flexibile, cu timp parțial de lucru este o propunere susținută în mod larg de către studenții intervievați.

> *„Și eu una cred că aș impune facultăților să deschidă locuri de muncă studenților. La cafenea, două, trei ture fiecare să lucreze două-trei ore, să își facă banul lui, pentru că vrem și noi să fim independenți de familie. Totuși, avem o vârstă."*

Analiza percepției studenților asupra fenomenului abandonului universitar reflectă numeroase aspecte comune în experiențele acestora în termeni de riscuri identificate, dar și de nevoi și recomandări pentru creșterea retenției studenților. Studenții descriu cum schimbările la nivel economic și social, și implicit cele de pe piața muncii generează un climat dinamic și provocator, care evidențiază o serie de nesiguranțe legate de adecvarea la profesia aleasă, susținerea costurilor aferente studiilor sau modul în care vor reuși să finalizeze studiile, să își asigure reușita profesională și independența financiară.

Pentru studenți, o bună colaborare și coerență între serviciile de consiliere și orientare vocațională la nivel preuniversitar și universitar par să se constituie ca o bază importantă a unei alegeri potrivite a facultății și profilului de studiu. Activitățile de orientare și acomodare pentru studenții din anul I, dar și serviciile de consiliere aliniate cu nevoile studenților sunt elemente centrale care, conform studenților, pot preveni abandonul universitar. Din acest punct de vedere, studenții consideră că este foarte important ca la nivel de universitate să poată identifica persoana care are rolul de a sprijini studenții care se confruntă cu situații dificile, rol care poate fi unul de mediator sau facilitator în ceea ce privește accesul studenților la resurse de sprijin în cadrul instituțional sau în afara acestuia.

[12] Tânăr NEET – persoana cu vârsta cuprinsă între 16 ani şi până la împlinirea vârstei de 30 de ani, care nu are loc de muncă, nu urmează o formă de învățământ şi nu participă la activități de formare profesională. (art.5 pct. IV[4] din *Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru şomaj şi stimularea ocupării forţei de muncă*)

3.3.3. Percepția studenților asupra rolului consilierii în retenția studenților

Constatări-cheie:

- **Interacțiunile directe** dintre studenți și specialiștii Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră și **informarea studenților** despre serviciile acestora **de către îndrumătorii de an** sunt cele mai utilizate și de succes strategii pentru promovarea și utilizarea serviciilor de consiliere de către studenți.
- **Stigma asociată statutului de beneficiar de servicii de sprijin îi face pe studenți să fie reticenți** în a apela la servicii de consiliere și să recomande servicii care să nu îi individualizeze ca fiind în situații de risc.
- Studenții consideră că, pentru a preveni și reduce riscul de abandon universitar, au nevoie de **servicii de consiliere axate pe: autocunoaștere și dezvoltare personală, sprijin emoțional, sprijin academic și vocațional, precum și promovarea sănătății mintale.**
- Pentru studenți, **principalele caracteristici ale unui bun consilier** sunt: empatic, apropiat, să aibă o atitudine de acceptare și non-judecare, o persoană cu care să poată dezvolta o relație de încrede.

Prin explorarea percepției studenților asupra rolului consilierii în prevenirea și reducerea abandonului universitar ne propunem, în primul rând, să descriem experiențele studenților cu Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră de la nivelul universităților. În al doilea rând, ne propunem să identificăm percepția studenților asupra modului în care nevoile lor sunt sau ar putea fi adresate prin servicii de consiliere la nivel instituțional și care este viziunea lor asupra modalității optime de planificare și implementare a acestor servicii de consiliere la nivelul universităților. Aspectele centrale care se desprind din analiza datelor colectate în cadrul discuțiilor cu studenții sunt prezentate rezumativ în figura de mai jos.

Figură 2. Percepția studenților asupra rolului consilierii în retenția studenților. Harta analizei tematice

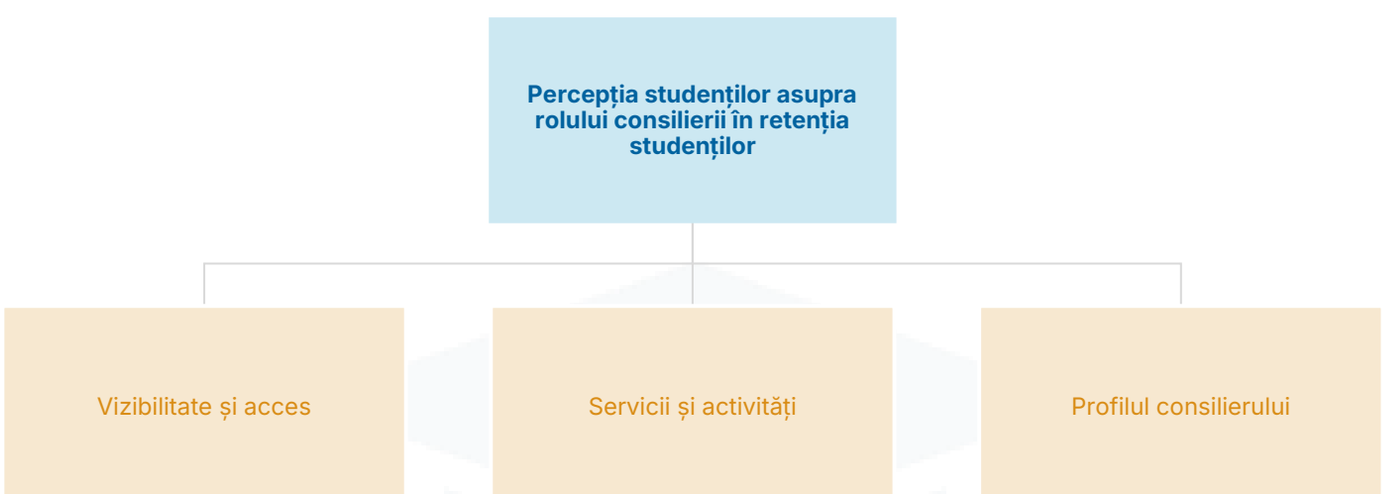

Vizibilitate și acces: Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră – informații, experiențe și interacțiuni ale studenților

Narațiunile intervievaților evidențiază diferențe importante în modul în care serviciile de consiliere, prin intermediul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC), sunt percepute la nivelul universităților, dar și între facultățile din cadrul aceleiași universități.

Există două situații comune în care studenții își amintesc să fi interacționat cu serviciile oferite de CCOC. Una dintre ele se referă la participarea în calitate de voluntar al centrului la ateliere, activități de grup sau de dezvoltare personală. Acestea sunt și situațiile în care studenții descriu o participare sistematică și constantă nu doar la activitățile CCOC, dar și la campanii de promovare a facultăților sau în cadrul procesului de admitere ca sprijin pentru candidați în procesul de înscriere. În aceste situații, studenții relatează că serviciile CCOC și beneficiile participării la activități le-au fost prezentate în mod direct de către cadrele didactice. Aceiași studenți adaugă că, din perspectiva lor, acest tip de informare și recrutare este cel mai eficient, întrucât permite formarea și dezvoltarea relației de încredere cu personalul CCOC.

> *„Mai ales că am avut interacțiunea directă cu doamna profesoară, fiind și la curs, și seminarii. Și ea ne-a spus, înscrieți-vă că o să vă ajute."*

Această idee este susținută și de studenți care nu au participat la activități de consiliere, dar care, atunci când sunt întrebați cum ar recomanda să se desfășoare aceste activități, încep prin a spune că *„ar fi mai frumos să vină el la noi decât să mergem noi"* sau *„E mult mai greu să meargă cineva la un consilier din propria voință decât să vină consilierul la el."*

Totuși, în cadrul aceleiași universități, se observă faptul că, deși cea mai mare parte dintre studenți au informații despre existența unui serviciu de consiliere pentru studenți, în absența contactului direct cu personalul CCOC, studenții participă în mai mică măsură la activitățile acestuia: *„Mai mult știm decât am apelat"*.

Pe lângă personalul CCOC, cadrele didactice, și mai ales îndrumătorul de an, au un rol important în informarea studenților cu privire la serviciile de consiliere disponibile la nivel de universitate: *„La noi s-a întâmplat să ne spună chiar îndrumătorul. Fix în prima zi când ne-a luat pe toți și ne-a ținut în amfiteatru și ne-a povestit tot, absolut tot"*. Studenții asociază nevoia de a fi informați de către cadrele didactice despre serviciile de consiliere cu potențiale situații dificile pe care studenții le pot traversa.

> *„Și profesorii, poate studentul nu știe despre program. Poate profesorul ar trebui să îl înscrie și să zică mergi măcar la o oră de consiliere să vezi cum este sau să vezi dacă te simți mai bine după ce vorbești."*

A doua situație de interacțiune a studenților cu CCOC este mult mai limitată din punct de vedere al participării studenților și include activități individuale de consiliere și orientare în carieră. În aceste cazuri, studenții descriu că au găsit informații online, pe pagina de internet a facultății sau în cadrul platformelor de social media asociate facultății.

> *„Centrul de Consiliere în Carieră, a apărut pe platformă sau pe aplicație, un anunț cu centrul acesta, am fost și eu, că am făcut un fel de programare."*

Din punct de vedere al accesului, procesul include mai multe etape online (completarea unui formular online, descrierea problemei cu care se confruntă, solicitarea unei programări, confirmarea programării), cu un timp de așteptare relativ mare în raport cu percepția lor asupra caracterului de

urgență al situației, sau chiar imposibilitatea de a face o programare: *„(...) a încercat să își facă o programare și nu era pentru că era plin. Și atât."*

Există și o situație întâlnită în una dintre discuțiile de grup, în care studenții au identificat în timpul interviului faptul că au participat la o activitate de orientare în carieră organizată de CCOC, sau chiar o serie de activități în cazul unora, dar au putut face această conexiune doar după ce colegii lor au descris tipurile de servicii oferite de către CCOC.

> *„Din câte îmi aduc aminte au fost câteva companii (...). Da, așa și eu acum am făcut legătura. Adică am mai auzit ceva de genul, dar nu am fost atenți, mai mult am crezut că o venit companiile astea ca să-și facă cumva...."*

În mare măsură însă, intervievații declară că nu știu despre existența Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, respectiv despre specificul serviciilor pe care le oferă. Unii studenți au informații doar despre sediul acestuia, fiind în proximitatea campusului universitar sau în clădirile în care își desfășoară activitatea didactică.

> *„Eu nu știam că avem."*
>
> *„Eu am trecut pe la cantină, când am ore libere și am văzut că scrie mare."*
>
> *„Eu știam că există fizic, dar nu am fost niciodată."*
>
> *„Eu doar știu de el că e la mine în cămin, dar de participat n-am participat."*
>
> *„La noi doar am auzit zvonuri și atât."*

Experiența redusă de interacțiune a studenților cu Centrele de Consiliere și Orientare în carieră, dar și reticența în a participa la activități organizate de către acestea ar putea fi explicată și de prejudecățile cu privire la participarea în cadrul unor servicii de sprijin de tipul consilierii. Studenții discută extins despre stigma asociată poziției de client al unor servicii de consiliere și nevoia de a fi protejați prin anonimat și dorința ca, în cazul în care ar participa, acest lucru să nu fie cunoscut de către colegii lor.

> *„Cred că realitatea la noi ar fi să mergi la consilier anonim. Mă uit la unii oameni care au nevoie de psiholog. Toată lumea te vede."*
>
> *„Acum se pare că totul provine de la o frică așa interioară, de cum să zic, că te judecă lumea."*
>
> *„Să fie în timpul orelor, să nu mă vadă foarte mulți, dacă tot vreau să nu știe lumea, și m-aș duce și a doua oară așa."*

Recomandările intervievaților pentru a crește accesul și participarea la serviciile de consiliere vizează organizarea de activități care să se adreseze tuturor studenților, fără a-i evidenția în mod particular pe cei aflați în situații de dificultate. Acest lucru, consideră ei, ar preveni situațiile de stigmatizare și ar construi contextul necesar unei abordări mai sănătoase la nivel instituțional a consilierii ca metodă de sprijin a studenților.

> *„Mi se pare că ar fi tot așa un lucru bun să avem o oră de-asta de consiliere, să ne ajutăm noi între noi și să fie cumva implementată. Ori săptămânal, ori o dată la două, trei săptămâni sau periodic, așa, în funcție de cum poate fiecare."*
>
> *„Cum a spus și colegul, cred că ar fi mult mai comod și eficient dacă ar fi o oră în care ar veni un consilier și ne-ar întreba cu ce, ce probleme ai în momentul de față."*

Nevoia de vizibilitate și acces ușor la serviciile CCOC este congruentă cu rezultatele raportului EUROSTUDENT și ale sondajului național privind condițiile de trai, care arată că studenții accesează

rar serviciile de sprijin, în principal din lipsă de informații sau din cauza stigmei asociate (UEFISCDI, 2022, 2024; Thomas, 2012). De asemenea, această nevoie ca serviciile „să vină" spre student și nu invers este în linie cu recomandările din literatura privind apartenența și angajamentul studențesc, care accentuează importanța unor structuri de sprijin preventive integrate în viața de zi cu zi a facultății, nu doar oferite la cerere (Thomas, 2012; Kahu și Nelson, 2018; UEFISCDI, 2022, 2024).

Servicii și activități

În ceea ce privește percepția studenților asupra serviciilor de consiliere, ei fac referire la forme specifice de sprijin: autocunoaștere și dezvoltare personală, sprijin emoțional, academic și vocațional. Aceste percepții sunt explorate atât în situațiile în care studenții descriu experiența lor directă ca beneficiari ai acestor servicii și activități, cât și la nivel de nevoi sau recomandări privind dezvoltarea acestora.

Autocunoaștere și dezvoltare personală

Dimensiunea autocunoașterii și a dezvoltării personale este evidențiată ca serviciu apreciat atât de studenții care se autoidentifică ca voluntari ai Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, cât și de studenții care declară că au participat la servicii de consiliere și orientare în carieră. În cazul voluntarilor, este menționată și oportunitatea de a organiza propriile sesiuni sau ateliere, cu sprijinul personalului CCOC.

> *„Eu m-am înscris ca și voluntară și am făcut activități de dezvoltare personală mai mult și în carieră, dar și pe plan propriu. Și vreau să spun că m-a ajutat."*
>
> *„Putem ține, putem organiza noi propriile noastre sesiuni.(...) Putem să prezentăm noi dacă avem ceva de prezentat. Ne ajută doamnele profesoare în caz că vrem să organizăm noi propriul nostru workshop. Ne dau libertatea asta."*
>
> *„Eu și colega suntem, și la fel, se fac tot felul de training-uri pe dezvoltare personală, emoții și orientare în carieră."*

Congruent cu datele colectate de la studenți, care subliniază efectul pozitiv al activităților cu rol de dezvoltare personală, această dimensiune a autocunoașterii, a dezvoltării personale și a dezvoltării autoeficacității este centrală pentru modele de persistență academică și autoreglare a învățării (Cazan și Schiopca, 2014; Bowden et al., 2021).

Socializarea în cadrul programelor de voluntariat organizate de CCOC este, de asemenea, menționată ca o parte importantă a dezvoltării sentimentului de apartenență și implicit a procesului de autocunoaștere și dezvoltare personală.

> *„(...) am înclinat urechea și-am venit aici și sincer, n-aș da pe absolut nimic ceea ce am trăit în trei ani de zile în această universitate și datorită facultății mai mult sau mai puțin, datorită voluntariatului, oamenilor, prietenilor. Adică tot ceea ce îți oferă ție universitatea te face să rămâi cu drag aici."*

Sprijin emoțional

Dacă atunci când este explorată experiența lor efectivă cu serviciile de consiliere la nivel de universitate studenții sunt relativ reticenți în a împărtăși informații, viziunea lor este diferită atunci când discuția are mai degrabă un caracter exploratoriu, despre nevoi și cum ar trebui organizat un serviciu de consiliere pentru studenți astfel încât să se plieze pe nevoile lor. Deși este în mică măsură un serviciu accesat de către studenți, consilierea operaționalizată ca sprijin emoțional este una dintre cele mai importante nevoi identificate de către studenți. Percepțiile intervievaților asupra dificultăților emoționale cu care studenții se pot confrunta variază de la *„orice problemă sau hop ai în viață ar*

trebui să mergi la consiliere" sau „*am auzit că se duc studenții și se plâng și ne ascultă*", la aspecte foarte specifice care ar trebui să fie abordate de persoane specializate, cum este problema adicțiilor.

> *„(...) nu suntem îndeajuns de buni încât să ne ajutăm singuri. Cred că avem nevoie de ajutor extern, și uneori poate persoanele apropiate nu sunt cu intenții chiar atât de bune sau efectiv specializate pentru că acum toți suntem psihologi..."*

În ceea ce privește comportamentele de risc, studenții își exprimă nevoia de a aborda constant dificultățile emoționale ale studenților prin intermediul unor servicii și programe dedicate pentru a preveni acest risc.

> *„Ori încă o chestie. Cum ar veni chestiile de escapism. Mulți, dacă au, sunt overwhelmed de facultate, pot să-și găsească refugiul în niște activități nocive. Diverse tipuri de dependențe, nu doar dependența de alcool și țigări."*

Sănătatea mintală este un domeniu discutat în raport cu potențialul programelor de sprijin emoțional oferite de CCOC. Studenții fac referire la stres, anxietate sau sindromul de burnout și consideră că anul I sau perioadele încărcate, cum sunt sesiunile, cresc vulnerabilitatea și totodată nevoia de sprijin emoțional.

> *„Poate când aș fi prea stresată, sau anxioasă, presată, sau în sesiune, cred că aș căuta înțelegere mai degrabă din partea unui psiholog."*
>
> *„Ar trebui să fie programele astea (de sănătate mintală) eventual înainte de sesiune, și o lună pe an, sau la finalul anului după sesiune."*

Importanța sprijinului emoțional și a consilierii în perioade de stres intens (sesiune, tranziție în anul I) este documentată și în studiile despre sănătatea mintală a studenților din România (Dumitrache et al., 2021) și în cele despre rolul sprijinului social pentru reducerea burnoutului academic (Chen et al., 2023; Hou et al., 2022; Sarpong și Aboagye, 2022).

Dificultatea de a se acomoda la viața de student sau de a stabili relații de sprijin cu colegii, dar și găsirea echilibrului între muncă și activități recreative ar putea fi, de asemenea, abordate prin consiliere, ca parte a unui program de promovare a sănătății mintale în rândul studenților. Studenții fac referire și la activități de socializare organizare de către CCOC, prin care să fie facilitată incluziunea studenților, în special a studenților din anul I de studiu.

> *„Ar putea fi abordate cumva și modul în care relaționăm cu ceilalți din jur și timpul liber pe care îl alocăm, aici intră din nou chestia cu sănătatea mintală, cred că socializarea este esențială pentru menținerea sănătății mintale."*
>
> *„Pot să mai adaug pe partea de sănătate mintală. Sunt de acord cu (...), este important să socializezi, să ai pe cineva care te susține și mai ales în primul an să ai pe cineva în cadrul facultății. (...) te muți din alt oraș, îți pierzi prietenii, nu mai ai suportul familiei, mulți nu au curaj, ești printre străini care par că se descurcă mult mai bine și îți pierzi încrederea (...)"*

Participanții la interviurile de grup aduc în discuție și unele „*momente dificile din viață*", „*situații de criză financiară*", „*situația celor care stau la cămin, când nu iei loc la cămin*" sau situații de violență domestică, bullying, care îi împiedică să performeze conform așteptărilor din partea sistemului universitar. Așa cum am menționat anterior și la secțiunea despre percepția asupra abandonului universitar, se remarcă o nevoie importantă a studenților de a fi abordați în mod individual, și de a primi ajutor în aceste situații de criză din viața personală, respectiv aspecte socio-financiare care

cresc riscul de abandon. Conform relatărilor studenților, se poate observa o legătură între lipsa sau amânarea sprijinului din partea facultății atunci când se confruntă cu situații de criză și riscul de abandon universitar.

> *„(...) legat de ce ați spus, cu renunțatul, au fost momente când presupun că am avut momente de burnout, adică ceva explozii de emoții negative, nu știu, și stres și frustrări. Și mai erau alții care mă însărcinau cu alte lucruri și nu mi se părea chiar așa ok, că mi se spunea că ah, trebuie să faci și lucrurile pe care le face orice student și mă lua așa cu..."*

Relația dintre vulnerabilitățile personale și riscul de abandon universitar este documentată extensiv în literatura de specialitate, care arată că factorii de natură socio-economică, familială și emoțională acționează cumulativ asupra deciziei de a continua studiile (Tinto, 1993; Kehm, Larsen și Sommersel, 2019; Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj, 2022). Lipsa intervențiilor personalizate și a accesului la servicii de consiliere în momentele de criză amplifică percepția de izolare și reduce sentimentul de apartenență academică (Thomas, 2012; Wilcox, Winn și Fyvie-Gauld, 2005). Astfel, abordarea individualizată cerută de studenți corespunde cu recomandările recente privind prevenirea abandonului universitar printr-un sistem integrat de sprijin emoțional, financiar și educațional (UEFISCDI, 2024; Guvernul României, 2025).

Este important de menționat și rolul de reprezentare și protecție atribuit de către studenți Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, un aspect relevant pentru studenți din perspectiva echilibrării relației de putere dintre studenți și cadrele didactice, dar și din perspectiva egalității de gen.

> *„Dacă ai pățit ceva, cu un profesor, un coleg și nu știi cum să gestionezi, dacă există momente în care primești avansuri. Sau considerăm că, la noi se mai vorbește așa... (...) Bine, dacă ești afectat, dacă nu o iei ca pe glumă."*

Consiliere vocațională

Consilierea vocațională este menționată de către studenți în primul rând ca fiind importantă în procesul alegerii unei facultăți, fie că este vorba despre momentul înscrierii la facultate, sau anul I de facultate, când opțiunea aleasă devine mai clară prin prisma experienței directe.

> *„O îndrumare. Eu, de exemplu, dacă nu aș ști să, nu știu, și până să-mi aleg facultatea, la un moment dat, știu că am mers (...) să mă ajute să-mi dea un test în care să văd încotro aș putea să merg."*

Se observă și aici nevoia de colaborare între CCOC și personalul didactic, mai exact îndrumătorul de an, ca și validarea suplimentară a așteptării că toți studenții sunt abordați prin contactare directă a lor de către personalul CCOC prin intermediul îndrumătorului de an.

> *„În prima parte, de exemplu cum ar veni cineva în anul întâi și n-ar fi exact chiar sigur-sigur pe facultatea pe care o urmează sau își dorește să o urmeze. Așa, sau periodic de exemplu, periodic îndrumătorul de an poate spune dacă sunteți de acord să facem o oră de acest gen în săptămâna X la ora X."*

În al doilea rând, intervievații susțin că este nevoie de consiliere vocațională pentru a conștientiza la timp dacă interesele, abilitățile, dar și valorile lor se potrivesc cu facultatea și specializarea aleasă. Reorientarea înspre o facultate mai potrivită lor trebuie să se realizeze, consideră studenții, într-un interval de timp rezonabil pentru a nu conduce la abandon universitar.

> *„(...) cumva să mă îndrume cineva exact ce ar trebui să fac. Cum ar trebui să fac, dacă chiar sunt menită să fie educatoare? Pentru că într-o lună de zile nu mi-am ... Nu cred că am putut să-mi fac o părere chiar foarte bună și precisă despre acest aspect."*
>
> *„De exemplu, nu-mi place facultatea la care sunt. Vreau să mă reorientez. Mă duc să fac un test, să văd ce mi se potrivește mai bine, vorbesc cu doamna de acolo, să fie într-un spațiu liniștit, singuri, nu cu mai multe persoane. Să fie în timpul orelor, să nu mă vadă foarte mulți, dacă tot vreau să nu știe lumea, și m-aș duce și a doua oară așa."*

În cazul studenților participanți la focus-grup care au abandonat anterior studiile în cadrul altei facultăți sau care declară intenția de a abandona studiile, este menționată și nevoia clarificării aspectelor procedurale și formale aferente acestei decizii, de exemplu în ce condiții se poate recurge la varianta de a întrerupe studiile și de a le relua ulterior, poate în altă instituție de învățământ.

> *„Posibil să mă fi ajutat într-un fel să nu renunț, deși foarte puțin probabil, dar cred că m-ar fi ajutat mai mult de chiar dacă renunț să mă încurajeze să revin, poate în alt domeniu."*
>
> *„Nu cred că m-ar fi convins nimeni să nu mă mai las dacă mi-am pus în plan să mă las. Însă dacă aș fi vorbit cu un asemenea consilier, da, cred că mai degrabă să-mi prezinte, de exemplu, opțiunea de înghețare a anului, ceea ce nu știam că e neapărat disponibilă și ea ar fi putut să mă ajute. Ok, sure, te înțeleg, poți face o pauză continuă, urmărește-ți cariera. Uite, dacă îți îngheți anul, totuși poți reveni, mai ales dacă ai spus că ai pus piciorul în prag."*

Alte nevoi din sfera vocațională vizează și orientarea înspre oportunități de muncă adecvate sau sprijin pentru a lua o decizie informată la intersecția între studii universitare/post-universitare și piața muncii. Studenții evidențiază schimbările rapide pe piața muncii, evoluțiile tehnologice, lucruri care fac dificilă formularea unor prognoze clare asupra dinamicilor în următorii ani și relevanța specializărilor pe care le urmează.

> *„(...) nu știu, la anul descopăr că e mult mai bine dacă mă concentrez pe cariera în câmpul muncii, și poate îmi dau seama că nu mă ajută masterul atât de mult, îmi dau seamă că subiectele pe care le urmez nu sunt atât de importante pe cât le credeam (...)"*
>
> *„Și eu cred că se referă la situația în care cineva, poate cineva care te poate ajuta să îți înțelegi situația mai bine și opțiunile mai bine și consecințele. Sau poate cineva care știe să te direcționeze spre cineva care știe să te ajute să ieși din situația în care ești."*

Sprijin academic

În strânsă legătură cu sprijinul emoțional și vocațional, intervievații consideră relevant ca serviciu în cadrul CCOC și sprijinul academic de care ar putea beneficia. Această formă de sprijin ar putea include suport pentru a-și organiza mai bine timpul, activitatea de învățare și pentru a putea depăși cu bine situațiile în care se suprapun mai multe sarcini de învățare sau când nu promovează examene și acumulează mai multe restanțe.

> *„Dar un lucru important mi s-ar părea, acela care să te îndrume în sensul de exemplu, ai o restanță și nu știi cum se procedează sau ce trebuie să faci, să i se explice pe înțelesul tuturor, pentru că de exemplu noi dacă am avea acuma o restanță n-am ști cum să o rezolvăm sau, mă rog, și ar mai trebui să fie și partea asta în care să îți ofere ambiție, să nu... adică poate ai niște situații, ai multe restanțe și tu vrei să te lași, pentru că tu crezi că n-ai putea să continui, nemaifiind capabil să rezolvi problemele. Și ar trebui să fie un om care să îți perie această ambiție, să te încurajeze."*

Acest tip de sprijin academic este frecvent descris în literatură ca parte a strategiilor de „academic success coaching”[13], care urmăresc dezvoltarea autoreglării învățării, a clarității obiectivelor și a încrederii în propriile resurse (Cazan și Schiopca, 2014; Bowden, Tickle și Naumann, 2021). În același sens, cercetările lui Kahu și Nelson (2018) subliniază că implicarea studenților în activități de ghidare personalizată are efecte directe asupra motivației și persistenței academice.

Mai mult, studiile internaționale arată că intervențiile timpurii, prin consiliere sau mentorat, reduc riscul de abandon prin identificarea rapidă a blocajelor de învățare și restabilirea sentimentului de competență și apartenență (Thomas, 2012; Abdul-Rahaman, Arkorful și Okereke, 2022). Aceste rezultate confirmă importanța unei abordări instituționale integrate, în care sprijinul emoțional, vocațional și academic funcționează împreună pentru a susține reziliența și reangajarea studenților în procesul universitar.

3.3.3. Profilul consilierului: caracteristici de vârstă, deprinderi și abilități, valori și calități personale, experiență

Tabel 4. Percepția studenților asupra profilului consilierului. Rezumat al datelor colectate

Caracteristici de vârstă

tânăr, apropiat de studenți, relație de tip prieten

„Să fie nici de vârsta mea, un pic mai mare ca mine (...)”
„Adică să fie tânăr (...) să cunoască un pic cazul (...)”
„(...) nici să fie ca un profesor, să fie mai mult ca un prieten, să îl iau ca pe un prieten, nu ca pe un profesor sau ca pe un adult... Să vorbesc cu un adult, poate nu mă pot deschide așa de bine (...)”

Deprinderi și abilități

specializat, empatic, ascultător, relaxat

„(...) să fie într-un fel vocea rațiunii (...)”
„Să fie un consilier, nu un om care face tot, să fie un consilier specializat pe diferite probleme (...)”
„Să mă lase acolo să mă descurc.”
„Contează și dacă-i apropiat.”
„Empatic, liniștit, să nu pună extrem de multe întrebări de la început.”
„Empatic și chiar să știe ce face.”
„(...) să fie un bun ascultător (...)”
„Să fie foarte atent la ceea ce îi voi spune (...)”
„Relaxat, foarte relaxat.”

Experiență

experiență de viață, sfaturi bazate pe trăire

[13] Conceptul de „academic success coaching”, tradus în română ca „îndrumare pentru succes academic”, desemnează o formă structurată de sprijin individualizat în mediul universitar, prin care studenții sunt ajutați să își stabilească obiective educaționale, să își dezvolte autoreglarea învățării, să își îmbunătățească strategiile de gestionare a timpului și a stresului și să își cultive motivația intrinsecă. În literatura internațională, acest tip de intervenție este asociată cu creșterea performanței academice și reducerea riscului de abandon universitar (Bettinger și Baker, 2014; Kahu și Nelson, 2018).

„Să fi trecut prin viață, adică să știe unele lucruri, cum să le învețe, cum să fie gestionate și așa (...)"
„Cred că cel mai important lucru să aibă sfaturi de viață, e experiență în spate, să nu fie chiar oricine."
„Cred că trebuie să ai și experiență de viață (...)"

Calități și valori

fără judecată, răbdare, deschidere, confidențialitate

„Să nu simți că te judecă (...)"
„Să nu judece. Adică să nu spună așa-i la facultate (...)"
„(...) cu răbdare, cu foarte multă răbdare, mai ales că într-adevăr flexibilitatea este importantă, ca și studenții vin și chestii imprevizibile (...)"
„Să fie prietenoș, adică să te facă cumva să mergi, nu să fie ca adulții din ziua de azi. Răi. Nu toți, dar majoritatea, nu știu..."
„Eu mai vreau să adaug de tonalitatea vocii. Dacă e o voce caldă, suavă, blândă, parcă poți să te deschizi în fața lor și comunicarea e eficientă."
„Deschis. Să fie deschis. Să cunoască ce se întâmplă acum."
„Să nu îți fie rușine să îi spui că te simți stresat (...)"
„Legat de privacy, să nu spună (...)"

În discuțiile de grup cu studenții, am explorat care este percepția lor asupra **profilului unui consilier** în cadrul CCOC care să răspundă nevoilor exprimate de ei. S-au conturat astfel patru direcții importante. Prima este cea a caracteristicilor de vârstă, care nu este doar despre vârsta cronologică, ci și despre a fi socio-emoțional disponibil și actualizat în raport cu realitatea de zi cu zi a studenților. Acest lucru, consideră ei, le-ar conferi mai multă încredere în capacitatea acestuia de a-i înțelege și de a găsi împreună forme de ajutor corespunzătoare.

> *„Deschis. Să fie deschis. Să cunoască ce se întâmplă acum. Adică să fie tânăr, sau măcar până în 40 de ani. Și să cunoască un pic cazul, nu știu, să știe..."*

Este posibil ca dincolo de aspectul concret al vârstei, stigma pe care studenții o asociază participării la servicii de consiliere să influențeze și dorința lor comună de a vedea în acest consilier „*un ghid*" sau „*un prieten*" mai degrabă decât „*un profesor sau (...) un adult*". Totuși, este necesar, consideră studenții, ca acest consilier să aibă experiență de viață, pentru a putea integra această experiență în munca cu studenții și a le putea oferi sprijin în situațiile dificile cu care se confruntă.

> *„Să fie nici de vârsta mea, un pic mai mare ca mine, să fi trecut prin viață, adică să știe unele lucruri, cum să le învețe, cum să fie gestionate și așa..."*

Acest profil ideal de consilier, apropiat ca vârstă, empatic și capabil să construiască o relație de încredere este în acord, așa cum am menționat în rândurile de mai sus, cu perspectiva ecologiei sociale a rezilienței, care subliniază rolul adulților semnificativi și al relațiilor de sprijin sigure în capacitatea tinerilor de a face față situațiilor de criză și de a rămâne conectați la parcursul lor educațional (Ungar, 2012). În același timp, literatura despre apartenență și succes universitar arată că existența unor figuri de sprijin percepute ca fiind „de partea studentului" contribuie la creșterea sentimentului de apartenență, la reducerea riscului de abandon și la consolidarea integrării academice și sociale (Thomas, 2012; Abdul-Rahaman, Arkorful și Okereke, 2022). Astfel, modul în care studenții descriu consilierul nu vizează doar competențe tehnice, ci și o poziționare relațională care poate funcționa ca factor protector în fața abandonului universitar.

Experiența de viață este interconectată cu cunoștințele de care are nevoie consilierul pentru a răspunde în mod adecvat unor situații și probleme diverse. În unul dintre focus-grupuri se discută în mod extins despre a avea consilieri specializați pe anumite domenii de intervenție, respectiv servicii specializate.

> *„Cred că trebuie să ai și experiență de viață, empatie, să fie un bun ascultător, după cum au zis și colegii mei."*
>
> *„Să fie un consilier, nu un om care face tot, să fie un consilier specializat pe diferite probleme, un psiholog mai degrabă, nu poți pune un om care să facă orice."*

Deprinderile și abilitățile necesare consilierului sunt în primul rând legate de capacitatea acestuia de a construi o relație de încredere cu studenții. Sunt evidențiate și ascultarea activă, empatia sau răspunsul adecvat din punct de vedere emoțional și facilitarea exprimării și ventilării emoțiilor și sentimentelor: *„Adică să nu spună așa-i la facultate, adică da...pe-o minte... Să mă lase acolo să mă descarc."*

Tot în sfera deprinderilor și abilităților putem încadra și potențiale deprinderi rezolutive, care să sprijine desfășurarea intervențiilor și procesul efectiv de consiliere, în exemplul de mai jos chiar într-o situație de abandon universitar.

> *„Eu personal aș aprecia pe cineva care să zică într-un fel chestiile în față și să fie într-un fel vocea rațiunii, fiindcă eu când am avut gânduri să mă las de facultatea trecută, am discutat cu mai multe persoane și toată lumea îmi zicea nu te lăsa, că e păcat, da eu înăuntrul meu știam deja că o să mă las. Ori că mă las acum, ori că mă las mai târziu sau cine știe când. Și în ciuda faptului că m-am lăsat, acum am revenit și simt că-s într-un loc mai bun."*

Din prisma calităților și valorilor necesare unui bun consilier, o așteptare centrală exprimată de către studenți este de a nu se simți judecați. Unii studenți relatează faptul că în situațiile în care au participat în cadrul liceului sau în alte situații particulare la ședințe de consiliere s-au simțit rușinați din cauza modului în care psihologul, în aceste situații, s-a raportat la ei.

> *„Studentă: Să nu simți că te judecă, că te judecă dacă vorbești cu ei. Eu am fost și la mine în oraș, la psiholog și la psihiatru și mă simțeam foarte...*
>
> *Studentă: Shame?*
>
> *Studentă: Da!"*

Profilul consilierului descris de studenți (empatic, apropiat, atitudine de acceptare și non-judecare) corespunde ideii de „spațiu sigur" și „relație de încredere" considerate esențiale în intervențiile de prevenire a abandonului și de susținere a rezilienței (Ungar, 2012; Thomas, 2012; Abdul-Rahaman et al., 2022). În același timp, preocuparea lor față de stigmatul asociat consilierii reflectă ceea ce arată și studiile asupra sănătății mintale a studenților din România: dificultățile emoționale sunt frecvente, dar accesarea serviciilor de sprijin este adesea întârziată sau evitată tocmai din teama de a fi etichetați (Dumitrache et al., 2021; Chen et al., 2023). Din această perspectivă, normalizarea consilierii și oferirea ei în contexte de grup poate funcționa ca strategie instituțională de reducere a stigmei (Thomas, 2012; UEFISCDI, 2024).

Alte calități menționate sunt răbdarea, căldura și disponibilitatea de a lucra cu tipuri diferite studenți, și implicit cu nevoi diferite.

> *„Depinde de la coleg la coleg. Poate cu un coleg ar trebui să fie mai pus pe glume, cu altul ar trebui să fie mai serios. Cu alta... e grea meseria asta."*

Un rezultat al integrării corespunzătoare de către consilier a deprinderilor și abilităților cu setul potrivit de valori și calități este sintetizat în narațiunea unui student, care consideră că, într-un mod cald și empatic, consilierul ar trebui să poată ghida studenții înspre a depune eforturi pentru atingerea potențialului propriu.

> *„Contează și dacă-i apropiat. Că dacă-ți zice...lasă că profesorul ăla pe toți îi trece sau lasă că îți iei tu restanța...decât că trebuie să înveți, trebuie să faci aia, adică da, și asta, dar contează...sunt mai multe șanse să treci decât să nu..."*

În concluzie, datele conturează următoarele caracteristici ale persoanei percepute drept adecvată în rolul de consilier al studenților în situații de risc de abandon universitar:

- empatie și atitudine de acceptare;
- ascultare activă și disponibilitate;
- confidențialitate;
- înțelegerea contextului studențesc actual;
- expertiză psihologică/educațională/vocațională;
- capacitatea de a media între resursele instituției și nevoile studentului.

Această combinație de competențe este în acord cu cercetările despre relațiile educaționale pozitive (Hagenauer și Volet, 2014; Browne et al., 2021), care evidențiază că există o legătură directă între existența unui mediu educațional pozitiv (caracterizat de respect, încredere, suport) și dezvoltarea motivației studenților, respectiv a performanței academice și a nivelului general de bunăstare.

3.4. Concluziile studiului și limitele cercetării

Rezultatele studiului privind percepția studenților asupra rolului consilierii în retenția universitară susțin ideea că abandonul universitar este un fenomen gradual, complex și structural, influențat simultan de dimensiuni personale, sociale și instituționale. Analiza datelor arată că experiențele studenților se organizează în jurul unor teme intercorelate, în cadrul cărora consilierea funcționează ca un nod de conexiune între barierele întâmpinate, resursele disponibile și mecanismele de sprijin instituțional. Această arhitectură conceptuală este congruentă cu abordările sistemice din literatura de specialitate, care tratează retenția universitară ca rezultat al interacțiunii dintre student și mediul instituțional (Tinto, 1993; Thomas, 2012; Kahu și Nelson, 2018).

Studiul bazat pe focus-grupuri cu studenți din cinci universități publice oferă o perspectivă directă asupra factorilor de risc percepuți, a momentelor critice din parcursul academic, a barierelor în accesarea serviciilor de sprijin și a nevoilor studenților în relație cu consilierea. Concluziile de mai jos sunt organizate tematic, cu accent pe informațiile relevante pentru decidenții instituționali[14].

Abandonul ca proces: rădăcini anterioare admiterii, risc maxim în primul an

Riscul de abandon începe adesea înainte de facultate, prin alegeri neinformate ale programului de studii. Mulți studenți descriu că au ales facultatea influențați de prieteni, întâmplător, sau fără

[14] Referințele bibliografice care susțin concluziile prezentate (Tinto, 1993; 2017; Thomas, 2012; Kahu şi Nelson, 2018; Kift, 2015; Ungar, 2012; Yorke şi Longden, 2004; Dumitrache et al., 2021 etc.) sunt disponibile integral în secțiunea de referințe a raportului de cercetare.

informații clare despre planul de învățământ, profilul de studiu sau cerințele academice. Consilierea vocațională insuficientă la nivel preuniversitar este menționată direct ca factor care a contribuit la nepotrivirea dintre student și programul urmat.

Primul an de studii este etapa cu cel mai ridicat risc de abandon, marcată de un „șoc al tranziției" specific. Studenții descriu un ansamblu de vulnerabilități care se suprapun în această perioadă: dificultăți de orientare în spațiul fizic al universității, incapacitatea de a transfera strategiile de învățare din liceu la cerințele universitare, prima sesiune de examene ca experiență dificilă pentru mulți dintre ei, izolare socială și incertitudine privind alegerea făcută. Aceste elemente se intensifică în absența unor structuri instituționale de orientare și sprijin a studenților din anul I.

Abandonul este precedat, de regulă, de o perioadă vizibilă de dezangajare și absenteism, pe care sistemul nu o sesizează. Studenții relatează că au asistat la dezangajarea unor colegi (au început să lipsească, să nu mai participe la proiecte de grup sau chiar să nu mai vină deloc la facultate), fără ca nimeni din facultate să observe sau să intervină. Nu există un sistem unitar de înregistrare a absențelor la nivel de universitate/facultate, iar rolul îndrumătorului de an ca persoană de referință este perceput ca difuz și fără proceduri clare de acțiune.

Factorii de risc identificați de studenți: economici, instituționali, relaționali

Presiunile economice și necesitatea de a munci în paralel cu studiile sunt cei mai frecvent menționați factori de risc. Studenții descriu dificultatea de a suprapune programul de lucru cu orarul de la facultate, costurile asociate practicii de specialitate, reducerile insuficiente la transport și accesul limitat la burse sociale. Sistemul de burse este perceput ca slab calibrat la nevoile reale: unii studenți în dificultate nu se încadrează în criteriile existente, iar cuantumul este considerat insuficient.

Mesajele descurajatoare ale cadrelor didactice sunt menționate explicit ca factor de abandon, mai ales în primul an. Studenții descriu profesori care anunță rate ridicate de nepromovare la anumite discipline încă de la primul curs, comunică perspective pesimiste asupra pieței muncii din domeniu sau utilizează un stil evaluativ punitiv. Aceste mesaje erodează autoeficacitatea studenților și, în mai multe cazuri relatate, au contribuit la decizia de abandon a unora dintre colegi.

Nesiguranța privind oportunitățile de angajare după absolvire generează o demotivare sistemică. Studenții relatează lipsă de transparență în accesul la locuri de muncă, percepții despre nepotism, dar și dificultatea de a obține experiență relevantă în cadrul practicii de specialitate. Perspectiva unui traseu profesional incert după 4 ani de studii îi determină pe unii studenți să prioritizeze siguranța financiară imediată în detrimentul finalizării studiilor.

Vulnerabilitățile emoționale și de sănătate mintală sunt frecvente, dar rămân adresate insuficient. Stresul, anxietatea, epuizarea academică (burnout) și experiențe de criză personală (deces în familie, probleme medicale, situații de violență) apar constant în narațiunile studenților. În absența unor structuri instituționale de sprijin, reacția universității este lăsată la bunăvoința individuală a cadrelor didactice, cu rezultate inegale.

Barierele instituționale contribuie la un sentiment de „uzură academică": cerințe neclare, lipsa de predictibilitate administrativă, proceduri opace pentru situații de criză (ex. absențe medicale) și accesul inegal la resurse (cazare, cantină). Studenții relatează situații în care au încercat să rezolve probleme administrative și au fost trimiși de la o structură la alta, fără un responsabil clar.

Nevoia de o persoană de referință la facultate: „mediatorul/podul" între student și resursele instituționale

Studenții identifică ca lipsă majoră faptul că nu există o persoană cu rol explicit de mediator între student și instituție – o funcție distinctă de consilier, și distinctă de îndrumătorul de an în forma sa

actuală. Această persoană ar trebui să fie prezentă la nivel de facultate, să cunoască studenții, să faciliteze accesul la resurse de sprijin și să medieze relația cu structurile administrative. Studenții descriu situații concrete în care nu au știut „la cine să meargă" atunci când s-au confruntat cu probleme.

Îndrumătorul de an este menționat frecvent ca actor potențial central în prevenirea abandonului, dar rolul său este perceput ca insuficient reglementat și exercitat neuniform. Unii studenți descriu îndrumătorul de an ca pe o persoană cu care au interacționat o singură dată sau deloc în decursul unui an. Alocarea unui îndrumător activ fiecărei grupe, cu responsabilități clare de monitorizare și de conectare a studenților la resursele de sprijin (inclusiv CCOC), apare ca o soluție concretă și de mică complexitate instituțională.

Bariere în accesul la consiliere: stigma și modelul pasiv de furnizare a serviciilor

Principala barieră în utilizarea serviciilor CCOC nu este absența acestora, ci stigma asociată și teama de a fi judecați sau văzuți de colegi. Studenții descriu nevoia de anonimat, frica de etichetare și experiențe anterioare negative cu servicii de consiliere. Chiar și atunci când serviciile există, accesarea lor individuală la cerere este în sine o barieră – implică recunoașterea publică a unei dificultăți.

Mulți studenți nu cunosc serviciile CCOC, sau nu realizează că au participat deja la activități ale acestuia. Există un paradox documentat în focus-grupuri: studenți care au participat la activități de orientare în carieră organizate de CCOC nu au făcut legătura în momentul participării între activitate și centru. Vizibilitatea CCOC este condiționată de contactul direct cu personalul – simpla prezență a sediului sau anunțurile online nu sunt suficiente.

Studenții resping modelul „pasiv" al consilierii – în care serviciul așteaptă autoadresarea – și cer un model proactiv. Formularea lor este explicită: „ar fi mai bine să vină el la noi decât să mergem noi". Prezența fizică a consilierului sau a unui reprezentant CCOC în sala de curs, transmiterea informației prin îndrumătorul de an în primele zile de facultate și organizarea de activități de grup universale sunt recomandate ca strategii de creștere a accesului fără stigmatizare.

Procesele de programare online cu timp de așteptare lung sunt percepute ca obstacol suplimentar. Studenții relatează situații în care nu au reușit să obțină o programare din lipsă de locuri disponibile. Decalajul dintre momentul de criză și accesul efectiv la serviciu reduce relevanța și utilitatea percepției acestuia.

Ce tipuri de consiliere consideră studenții că sunt necesare: patru forme distincte

Din narațiunile studenților se desprind **patru tipuri distincte de nevoi**, cu implicații directe pentru oferta de servicii CCOC:

- **Sprijin emoțional și sănătate mintală –** în situații de burnout, anxietate, stres în perioadele de sesiune, dificultăți de adaptare la viața de student, situații de criză personală sau familială. Studenții identifică această formă de consiliere ca una dintre cele mai importante, acoperită insuficient prin oferta actuală de servicii de sprijin pentru studenți. Comportamentele de risc și dependențele sunt menționate ca forme extreme, care ar trebui abordate prin servicii adecvate de prevenire și de intervenție.
- **Consiliere academică –** gestionarea restanțelor, organizarea timpului și a învățării, sprijin pentru depășirea blocajelor de învățare și menținerea motivației în perioadele dificile. Studenții descriu nevoia unui om care să îi încurajeze să persevereze și să depășească obstacolele, mai ales în situațiile în care s-au acumulat dificultăți academice.

- **Consiliere vocațională și reorientare timpurie –** clarificarea potrivirii student–program în primele luni de facultate, inclusiv opțiunea de schimbare a specializării sau a facultății. Mulți studenți nu cunosc opțiunea de înghețare a anului și nici procedurile de transfer. Consilierea în aceste momente poate transforma un abandon definitiv într-o tranziție controlată.
- **Consiliere procedurală și de reprezentare –** ghidaj în situații administrative complexe (absențe medicale, recuperări, statut student- lucrător), dar și sprijin în situații de dezechilibru de putere față de cadrele didactice, inclusiv cu componentă de gen. Studenții atribuie CCOC-ului un potențial rol de spațiu sigur în aceste situații, rar articulat instituțional.

Profilul consilierului: ce așteaptă studenții

Studenții descriu clar consilierul eficient: empatic, care nu judecă, disponibil, capabil să asigure confidențialitatea și să construiască o relație de încredere. Nu este așteptat un expert distant, ci o persoană „apropiata ca vârstă, care a mai trecut prin viață", capabilă să adapteze abordarea la tipuri diferite de studenți.

Studenții susțin că un singur om nu poate acoperi toate tipurile de nevoi și cer specializări distincte în echipă: consilier psihologic/emoțional, consilier academic, consilier vocațional. Această constatare are implicații directe pentru structurarea echipelor CCOC și pentru politicile de recrutare la nivel instituțional.

Experiențele negative anterioare cu psihologi sau consilieri – în care s-au simțit rușinați sau judecați – sunt o barieră reală în utilizarea serviciilor universitare. Formarea personalului CCOC în abordări de lucru cu studenții astfel încât aceștia să nu se simtă judecați și crearea unui climat perceput ca „spațiu sigur" nu sunt aspecte secundare, ci condiții de bază pentru utilizarea efectivă a serviciilor.

Factori protectivi: relații, coeziune și implicare în viața universitară

Relațiile cu colegii, cadrele didactice și personalul universității sunt cei mai importanți factori protectivi menționați de studenți. Studenții afirmă că rămân la facultate în mare parte datorită legăturilor sociale construite, nu doar din considerații academice. Coeziunea grupului format în primul an este un factor de retenție puternic , iar scăderea participării colective în anii următori este resimțită ca factor de risc.

Programele de orientare pentru boboci („Săptămâna Bobocului", mentorat, activități de acomodare) sunt descrise ca experiențe cu impact pozitiv în decizia de a rămâne. Universitățile în care astfel de programe există formal sunt descrise ca locuri în care studenții s-au simțit primiți și sprijiniți. Absența lor este menționată ca o problemă de către studenții care nu au beneficiat de astfel de activități.

Organizațiile studențești (ligile) apar ca mecanism informal de integrare și sprijin, cu rol protectiv real, mai ales în primul an. Studenții care s-au alăturat unei ligi în anul I descriu acest lucru ca pe un factor decisiv de rămânere la facultate. Colaborarea formalizată CCOC – organizații studențești se conturează ca un canal care este nevoie să fie mai bine valorificat la nivelul universităților.

Voluntariatul în cadrul CCOC este menționat ca o cale de integrare profundă în viața universitară și de creștere organică a vizibilității serviciilor. Studenții voluntari descriu CCOC-ul nu ca un serviciu de criză, ci ca un spațiu de dezvoltare personală și de co-creare. Extinderea acestui model poate contribui la normalizarea consilierii și la reducerea stigmei.

Implicații pentru sistemul instituțional: ce cer studenții

Din analiza focus-grupurilor se desprind **propuneri concrete ale studenților** care merg **dincolo de serviciile de consiliere propriu-zise:**

- **Consiliere vocațională în liceu** și programe de tip „student pentru o zi" ca pregătire a tranziției, pentru a reduce mismatch-ul student–program.
- **Flexibilitate a orarului** și recunoașterea practicii ca experiență de muncă, pentru a sprijini studenții care lucrează.
- **Reformarea sistemului de burse sociale** pentru o acoperire mai bună a studenților în dificultate reală, alături de extinderea facilităților de cazare, a programului de cantină și menținerea facilităților de transport.
- **Formalizarea rolului îndrumătorului de an** cu responsabilități clare de monitorizare și de trimitere a studenților către structurile de sprijin.
- **Proceduri clare și accesibile pentru situații de criză** – studenții să știe la cine merg, cum și în ce termen când se confruntă cu dificultăți medicale, financiare sau emoționale.

Limite metodologice ale cercetării

Utilizarea **focus-grupurilor** ca metodă de colectare a datelor implică limite specifice care trebuie avute în vedere în interpretarea rezultatelor.

Percepțiile exprimate în cadrul discuției de grup pot fi influențate de dinamica grupului, de dorința de consens sau de tendința de a formula răspunsuri social acceptabile, în special atunci când sunt discutate experiențe sensibile legate de dificultăți personale sau de accesarea serviciilor de consiliere.

Focus-grupurile surprind experiențe și interpretări colective, ceea ce limitează explorarea în profunzime a unor traiectorii individuale de abandon sau a situațiilor în care studenții nu au accesat serviciile de consiliere. Perspectivele studenților care au părăsit deja universitatea sunt, prin natura metodei, nereprezentate.

Rezultatele au caracter explorator și nu sunt generalizabile statistic la nivelul întregii populații studențești. Ele oferă însă informații valoroase despre mecanismele, percepțiile și nevoile studenților, care pot fundamenta decizii instituționale și pot orienta cercetări cantitative ulterioare.

IV.

Analiza serviciilor oferite de Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră

și a percepțiilor cu privire la rolul acestor structuri în retenția studenților - studiu mixt

4. Analiza serviciilor oferite de Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră și a percepțiilor cu privire la rolul acestor structuri în retenția studenților - studiu mixt

4.1. Scop, obiective și întrebări de cercetare

Studiul cuprinde derularea unei cercetări de tip mixt (calitativ și cantitativ) cu scopul de a analiza activitățile și serviciile oferite de Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC) din universitățile publice din România, cu accent pe rolul lor în prevenirea și reducerea abandonului universitar. Prin intermediul acestui studiu ne-am propus să evaluăm modalitățile prin care aceste centre sprijină studenții aflați în risc de abandon universitar prin explorarea tipurilor de servicii oferite, percepția asupra resurselor și dificultăților, dar și disponibilitatea în ceea ce privește dezvoltarea serviciilor de consiliere pentru studenții aflați în situații de risc de abandon universitar.

Obiectivele cercetării

- Identificarea tipurilor de servicii oferite de CCOC-uri (consiliere, workshop-uri, evaluare psihologică, mentorat etc.) și nevoile adresate (dificultăți academice, emoționale și sociale).
- Identificarea serviciilor, proiectelor și inițiativelor oferite de CCOC-uri dedicate studenților din categorii defavorizate și celor aflați în risc de abandon universitar.
- Analiza nevoilor și dificultăților întâmpinate de CCOC-uri în furnizarea serviciilor pentru studenți, inclusiv resursele disponibile, limitările administrative și provocările în adresarea diverselor categorii de beneficiari.
- Identificarea modalităților utilizate de CCOC-uri pentru evaluarea rezultatelor serviciilor oferite (rapoarte anuale, feedback de la studenți).
- Evaluarea disponibilității reprezentanților din cadrul CCOC-urilor de a desfășura și dezvolta servicii de consiliere pentru studenții aflați în risc de abandon universitar și a resurselor necesare.
- Propunerea de recomandări pentru optimizarea activităților CCOC-urilor și consolidarea serviciilor de consiliere a studenților destinate prevenirii și reducerii abandonului universitar.

Întrebările de cercetare

- Ce tipuri de servicii oferă CCOC-urile studenților?
- Care sunt serviciile și programele/proiectele implementate de către CCOC-uri dedicate studenților din categorii defavorizate, inclusiv celor care s-ar putea afla în risc de abandon universitar?
- Care sunt nevoile și dificultățile cu care se confruntă CCOC-urile în furnizarea serviciilor sau în propunerea de inițiative destinate studenților și altor tipuri de beneficiari?
- Care sunt modalitățile utilizate de CCOC-uri pentru evaluarea rezultatelor serviciilor oferite?
- Care este disponibilitatea CCOC-urilor de a desfășura și dezvolta servicii de consiliere pentru studenții aflați în risc de abandon universitar și care consideră că sunt resursele necesare?
- Care sunt recomandările propuse de respondenți pentru optimizarea activităților CCOC-urilor și consolidarea serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar?

4.2. Metodologia cercetării

Colectarea datelor

Studiul desfășurat are un caracter mixt, combină metode cantitative și calitative de cercetare și a inclus:

- **Ancheta sociologică,** prin administrarea unui chestionar angajaților Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră din universitățile publice civile din România
- **Interviuri** cu angajați din 5 Centre de Consiliere și Orientare în Carieră din universitățile publice civile din România.

Cercetarea pe bază de ***anchetă sociologică*** s-a desfășurat în perioada octombrie 2025 – noiembrie 2025 și s-a realizat la nivel național, în cadrul tuturor universităților publice de stat din România.

Cercetarea a fost adresată angajaților din Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC), prin intermediul unui chestionar online standardizat, elaborat în acord cu metodologia de cercetare, în cadrul unei platforme digitale care a asigurat condițiile tehnice necesare de desfășurare a cercetării. Instrumentul a vizat explorarea serviciilor de consiliere, a practicilor de sprijin și a percepțiilor profesioniștilor asupra factorilor de risc și a măsurilor de prevenire a abandonului universitar.

În cazul **anchetei sociologice**, demersul de **colectare a datelor** a fost următorul:

- CCOC-urile au fost contactate prin email de tip invitație din partea echipei de cercetare în care au fost prezentate scopul studiului, temele investigate, modul de diseminare a datelor și importanța participării la cercetare
- Persoanele de contact au primit link-ul către chestionar, împreună cu instrucțiuni clare privind completarea și un interval de timp recomandat pentru completare
- Au fost trimise emailuri periodice de reamintire către persoanele contactate

Echipa a monitorizat zilnic progresul completării chestionarului și a gestionat eventualele dificultăți tehnice raportate.

Cele cinci **interviuri** s-au desfășurat în perioada mai 2025 - iunie 2025, față în față, în cadrul celor 5 universități de învățământ superior selectate, aceleași universități în care s-au desfășurat și focus-grupurile cu studenții în risc de abandon universitar. Pentru realizarea interviurilor cu angajații Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră procedura de contactare a respondenților a presupus, în primul rând, contactarea telefonică a coordonatorului fiecărui centru. Acestuia i-a fost prezentat scopul studiului, calendarul de desfășurare și tipul de informații urmărite, solicitându-se desemnarea unui angajat disponibil în zilele propuse pentru interviu și care să aibă experiență directă în munca cu studenții. Coordonatorul a facilitat identificarea reprezentantului CCOC care să participe la interviu, asigurând transmiterea informațiilor logistice și a detaliilor privind participarea. Ulterior, persoana desemnată a fost contactată individual pentru confirmarea disponibilității, clarificarea procedurii și obținerea acordului informat pentru participare și pentru înregistrarea audio a discuției. Durata de desfășurare a interviurilor a variat între 35 de minute și 82 de minute.

În ambele demersuri empirice, **echipa de cercetare** a avut următoarele **responsabilități**:

- elaborarea instrumentelor de cercetare în concordanță cu obiectivele proiectului
- distribuirea chestionarelor către CCOC-urile din toate universitățile publice de stat
- contactarea individuală a respondenților (prin email sau telefon) pentru a facilita participarea, acolo unde a fost cazul
- moderarea interviurilor, asigurând exprimarea liberă a participanților, acuratețea răspunsurilor și înregistrarea discuțiilor (cu acordul participanților)

- asigurarea coerenței între datele cantitative și cele calitative pentru etapa de analiză integrată

Participanți

În cadrul **cercetării cantitative** (ancheta sociologică pe bază de chestionar), grupul țintă al cercetării a fost format din toate Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră de la nivelul universităților publice din România. Astfel, eșantionarea are un caracter exhaustiv, prin includerea în cercetare a întregii populații statistice aferente tematicii investigate, respectiv 52 de instituții de învățământ superior din România. Lista instituțiilor de învățământ superior de stat s-a realizat în conformitate cu Hotărârea de Guvern nr. 412/2025 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2025 - 2026.

În cazul **studiului calitativ**, participanții au fost 5 reprezentanți ai Centrelor de Consiliere și Orientare în carieră, din cadrul celor 5 universități partenere. Intervievații sunt angajați în aceleași instituții în care au fost desfășurate și interviurile de grup cu studenți în risc de abandon universitar. Din datele colectate în cadrul interviurilor reiese că toți intervievații sunt de sex feminin, iar doi dintre ei au și rolul de coordonator CCOC. Participanții care în prezent coordonează activitatea CCOC au formare în domeniul psihologiei sau al consilierii vocaționale și orientării în carieră și sunt angajați de peste 7 ani în cadrul centrelor. Ceilalți trei intervievați declară că au formare de psihologi, respectiv consilier de orientare și sunt angajați de cel puțin un an în cadrul CCOC.

Metode și instrumente de colectare a datelor

Studiul de față a utilizat o **metodologie mixtă**, combinând ancheta sociologică la nivel național (adresată angajaților CCOC din toate universitățile publice din România) cu o analiză calitativă realizată prin interviuri individuale cu reprezentanți ai Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră în cinci universități incluse în proiect. Această abordare permite triangularea datelor (Torraco, 2005) și dezvoltarea unei înțelegeri integrate asupra serviciilor desfășurate în prezent de către aceste centre, cu accent pe cele destinate studenților în situații de risc, dar și asupra percepției în ceea ce privește potențialul dezvoltării acestor servicii de sprijin în cadrul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră.

Metode și instrumente ale cercetării cantitative

În culegerea datelor prin intermediul **anchetei sociologice**, am utilizat un chestionar structurat, aplicat online, care cuprinde întrebări închise (unele cu opțiuni multiple) și deschise. Chestionarul este împărțit în secțiuni, acoperind următoarele aspecte:

- Date demografice: poziția respondentului în cadrul CCOC (consilier, coordonator etc.)
- Evaluarea percepției asupra motivelor abandonului universitar
- Evaluarea percepției asupra nevoilor studenților
- Servicii oferite: tipuri de servicii, frecvența lor, numărul de beneficiari
- Proiecte, inițiative, modele de bună practică și servicii de consiliere oferite cu scopul de a preveni abandonul universitar: exemple de programe de mentorat, burse de sprijin, sesiuni de consiliere individuală și de grup, ateliere pentru dezvoltarea abilităților academice, suport psihologic, ghiduri de orientare în carieră și parteneriate cu angajatori pentru integrarea pe piața muncii; număr de beneficiari, acoperirea nevoilor de sustenabilitate etc.
- Evaluarea serviciilor: utilizarea rapoartelor anuale și a feedback-ului de la studenți sau a altor metode/tehnici
- Evaluarea relațiilor de colaborare cu Centrele județene de resurse și asistență educațională/Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE/CMBRAE)

- Obstacole, nevoi, disponibilitatea resurselor și oportunități în oferirea serviciilor de consiliere/alte servicii cu rol de prevenire și reducere a abandonului universitar
- Sugestii de optimizare a serviciilor de consiliere pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar: propuneri ale respondenților pentru optimizarea activităților CCOC-urilor

Metode și instrumente ale cercetării calitative

Scopul interviurilor cu angajații Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC) din universitățile publice din România a fost de a obține o perspectivă detaliată asupra serviciilor și inițiativelor oferite studenților, mai ales în ceea ce privește prevenirea abandonului universitar. Folosirea interviurilor ca metodă de cercetare a permis colectarea unor informații despre provocările, resursele și modelele de bună practică utilizate de CCOC-uri, precum și despre impactul acestora asupra studenților, în special a celor din categorii defavorizate sau aflați în risc de abandon universitar. De asemenea, am încercat să identificăm posibile soluții pentru optimizarea activităților acestor centre, în scopul unui sprijin mai eficient în procesul educațional și profesional al studenților (Patton, 2002).
În culegerea datelor prin intermediul interviului cu angajați ai CCOC-urilor a fost utilizat un ghid de interviu semi-structurat, care cuprinde întrebări preponderent deschise. Ghidul de interviu este împărțit în secțiuni, acoperind următoarele aspecte:

- Date generale despre respondent și centrul CCOC
- Serviciile oferite în cadrul CCOC
- Percepția asupra fenomenului abandonului universitar
- Proiecte și inițiative dedicate studenților din categorii defavorizate și celor care s-ar putea afla în risc de abandon universitar
- Percepția și disponibilitatea CCOC pentru derularea de activități pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar
- Accesibilitatea și vizibilitatea serviciilor CCOC
- Recomandări pentru optimizarea activităților CCOC-urilor și consolidarea serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar

Considerații etice

Respectarea principiilor etice a constituit o dimensiune fundamentală a întregului demers de cercetare, atât în cadrul anchetei sociologice, cât și în desfășurarea interviurilor. Participarea respondenților a fost în toate cazurile voluntară, iar informațiile colectate au fost anonimizate, prelucrate și utilizate exclusiv în scopul anunțat al demersului de cercetare, în acord cu standardele naționale și internaționale privind etica cercetării.

Pentru interviuri, consimțământul informat a fost obținut în formă scrisă, iar pentru chestionar, în format digital, înainte de accesarea instrumentului. Respondenților li s-a explicat și faptul că răspunsurile lor nu vor putea fi asociate cu identitatea personală sau profesională.

Participanților li s-a garantat dreptul de a se retrage din studiu în orice moment, fără consecințe și fără obligația de a justifica decizia.

Întregul proces de cercetare a fost ghidat de principiile autonomiei respondenților, integrității academice și respectului față de diversitatea experiențelor și perspectivelor acestora. Echipa de cercetare a avut responsabilitatea de a crea un cadru metodologic și relațional în care vocile participanților să fie reflectate corect, echilibrat și demn.

4.3. Rezultatele cercetării de tip mixt și analiza datelor

Datele utilizate în **analiza cantitativă** provin din răspunsurile la chestionarul aplicat online centrelor de consiliere și orientare în carieră (CCOC) din universitățile publice din România. Baza de date a fost

supusă unui proces de curățare și standardizare, care a inclus eliminarea răspunsurilor incomplete și recodarea anumitor variabile, fiind prelucrată în Microsoft Excel, iar statisticile descriptive au fost calculate pe baza răspunsurilor valide disponibile pentru fiecare item. Analizele exploratorii au fost realizate în SPSS și JASP. Analiza se bazează pe **48 de răspunsuri valide**, corespunzătoare universităților publice participante. Valorile lipsă au fost excluse din calculele aferente fiecărui item analizat, astfel încât statisticile prezentate reflectă exclusiv răspunsurile efectiv furnizate de respondenți.

Având în vedere că în anul universitar 2025 - 2026 funcționează 52 de universități de stat, gradul de acoperire al populației țintă este ridicat, ceea ce permite interpretarea rezultatelor la nivel descriptiv și exploratoriu. Baza de date este multidimensională și cuprinde 171 de variabile care surprind tipurile de servicii oferite de către CCOC-uri și frecvența implementării lor, diversitatea grupului țintă, resursele, nevoile și dificultățile identificate de către respondenți, disponibilitatea organizațională pentru dezvoltarea serviciilor oferite etc. Majoritatea variabilelor sunt ordinale sau binare, ceea ce favorizează utilizarea analizelor descriptive, fiind completată de analize exploratorii limitate. Dispunem, de asemenea, de datele furnizate prin Platforma ANS, Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior, referitoare la raportările anuale (pe an universitar) ale universităților publice din România privind numărul de angajați CCOC și numărul de studenți consiliați, pentru perioada 2020 - 2025.

Datele prezentate ca parte a **demersului calitativ** sunt rezultate în urma interviurilor cu reprezentanți din cadrul a 5 Centre de Consiliere și Orientare în Carieră, aceleași universități în cadrul cărora s-au desfășurat și discuțiile de tip focus-grup cu studenți, prezentate în Capitolul 3.

Datele au fost analizate în programul de analiză a datelor calitative MAXQDA, folosind metoda analizei tematice, ghidată de întrebările de cercetare. Temele rezultate în urma analizei tematice urmăresc întrebările de cercetare formulate: Date generale despre respondent și centrul CCOC; Serviciile oferite în cadrul CCOC; Percepția asupra fenomenului abandonului universitar; Proiecte și inițiative dedicate studenților din categorii defavorizate și celor care s-ar putea afla în risc de abandon universitar; Percepția și disponibilitatea CCOC pentru derularea de activități pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar; Accesibilitatea și vizibilitatea serviciilor CCOC; Recomandări pentru optimizarea activităților CCOC-urilor și consolidarea serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar.

Analiza datelor mixte este organizată în jurul **întrebărilor de cercetare** ale studiului și examinează modul în care CCOC-urile furnizează servicii, sprijină studenții vulnerabili și percepția asupra capacității organizaționale. Interpretarea rezultatelor este structurată în următoarele teme analitice corespunzătoare principalelor dimensiuni investigate:

- descrierea respondenților participanți la studiul mixt
- activitățile, serviciile și evaluarea acestora în cadrul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră
- capacitatea / resursele și dificultățile întâmpinate de CCOC-uri
- percepții și perspective ale implicării CCOC-urilor în prevenirea și reducerea abandonului universitar

4.3.1. Descrierea respondenților

Constatări-cheie:

- **Respondenții studiului cantitativ sunt preponderent persoane aflate în poziții de coordonare**.
- **Structura eșantionului calitativ este coerentă cu cea cantitativă**, participanții fiind angajați ai CCOC-urilor, cu formare de specialitate în **psihologie și consiliere vocațională,** inclusiv persoane cu roluri de coordonare și experiență profesională îndelungată.
- **Experiența profesională a respondenților este eterogenă**, combinând atât perspective consolidate, provenite de la personal cu peste 10 ani vechime, cât și perspective ale unor angajați relativ noi în cadrul centrelor.
- **Centrele participante acoperă toate tipurile instituționale de universități publice din România**, iar distribuția lor este comparabilă cu structura populației totale de CCOC-uri.
- **Rezultatele pot fi interpretate ca fiind relevante la nivel descriptiv pentru CCOC-urile din sistemul public de învățământ superior**, atât din perspectiva diversității instituționale, cât și a profilului profesional al respondenților.

În ceea ce privește poziția ocupată de către respondenți în cadrul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, în cazul studiului cantitativ (*Tabel 4*), **majoritatea sunt coordonatori de centru** (81.3%). Restul respondenților ocupă poziții de consilier în carieră (6.3%), psiholog (8.3%), cadru didactic cu expertiză în domeniul de specializare al studenților și absolvenților (2.1%) sau alte poziții (2.1%). Distribuția respondenților în funcție de poziția ocupată este prezentată în *Tabelul 4*. În cazul **studiului calitativ**, participanții au fost **cinci reprezentanți** ai Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, provenind din cinci universități partenere, aceleași universități în care au fost realizate și interviurile de grup cu studenți aflați în risc de abandon universitar. Toți participanții sunt de **sex feminin**, dintre care doi dețin **funcții de coordonare** la nivelul centrelor. Participanții care coordonează activitatea CCOC au formare în **psihologie sau în consiliere vocațională și orientare în carieră** și o experiență profesională de **peste 7 ani** în cadrul centrelor. Ceilalți trei intervievați au formare de **psihologi sau consilieri de orientare** și sunt angajați în cadrul CCOC **de cel puțin un an**.

Tabel 5. Poziția respondenților în cadrul CCOC

Poziția în cadrul CCOC	N	%
Coordonator centru	39	81.3
Consilier în carieră	3	6.3
Psiholog	4	8.3
Cadru didactic cu expertiză în domeniul de specializare al studenților și absolvenților	1	2.1
Altă poziție	1	2.1
Total	**48**	**100.0**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor
Notă: Categoria „Sociolog" și opțiunea „Altele" nu au înregistrat răspunsuri.

După cum se observă în *Figura 5*, o proporție semnificativă a respondenților are o experiență de **peste 10 ani** în cadrul CCOC (37.5%). De asemenea, 33.3% dintre respondenți au o vechime mai mică de 5 ani, iar 25% se situează în intervalul 5-10 ani. Pentru un număr redus de respondenți (4.2%), informația privind vechimea nu a fost completată.

Figură 3. Distribuția respondenților în funcție de vechimea în cadrul CCOC
(N total=46; 2 – valori lipsă)

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Pentru descrierea **contextului instituțional**, centrele din universitățile participante au fost clasificate pe **tipuri instituționale**, utilizând o tipologie aliniată clasificărilor europene și naționale și preluată din studii recente privind abandonul în învățământul superior din România (Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj, 2022), care grupează instituțiile în **șapte categorii**: universități cu profil de științe, socio-uman, economic, universități comprehensive, tehnic, medical, universități cu profil de arhitectură, arte, sport, universități cu profil agronomic, veterinar și cele cu profil militar. Distribuția centrelor incluse în analiză este, în ansamblu, **comparabilă cu structura populației totale de CCOC-uri din universitățile publice**, fără a indica dezechilibre de reprezentare pe tipuri instituționale.

Tabel 6. Reprezentarea respondenților (CCOC) pe tipuri instituționale

Tip instituțional	N	%	N (populație totală)	% (populație totală)
Științe, Socio-uman, Economic	2	4.2	2	3.8
Comprehensive	16	33.3	16	30.8
Tehnic	8	16.7	8	15.4
Medicină	5	10.4	6	11.5
Arhitectură, Artă, Sport	8	16.7	9	17.3
Agronomic, veterinar	3	6.3	4	7.7
Militar	6	12.5	7	13.5
Total	**48**	100.0	**52**	100.0

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

4.3.2. Activitățile, serviciile și evaluarea acestora în cadrul Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră

Constatări-cheie:

- **Utilizarea serviciilor CCOC** este **inegal distribuită între centre**, un număr redus de centre raportând anual volume ridicate de studenți consiliați, în timp ce majoritatea funcționează cu un număr mult mai mic de beneficiari. Evoluția anuală a utilizării serviciilor nu indică un trend stabil, ci **fluctuații inter-anuale**.
- Nucleul activităților CCOC este reprezentat de **orientarea educațională și în carieră, evaluarea vocațională, consilierea psihologică** și **facilitarea integrării studenților în anul I**, activități raportate frecvent și confirmate ca puncte principale de contact cu studenții și de vizibilitate instituțională.
- **Activitățile analitice și preventive** (studii privind abandonul universitar, informarea privind sănătatea mintală, prevenirea violenței și bullying-ului, intervenții dedicate unor grupuri specifice) **sunt mai puțin dezvoltate** și **lipsesc** în cadrul unei părți a centrelor.
- Centrele diferă semnificativ în regularitatea desfășurării activităților, analiza cluster evidențiind **trei profiluri distincte**: centre cu activitate **constantă și intensă**, centre cu activitate **moderată** și centre cu activitate **ocazională**.
- Predomină **formatul fizic** și **intervenția individuală**, în special pentru activitățile de consiliere și orientare, în timp ce utilizarea **formatelor online** este mai frecvent asociată consilierii psihologice și evaluării vocaționale.
- **Evaluarea serviciilor** este prezentă în **majoritatea centrelor**, dar nu este universal implementată, iar acolo unde există, aceasta se bazează preponderent pe instrumente simple și ușor de administrat (**formulare online**).
- Monitorizarea activității este orientată în principal către **indicatori de proces**, precum satisfacția studenților și numărul de beneficiari, în timp ce **indicatorii de rezultat** sau impact (performanță academică, prevenirea abandonului) sunt utilizați mult mai rar.
- Percepția asupra vizibilității serviciilor CCOC este **moderată**, majoritatea centrelor considerând că serviciile sunt cunoscute de studenți, dar **foarte puține** apreciind că acestea sunt foarte bine cunoscute.

Pentru a oferi un cadru de interpretare a rezultatelor obținute prin chestionar, analiza debutează cu datele administrative privind **utilizarea serviciilor de consiliere** raportate în platforma ANS. Analiza include universitățile participante la chestionar pentru care au fost disponibile date ANS complete pentru perioada analizată **(N = 17).**

Raportarea numărului de studenți care au beneficiat de **servicii de consiliere** la populația totală de studenți (studenți înmatriculați) indică o scădere semnificativă a ponderii acestora în perioada analizată. Dacă în anul universitar 2020 - 2021 aproximativ 18% dintre studenți au beneficiat de astfel de servicii raportate în platforma ANS, în anul universitar 2024 - 2025 această pondere scade la jumătate față de începutul perioadei analizate.

Figură 4. Evoluția numărului de studenți care au beneficiat de servicii de consiliere raportat la populația studențească (N = 17)

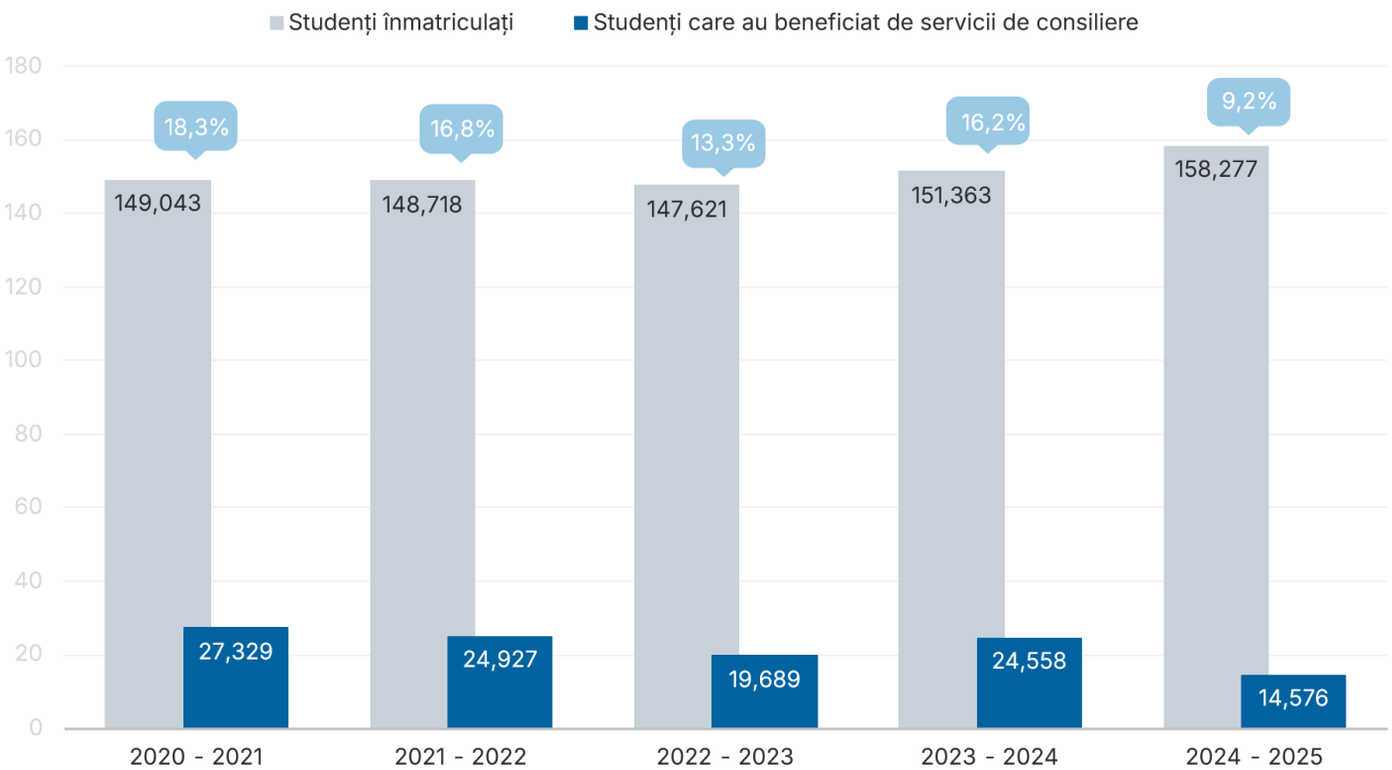

Sursa datelor: Platforma ANS; calculele autorilor

În acest context al utilizării serviciilor de consiliere între centre, analiza răspunsurilor la chestionar permite **detalierea tipurilor de activități și servicii desfășurate de CCOC-uri** și a frecvenței cu care acestea sunt implementate la nivel instituțional.

Astfel, **cele mai frecvent** desfășurate activități în cadrul CCOC-urilor sunt cele de **orientare în carieră, orientare educațională, evaluare vocațională, consiliere și evaluare psihologică, precum și facilitarea integrării studenților în mediul universitar, în special în anul I.** În schimb, activitățile desfășurate **cel mai rar** sau care lipsesc în cadrul unei părți a centrelor **sunt studiile și analizele privind abandonul universitar, informarea privind sănătatea mintală și starea de bine, activitățile de prevenire a violenței și bullying-ului**, precum și intervențiile dedicate unor grupuri specifice de studenți. Activitățile de **sprijin pentru studenții aflați în risc de abandon universitar se situează între aceste două categorii**, fiind raportate mai frecvent decât activitățile analitice, dar mai rar decât serviciile de orientare și consiliere generală.

În completarea acestor rezultate**, interviurile** oferă informații suplimentare privind existența și modul de funcționare a serviciilor și activităților pentru studenți vulnerabili la nivelul centrelor participante la cercetare. Din relatările participanților reiese că în aceste centre s-au desfășurat sau se desfășoară în prezent activități cu studenți din grupuri vulnerabile, însă sunt diferențe în tipul de programe, dar și percepția reprezentanților asupra eficienței acestora. În unul dintre centre, intervievatul descrie că CCOC-ul pe care îl reprezintă are un program social în colaborare cu o organizație neguvernamentală, prin care oferă sprijin de tip consiliere unor studenți din medii defavorizate pe tot parcursul anilor de studii, iar ca rezultate obținute în urma participării consideră că a crescut implicarea lor ca studenți: *„I-am văzut mult mai implicați de la un an la altul și mai apropiați de noi și de activitățile pe care le ținem."*

Alți intervievați menționează colaborarea în proiecte cu finanțare europeană care au ca beneficiari studenți din medii defavorizate sau inițiative la nivelul universității care țintesc studenții cu dizabilități. Mai sunt descrise inițiativele de tipul „Primul student din familie" sau un program de suport adresat absolvenților de liceu care nu au promovat examenul de bacalaureat, denumit Colegiul Terțiar, program în care sunt oferite meditații elevilor de către cadre didactice sau studenți la materiile la care nu au promovat examenul de bacalaureat. Sunt amintite aici de către doi dintre intervievați proiectele ROSE, care s-au desfășurat în trecut în cadrul instituțiilor pe care le reprezintă și care, din perspectiva lor, au fost benefice pentru că au adresat în mod țintit nevoile studenților din grupuri vulnerabile. **În contrast cu aceste afirmații sunt, însă, afirmațiile altor angajați CCOC, care consideră că serviciile de consiliere și alte forme de sprijin instituțional pentru studenți ar trebui să se adreseze tuturor studenților, fără să îi țintească în mod special pe cei vulnerabili.** Explicația pe care o oferă este că evidențierea acestor studenți prin proiecte și intervenții dedicate ar crește gradul de stigmatizare și ar putea conduce la reticența acestora în a accesa serviciile CCOC: *„Eu una n-aș fi făcut neapărat asta – să merg țintit pe studenții cu dizabilități, cu o finanțare specială, da, dar..."*

Figură 5. Frecvența raportată a activităților derulate de CCOC-uri (2024 - 2025)

*În anul universitar 2024-2025 cât de des s-au desfășurat în cadrul centrului dumneavoastră următoarele activități? **(%)***

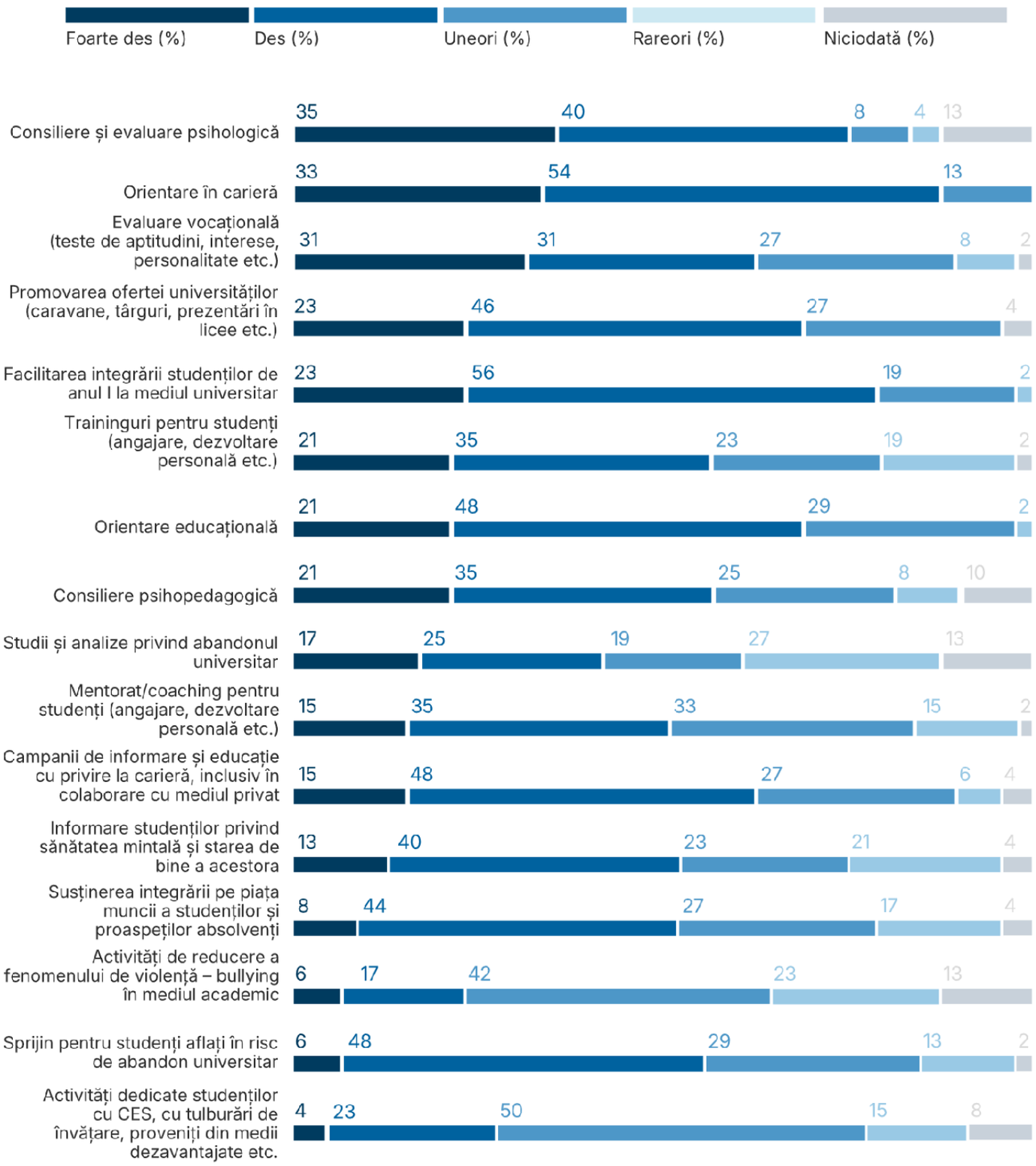

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Tabel 7. Formatele desfășurării principalelor activități și servicii ale CCOC (N = 48)

*Cod culori: **scăzut** – valori sub 40%; **mediu** – valori între 40% - 69%; **ridicat** – valori ≥ 70%*

Activitate	Desfășurată (cel puțin un format) %	Individual %	Grup %	Online %	Fizic %	Nu este desfășurată %
Facilitarea integrării studenților de anul I la mediul universitar	100	83.3	70.8	39.6	100	0
Orientare educațională	100	81.2	66.7	31.2	100	0
Orientare în carieră	100	83.3	64.6	43.8	100	0
Sprijin pentru studenți aflați în risc de abandon universitar	97.9	79.2	45.8	25	97.9	2.1
Mentorat/coaching (angajare, dezvoltare personală)	95.8	70.8	64.6	33.3	95.8	4.2
Traininguri pentru studenți (angajare, dezvoltare personală etc.)	93.8	25	87.5	29.2	93.8	6.2
Evaluare vocațională	93.8	79.2	60.4	35.4	93.8	6.2
Consiliere psihopedagogică	89.6	68.8	43.8	27.1	89.6	**12.4**
Activități dedicate studenților din grupuri dezavantajate	87.5	60.4	52.1	31.2	85.4	**12.5**
Consiliere psihologică	83.3	81.2	45.8	43.8	83.3	**16.7**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Notă: Procentele indică proporția centrelor care raportează desfășurarea activității respective. Coloana „Desfășurată (cel puțin un format)" reprezintă ponderea centrelor care oferă activitatea respectivă în cel puțin unul dintre formatele analizate (individual, de grup, online sau fizic). Coloana „Nu este desfășurată" indică proporția centrelor care nu oferă deloc activitatea respectivă. Procentele din coloanele privind formatul indică proporția centrelor care desfășoară activitatea în fiecare format; aceeași activitate poate fi desfășurată în mai multe formate de către același centru.

Rezultatele cantitative privind frecvența și formatele de desfășurare a activităților sunt susținute **de datele calitative**, care arată că **orientarea educațională, orientarea în carieră, evaluarea vocațională și activitățile dedicate studenților din anul I reprezintă nucleul intervențiilor CCOC.** Interviurile evidențiază faptul că aceste servicii sunt concepute ca principalele puncte de contact cu studenții și ca modalități de familiarizare a acestora cu rolul centrelor, un participant subliniind că:

> *„Avem o componentă separată pentru informarea și inducția studenților care vin în universitate în anul întâi, în octombrie. Este o lună pe care o destinăm promovării Centrului de consiliere exclusiv către studenții de anul întâi".*

Predominanța **formatului individual**, evidențiată și în datele cantitative, este explicată în **interviuri prin accentul pus pe evaluarea personalizată** și pe relația directă consilier - student. Astfel, procesul de consiliere este descris ca debutând cu o evaluare complexă a situației studentului:

> *„Începem cu un mic interviu de înțelegere, anamneză, ca să spunem așa, în termeni psihologici.. Și apoi mergem către o evaluare psihologică, să vedem exact ce puncte forte au, ce interese, ce abilități dezvoltate"*

În același timp, interviurile sugerează că accesarea serviciilor depinde în mare măsură de inițiativa studenților și de vizibilitatea locală a CCOC, ceea ce contribuie la **diferențele observate între centre în ceea ce privește volumul și frecvența activităților raportate**. Un participant subliniază această dinamică afirmând că: *„Dacă îi las să vină singuri să intre pe ușă, când tu ești centrul de consiliere, nu o să intre nimeni niciodată sau o să intre 2–3 rătăciți".* Această perspectivă ajută la înțelegerea faptului că, deși anumite activități sunt raportate de majoritatea centrelor, intensitatea și regularitatea implementării lor diferă considerabil de la o instituție la alta.

Continuăm prezentarea rezultatelor cu modul în care centrele evaluează și monitorizează serviciile și activitățile descrise mai sus. Astfel, **majoritatea centrelor** participante **raportează existența unei metode de evaluare** a eficienței serviciilor oferite studenților, însă evaluarea nu este implementată la nivelul tuturor CCOC-urilor. Aproximativ **un sfert dintre centre** indică **absența oricărei metode de evaluare.**

Tabel 8. Prezența unei metode de evaluare a eficienței serviciilor oferite studenților

Item	N valid	Da (%)	Nu (%)
Existența unei metode de evaluare	45	33 (73.3%)	12 (26.7%)

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Evaluarea serviciilor este realizată **preponderent prin formulare online**, care reprezintă principala modalitate de colectare a feedback-ului, urmate la distanță de chestionarele tipărite. **Celelalte forme de evaluare**, precum feedback-ul față în față, rapoartele anuale sau utilizarea unor indicatori indirecți (de exemplu, rezultate academice), apar doar izolat, **fiind rareori** utilizate de centrele participante. Acest profil al evaluării este în acord cu literatura de specialitate, care arată că, **în absența unor standarde unitare și a unor cadre operaționale comune**, centrele de consiliere adoptă **mecanisme de evaluare diferite**, predominant orientate spre **instrumente ușor de implementat și cu costuri reduse** (Hughes și Gibbons, 2016; Hooley et al., 2018).

Tabel 9.Tipurile specifice de metode de evaluare a eficienței serviciilor oferite studenților (Nivel General N = 45/48)

Metode utilizate	N valid	DA (n)	NU (n)	DA (%)
Formular online	45	22	23	48.89
Chestionar tipărit	45	14	31	31.11
Feedback față în față	48	1	47	2.08
Chestionar anual	48	0	48	0
Raport anual cu nr. consiliați	48	1	47	2.08
Rezultatele școlare obținute, rezultatele la competițiile sportive	48	1	47	2.08

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Indicatorii monitorizați de centrele participante se concentrează în principal asupra **satisfacției studenților și a volumului de activitate, reflectat prin numărul de beneficiari ai serviciilor** CCOC. În schimb, indicatorii care vizează **rezultate mai profunde ale intervențiilor, precum impactul asupra performanței academice, dezvoltarea personală sau contribuția la prevenirea abandonului universitar**, sunt monitorizați **mult mai rar.** Aceste rezultate sugerează un model orientat predominant spre **indicatori de proces** (participare, satisfacție), mai degrabă decât spre **indicatori de rezultat sau impact**, o tendință frecvent raportată în evaluările serviciilor educaționale cu resurse limitate (Fink, 2013; Patton, 2015).

Tabel 10. Distribuție indicatori de evaluare monitorizați (Nivel General N = 45/48)

Indicatori evaluați	N valid	DA (n)	NU (n)	DA (%)
Numărul de beneficiari ai serviciilor CCOC	45	22	26	45.83
Gradul general de satisfacție a studenților față de serviciile oferite	45	**28**	20	**58.33**
Măsura în care activitățile centrului contribuie la prevenirea abandonului	45	12	36	25.00
Impactul perceput asupra performanței academice	45	**10**	38	**20.83**
Frecvența participării studenților la activități	45	13	35	27.08
Gradul de atingere a obiectivelor	45	20	28	41.67

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

În completarea modului în care centrele își evaluează activitatea, a fost analizată percepția asupra gradului de cunoaștere a serviciilor CCOC. Astfel, **mai mult de jumătate din centre** apreciază că serviciile sunt **cunoscute de către studenți**, însă foarte puține le consideră foarte cunoscute. **Aproape un sfert** dintre centre indică faptul că serviciile sunt **puțin cunoscute**.

Tabel 11. Distribuția răspunsurilor cu privire la nivelul perceput de cunoaștere a serviciilor CCOC

Cât de cunoscute sunt serviciile de către studenți din perspectiva CCOC-urilor	N valid	%
Cunoscute	33	68.8
Foarte cunoscute	4	8.3
Puțin cunoscute	11	22.9
Total	48	100.0

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

În contextul în care majoritatea centrelor apreciază că serviciile CCOC sunt cunoscute de către studenți, analiza următoare vizează modalitățile concrete prin care centrele promovează aceste servicii și activități. Modalitățile de promovare utilizate de centrele CCOC sunt diverse, **cele mai frecvent raportate fiind prezentările la evenimente universitare, promovarea prin site-ul universității și prin social media**. Activitățile comune cu asociațiile studențești ocupă un loc intermediar, în timp ce formele de promovare cu caracter logistic sau tradițional, precum **pliantele, afișajul sau posterele în cămine**, sunt utilizate mult **mai rar**.

După prezentarea distribuției cantitative a nivelului perceput de cunoaștere a serviciilor CCOC și a principalelor modalități de promovare utilizate, **datele calitative** oferă o înțelegere mai nuanțată a modului în care vizibilitatea centrelor este construită și menținută în practică. Percepțiile intervievaților asupra gradului de cunoaștere a serviciilor variază, de la evaluări critice precum *„suntem puțin invizibili și de nevăzut”* până la aprecieri mai optimiste de tipul *„cred că suntem destul de cunoscuți”*, confirmând faptul că nivelul de vizibilitate diferă semnificativ de la o instituție la alta.

În acord cu rezultatele cantitative, care indică utilizarea frecventă a canalelor online și instituționale de promovare, **interviurile** subliniază **rolul central al mediului** digital în comunicarea cu studenții. Reprezentanții CCOC consideră că platformele de social media și site-urile universităților reprezintă principalele puncte de acces către studenți, un participant afirmând că *„doar acolo îi găsim pe studenți, acolo ne conectăm cel mai ușor (...). Cred că singura variantă ar fi mediul online, încât să fim vizibili acolo și apoi să ne conectăm și fizic.”*

În unele centre, promovarea serviciilor CCOC este integrată sistematic în calendarul universitar, în special în perioada de început a anului universitar, ceea ce contribuie, conform participanților, la creșterea numărului de studenți care accesează serviciile.

> *„Luna octombrie este pentru studenții de anul întâi și toată echipa centrului se împânzește în universitate și intră la activități de seminar, cu deosebire, sau de curs și timp, cu permisiunea cadrelor didactice, timp de câteva minute, 10 minute, 5 minute, prezintă foarte pe scurt centrul și face o invitație către și lasă reperele adresă de e-mail, adresa site-ului, pagina de Facebook, și să audă că există această structură.”*

Pe lângă aceste **forme formale de promovare**, **datele calitative scot în evidență rolul promovării informale și al colaborării cu cadrele didactice și îndrumătorii de an**, mai ales în relație cu studenții aflați în risc de abandon universitar. Intervievații subliniază, însă, lipsa unor proceduri clare și unitare de colaborare, precum și niveluri variabile de informare în rândul cadrelor didactice:

> *„Ne vin foarte mulți studenți care ne zic, dar noi nu știam de voi. Și apoi profesorii care nu știu de servicii sau poate știu foarte ambiguu, sau nu știu cu ce se mănâncă. Și acolo suntem, aici o entitate, dar cumva nu prea știe în ce e entitatea asta.”*

În acest context, **recomandarea directă între studenți** apare ca o formă esențială de promovare a serviciilor, percepută de participanți ca fiind una dintre cele mai eficiente:

> *„Principala, să zic forță de promovare, este recomandarea studenților, colegilor între ei. Am fost acolo, mi-a plăcut, m-am simțit confortabil, m-a ajutat. Ce-ar fi să mergi și tu? Cea mai puternică aceasta este."*

Această promovare „din om în om" este asociată, în narațiunile intervievaților, cu calitatea serviciilor oferite și funcționează ca un **mecanism informal de validare** și feedback:

> *„Și, de asemenea, există această, poate că nu e ceea ce facem noi exact direct, dar indirect este calitatea serviciilor oferite, care înseamnă o promovare a celui care a fost către alt student. Știi, am fost, du-te și după să vezi, acolo te întâlnești cu cineva care te poate ajuta. Ei își transmit de la unul la altul acest feedback și de multe ori această, să spunem, zonă mai puțin, mai puțin formală, funcționează foarte bine, adică ei se aduc unul pe celălalt la consiliere."*

*Figură 6. Modalități de promovare a serviciilor CCOC **(%)***

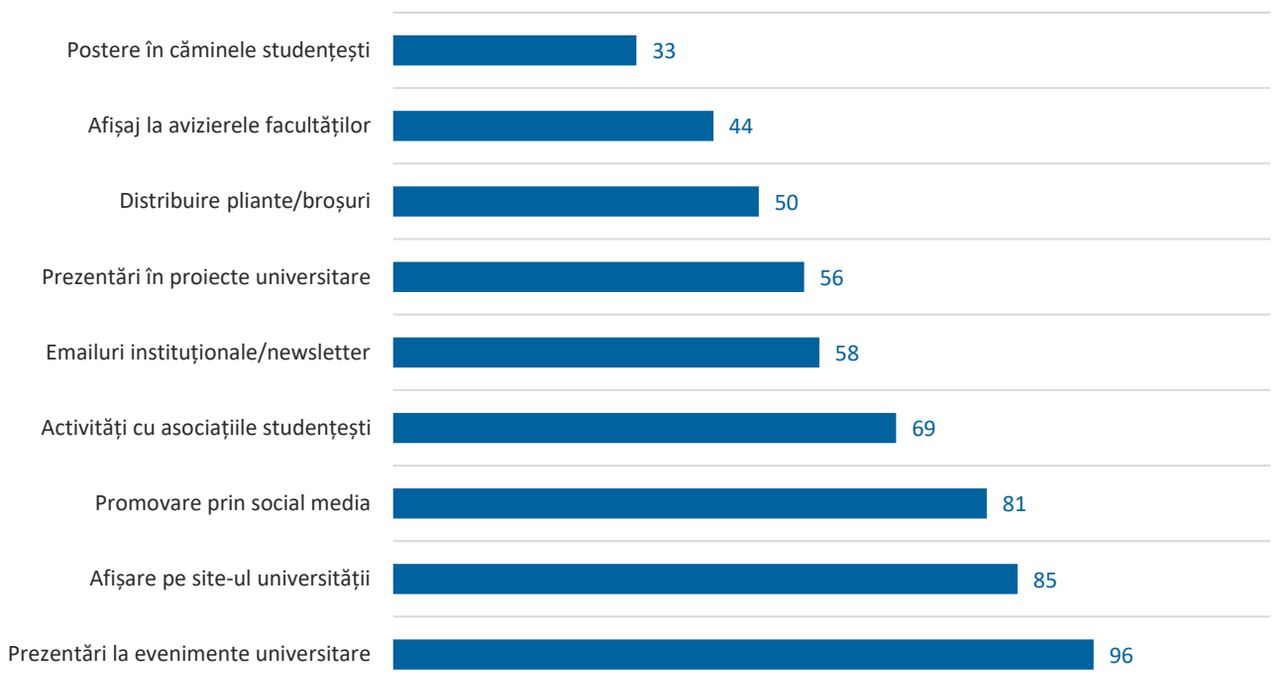

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor
Notă: Procentele indică proporția centrelor care utilizează fiecare modalitate de promovare. Itemul permite selecții multiple, astfel încât fiecare categorie poate atinge valoarea de 100%.

Mai departe, datele referitoare la **practicile de colaborare** ale CCOC-urilor variază semnificativ în funcție de **tipul de partener. Cele mai frecvent** raportate colaborări sunt cele cu **organizații studențești, unități de învățământ preuniversitar și angajatori locali**. În schimb, colaborările cu agenții județene pentru ocuparea forței de muncă **(AJOFM),** centre județene de resurse și asistență educațională (CJRAE) și asociații sau colegii profesionale sunt raportate de un **număr mai redus de centre.**

Datele calitative completează rezultatele cantitative prin detalierea modului concret în care aceste colaborări sunt puse în practică. Interviurile arată că, **dincolo de existența formală a parteneriatelor cu organizații studențești,** structuri precum CJRAE sau angajatori locali, accentul este pus pe forme de colaborare care implică interacțiune directă și continuitate, precum programele de mentorat, internshipuri sau **evenimente de tip ALUMNI**.

> *„Deci încercăm să aducem ca fiecare student să își găsească un mentor, o companie, iar fiecare companie organizează aceste ateliere, aducând cu ei absolvenți apropo de mentorat. Pentru că tot la fel, din primele întâlniri mi-am dat seama că nu e suficient doar să vină o companie și să le povestească (...) pentru că nu ajunge așa cum trebuie la ei."*

Figură 7. Distribuția colaborărilor instituționale ale centrelor CCOC

Centrul dumneavoastră colaborează în prezent cu următoarele instituții/companii/organizații non-guvernamentale? (N = 48)

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

4.3.3. Capacitatea/resursele și dificultățile identificate de CCOC-uri

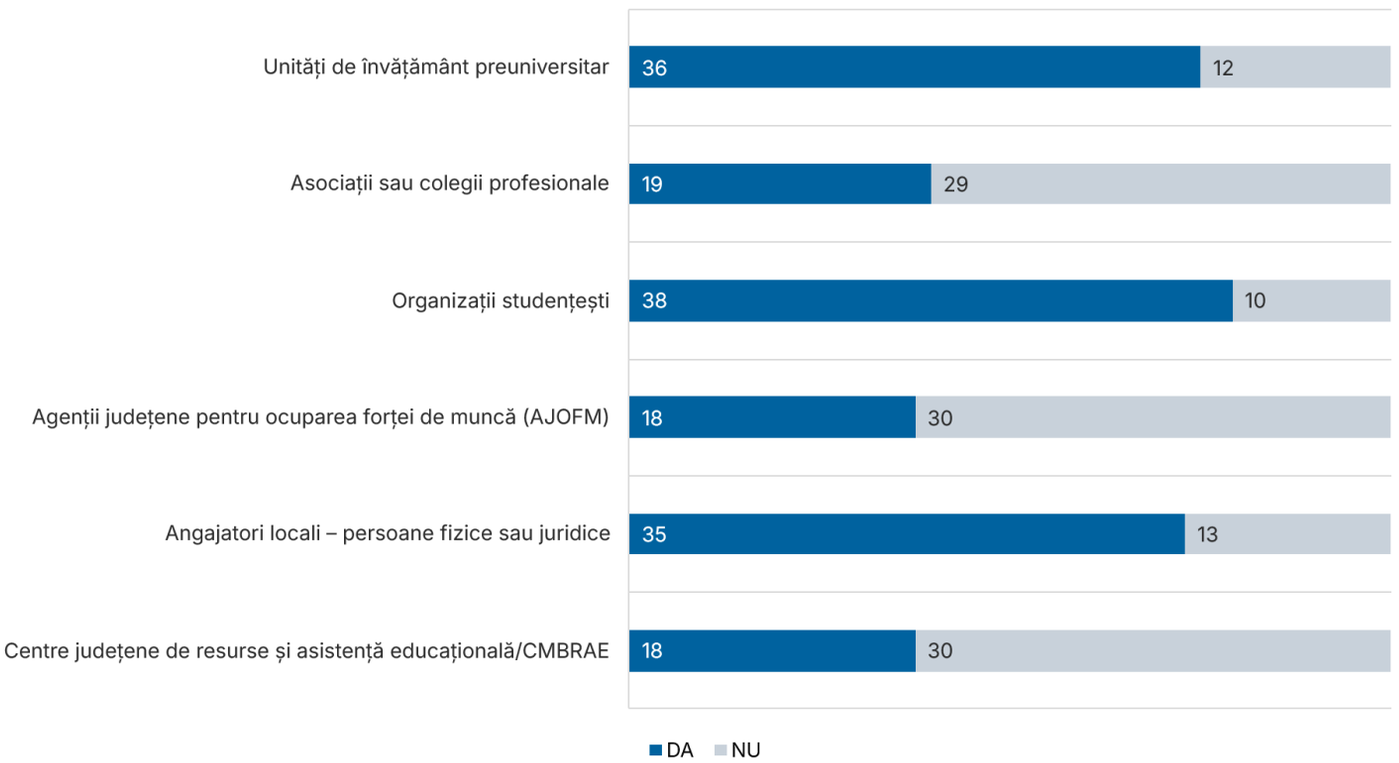

Constatări-cheie:

- **Numărul total de angajați** din CCOC-urile analizate (**N = 17**) a rămas relativ stabil în perioada 2020 - 2024, fiind urmat de o creștere în anul universitar 2024 - 2025.
- În 2025 (**N = 25**), 14 universități **(56%) depășesc pragul de 1500 de studenți per consilier**. Dintre acestea, 10 ating sau depășesc pragul de 2000.
- Din perspectiva **resurselor** materiale, infrastructura IT (echipamentele și suportul tehnic) este percepută de majoritatea centrelor ca fiind adecvată necesităților curente.
- În schimb**, resursele care susțin funcționarea instituțională a centrelor**, în special **bugetul** dedicat activităților cu studenții și personalul specializat, apar frecvent ca insuficiente.

Constatări-cheie:

- Deficitul de personal și finanțarea limitată sunt principalele dificultăți raportate de centre, acestea fiind menționate de majoritatea respondenților ca probleme prezente cel puțin „într-o oarecare măsură”.
- Alte dificultăți, precum birocrația administrativă, lipsa personalului specializat sau complexitatea nevoilor studenților, sunt resimțite mai degrabă moderat și diferă de la o instituție la alta.
- În schimb, **lipsa sprijinului din partea universității este rar menționată ca problemă majoră**.
- **Datele calitative** arată că funcționarea centrelor este susținută și de resurse relaționale, precum colaborarea cu facultățile, sprijinul conducerii universității și implicarea voluntarilor sau a asociațiilor studențești.
- Există o **asociere negativă puternică între nivelul resurselor și nivelul dificultăților**, indicând faptul că centrele cu resurse mai ridicate percep dificultăți mai reduse, în timp ce centrele cu resurse limitate se confruntă cu constrângeri operaționale mai accentuate.
- Analizele exploratorii evidențiază **tipare comune de raportare a resurselor și dificultăților**, iar analiza cluster indică existența a **trei profiluri distincte de centre**, diferențiate clar prin combinația dintre resursele disponibile și dificultățile percepute.

Pentru a oferi un cadru de interpretare a capacității instituționale a Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, analiza debutează cu datele administrative din platforma ANS[15] privind evoluția personalului angajat în CCOC-uri la nivel de an universitar. Analiza include universitățile participante la chestionarul din prezentul studiu pentru care au fost disponibile date complete în platforma ANS pentru perioada analizată **(N = 17).**

Datele ANS arată că **numărul total de personal CCOC** a rămas relativ stabil în intervalul 2020 - 2024, urmat de **o creștere în anul universitar 2024 - 2025**.

Figură 8. Evoluția numărului total de personal al CCOC-urilor în perioada 2020 – 2025 (N = 17)

[15] ANS - Platforma Națională de Colectare a Datelor Statistice pentru Învățământul Superior

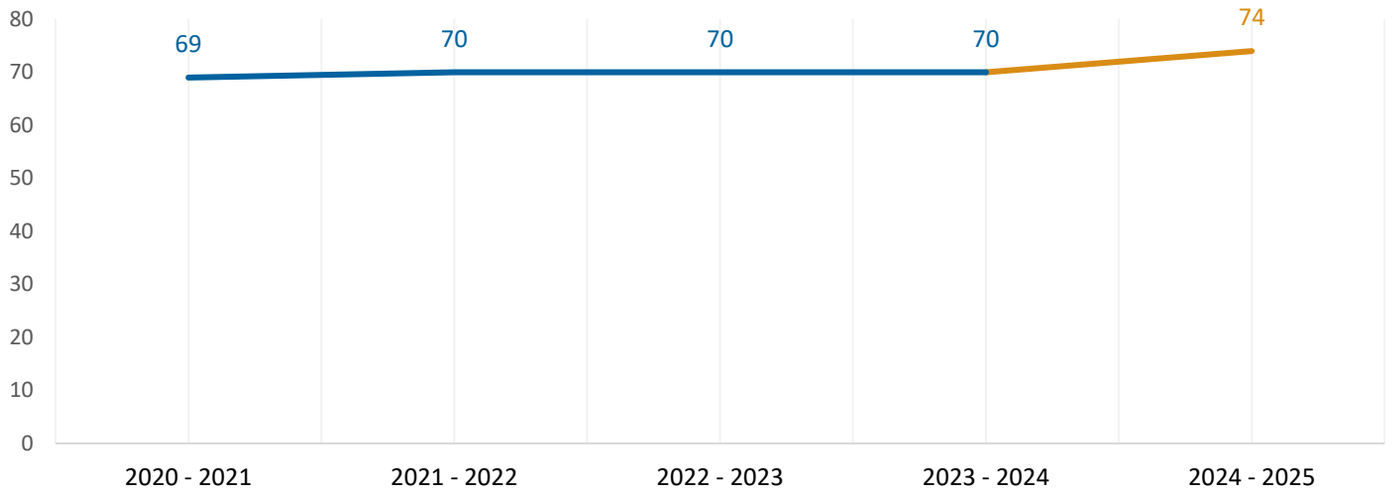

Sursa datelor: Platforma ANS, calculele autorilor

Pentru a completa analiza capacității instituționale, a fost realizată o analiză suplimentară pentru **anul 2025**, utilizând un set extins de universități pentru care au fost disponibile date complete privind numărul de studenți înmatriculați și personalul CCOC **(N = 25**). În acest sens, a fost calculat indicatorul **„număr de studenți per personal CCOC"** pentru fiecare universitate. Pentru a facilita interpretarea rezultatelor, universitățile au fost grupate în funcție de nivelul de încărcare a personalului de consiliere. Definirea pragurilor utilizate în analiză are la bază atât cadrul normativ național, cât și standarde și practici internaționale privind serviciile de consiliere pentru studenți. În România, **Ordinul nr. 4042/2024,** stabilește ca reper raportul minim acceptat de cel puțin **1 angajat specializat la 2.000 de studenți înmatriculați**. Standardele *International Association of Counseling Services* (IACS, 2020) și literatura de specialitate (Gallagher, 2014; May (2003; Locke et al. (2024) indică necesitatea menținerii unui raport de aproximativ **1000 - 1500 studenți per consilier.** În context european, analizele privind serviciile de sprijin studențesc (European University Association, 2019; Universities UK, 2020) evidențiază importanța accesului la servicii de consiliere și necesitatea unor resurse adecvate, fără a impune un prag numeric unic.

Rezultatele din *Tabelul 11* arată că **14 universități (56%)** se situează **peste pragul de 1500 de studenți per consilier** indicat în literatura internațională și standardele IACS. Dintre acestea, 10 universități (40%) ating sau depășesc pragul de 2000 studenți per consilier prevăzut de **Ordinul nr. 4042/2024.**

Tabel 12. Distribuția universităților în funcție de raportul studenți/personal CCOC, anul 2025 (N = 25)

Interval (studenți / consilier)	Nr. universități	% din total
≤1500	11	44%
1501 - 1999	4	16%
≥2000	10	40%
Total	**25**	**100%**

Sursa datelor: Platforma ANS, calculele autorilor

Continuăm cu analiza răspunsurilor din ancheta sociologică privitoare la resursele centrelor și observăm **că cei mai mulți reprezentanți** ai centrelor susțin că **resursele de tip infrastructură IT** (echipamente și suport tehnic) sunt **cele mai disponibile**. În schimb, resursele care susțin funcționarea

instituțională curentă, **în special bugetul dedicat activităților cu studenții și resursele umane specializate**, reprezintă principalele **zone de vulnerabilitate**. **Bugetul este frecvent perceput ca insuficient,** iar deficitul de personal specializat apare ca o limitare majoră, semnalată de peste jumătate dintre centre.

Figură 9. Distribuția răspunsurilor privind disponibilitatea resurselor în centrele CCOC (%)

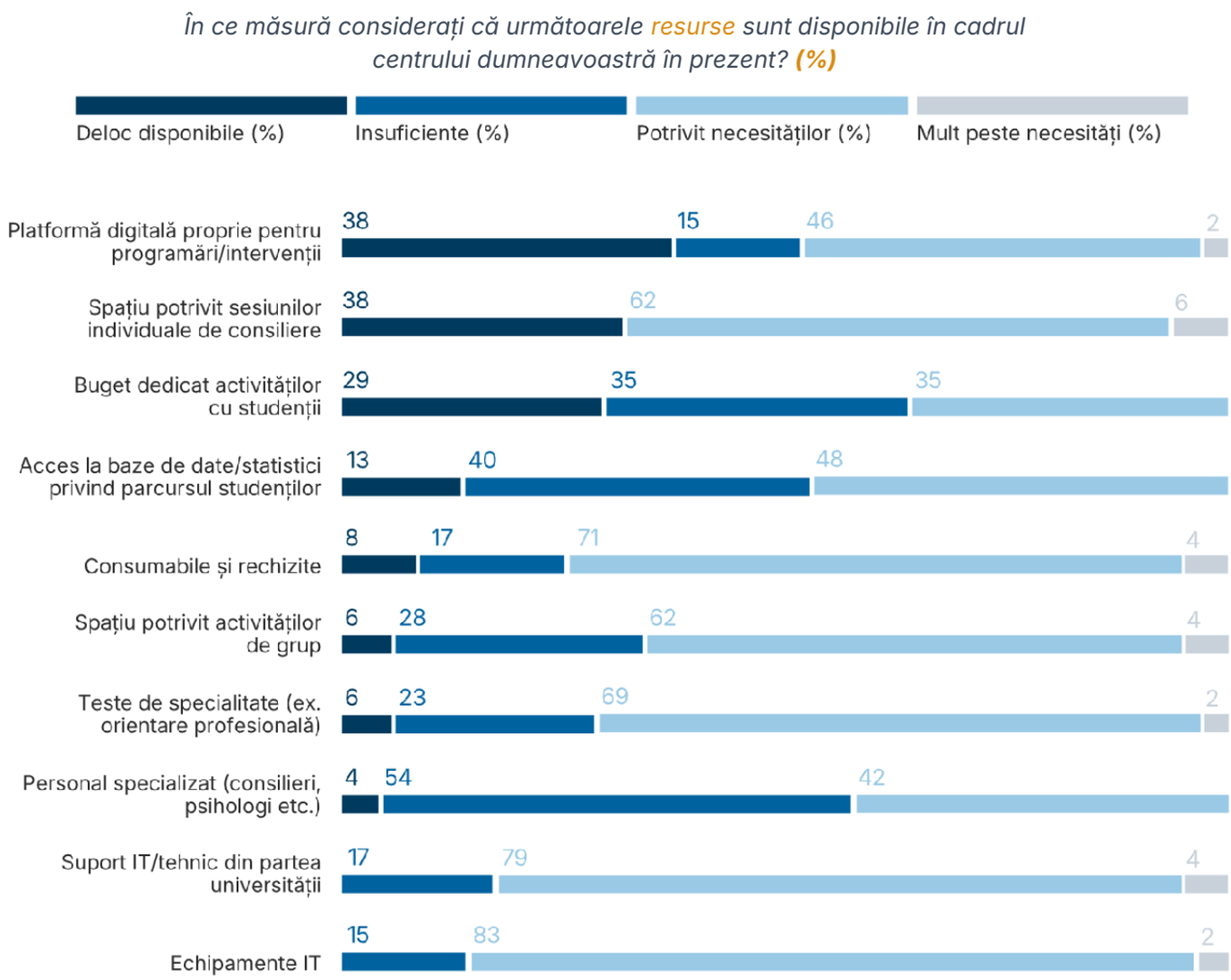

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Analiza valorilor medii și a abaterii standard ne arată în plus că, dincolo de frecvențele raportate, centrele **se aseamănă mai ales în ceea ce privește resursele de bază**, precum echipamentele IT și suportul IT/tehnic, care sunt evaluate în mod constant ca fiind potrivite necesităților. În schimb, resursele cu rol strategic pentru dezvoltarea serviciilor, bugetul dedicat activităților cu studenții,

platformele digitale proprii, accesul la date despre parcursul studenților și personalul specializat sunt percepute ca insuficiente în multe centre și **diferă considerabil de la o instituție la alta.**

Rezultatele cantitative privind resursele disponibile ale CCOC-urilor sunt completate de **datele calitative,** care evidențiază faptul că, dincolo de infrastructura materială, funcționarea centrelor este susținută de **un set de resurse instituționale și relaționale**. Interviurile **arată că sprijinul instituțional al universității, exprimat prin deschidere, colaborare și recunoașterea rolului CCOC**, este perceput ca o resursă esențială pentru dezvoltarea și implementarea activităților cu studenții.

În acest sens, vizibilitatea la nivel instituțional și **colaborarea cu structurile universitare** apar ca **resurse care facilitează accesul studenților la servicii și susțin utilizarea acestora**. Reprezentanții CCOC descriu situații în care sprijinul universității și al facultăților contribuie la consolidarea poziției centrului ca structură funcțională și recunoscută în ecosistemul instituțional.

O altă resursă importantă identificată în interviuri este **implicarea voluntarilor**, percepută ca o extensie a capacității operaționale a centrelor. Participanții subliniază că voluntarii contribuie atât la creșterea volumului de activitate, cât și la diversificarea intervențiilor oferite studenților, iar menținerea acestui tip de resursă este posibilă prin **colaborarea constantă cu asociațiile studențești**:

> *„Da. Și tot programul cu voluntari, în care acesta e destul de amplu. Ei ne ajută în susținerea în consiliere, în workshop-uri, în toate activitățile pe care le facem."*
>
> *„Întotdeauna lucrez cu voluntari. Din fericire, la nivelul universității există la fiecare facultate (...) câte o ligă studențească și sunt foarte activi și foarte implicați și atunci colaborăm. Altfel, n-aș putea face mai nimic singură."*
>
> *„Ce mai încercăm noi este să menținem o legătură foarte strânsă cu Asociația Studenților și este un ajutor reciproc. Îi ajutăm, îi susținem la toate activitățile, iar ei, de asemenea, susțin centrul și activitățile și îndrumă studenții către noi."*

Tot la nivel de resurse instituționale, interviurile evidențiază **rolul personalului CCOC care desfășoară și activități didactice,** această dublă poziționare fiind percepută ca un avantaj pentru înțelegerea nevoilor studenților și pentru menținerea unei conexiuni directe cu realitatea academică:

> *„(...) mă întâlnesc cu un număr mare de studenți din anul I. Și pentru mine e un context în care îmi pot face o idee despre generația aceasta, sau acest an."*
>
> *„Au fost ori colege care deja erau în plan universitar, deci profesoare și mergeau direct și discutau."*

În mod similar, colaborarea cu cadrele didactice este menționată ca o **resursă relațională importantă**, care sprijină identificarea și direcționarea studenților către serviciile de consiliere. Reprezentanții CCOC descriu situații în care cadrele didactice contribuie activ la conectarea studenților cu centrul.

> *„Sunt cadre didactice care chiar se implică și mă sună direct să vorbesc cu un student. Apreciez foarte mult asta."*
>
> *„Și am văzut că mai ajung ei și de la profesori, efectiv în facultate."*

Tabel 13. Statisticile descriptive pentru resursele raportate de CCOC (valori medii, deviații standard și numărul de răspunsuri valide)

Resurse raportate	M	SD	N valid
Echipamente IT	2.88	0.39	48

Resurse raportate	M	SD	N valid
Suport IT/tehnic din partea universității	2.88	0.44	48
Consumabile și rechizite	2.71	0.68	48
Teste de specialitate (ex. orientare profesională)	2.67	0.63	48
Spațiu potrivit activităților de grup	2.64	0.67	47
Spațiu potrivit sesiunilor individuale de consiliere	2.43	1.02	47
Personal specializat (consilieri, psihologi etc.)	2.38	0.57	48
Acces la baze de date/statistici privind parcursul studenților	2.35	0.70	48
Platformă digitală proprie pentru programări/intervenții	2.13	0.96	48
Buget dedicat activităților cu studenții	2.06	1.29	48

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Principalele dificultăți cu care se confruntă Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră țin de capacitatea instituțională de funcționare, mai ales de **resursele umane și financiare**. Cea mai accentuată problemă raportată este **numărul insuficient de posturi alocate**. Finanțarea insuficientă apare, de asemenea, ca o dificultate frecvent menționată, situându-se imediat după deficitul de personal. În schimb, lipsa sprijinului universității și orientarea studenților către servicii sunt menționate mai rar ca dificultăți.

Figură 10. Distribuția răspunsurilor privind dificultățile raportate de CCOC

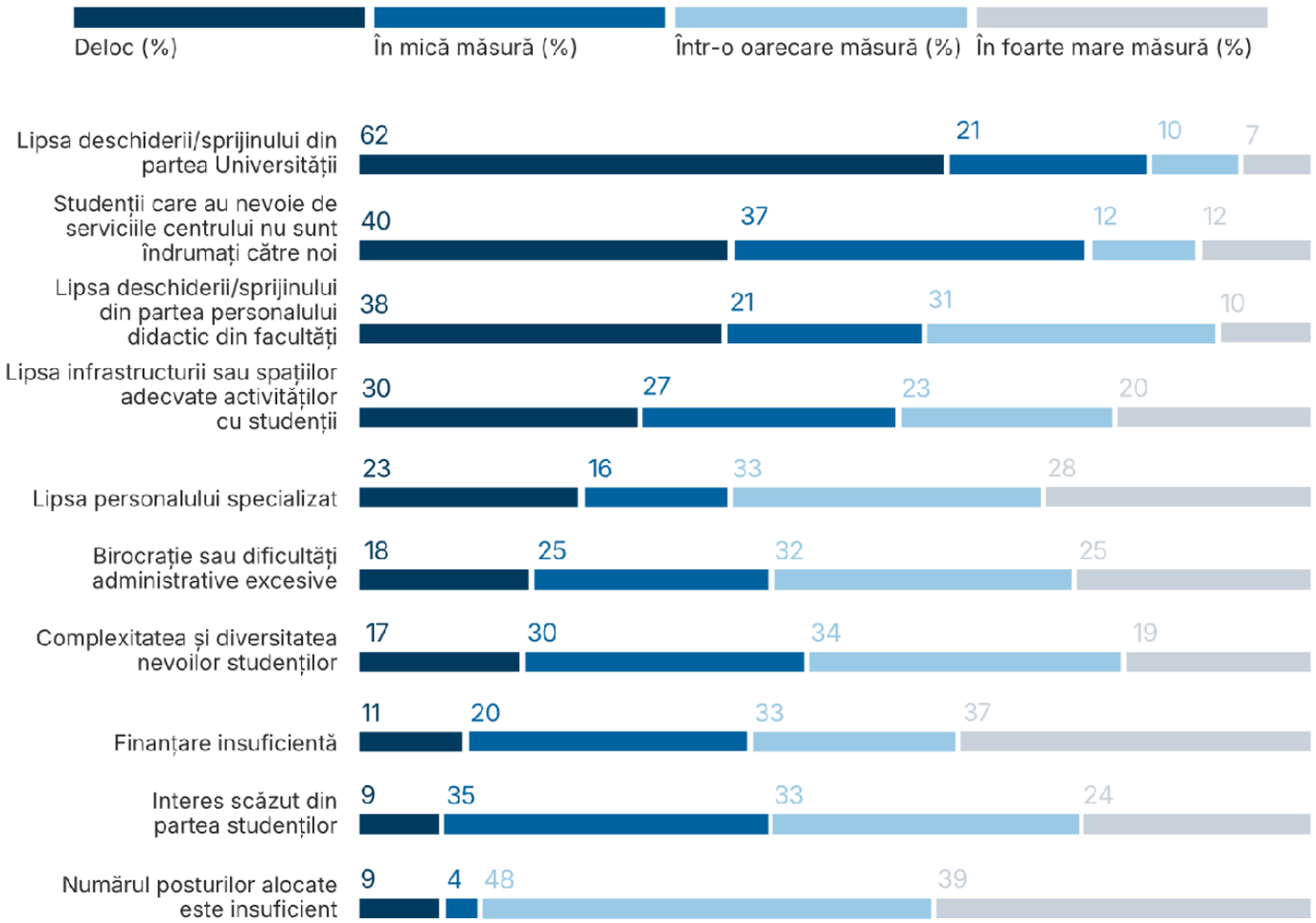

*În ce măsură vă confruntați cu următoarele dificultăți în desfășurarea activităților? **(%)***

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Datele calitative extind și detaliază dificultățile identificate cantitativ, oferind o înțelegere mai fină a modului în care acestea sunt trăite și explicate la nivel instituțional. În timp ce rezultatele cantitative indică faptul că lipsa sprijinului din partea universității este, în general, percepută ca o dificultate redusă, interviurile arată că această percepție nu este uniformă și depinde de contextul instituțional specific.

Astfel, unii dintre intervievați descriu **absența sprijinului instituțional sub forma lipsei de vizibilitate și de coerență în comunicarea serviciilor CCOC**, în special la nivelul site-urilor universităților și facultăților. Această situație este ilustrată de următorul citat: *„De exemplu, pe site-ul universității încă nu există link către centrul de consiliere. Nu înțeleg de ce. Pe paginile facultăților, la fel. Trebuie corelate."*

În aceste narațiuni, dificultatea este exprimată ca **o lipsă de integrare și de claritate instituțională**, care limitează vizibilitatea serviciilor și accesul studenților la acestea. Un alt intervievat corelează această problemă cu **resursele umane limitate** ale centrului: *„Poate faptul că sunt o singură persoană (...). Nu pot fi activă în fiecare facultate. Nu pot susține atât de multe activități în care să promovăm centrul."*

De asemenea, interviurile evidențiază **lipsa unor proceduri instituționale clare de colaborare cu cadrele didactice și cu îndrumătorii de an**, aspect care nu apare ca o dificultate majoră în datele cantitative, dar care este resimțit punctual ca problematic în practică.

> *„Din păcate, nu este specificat într-o procedură anume. Dar există, undeva un paragraf legat de acești îndrumători de an, care – spuneam – că au și rolul ăsta. Doar că, iarăși, și aici e problema: au foarte multă treabă, sunt implicați în multe alte lucruri. Și să stai să observi, să ai timp, e foarte complicat."*

În lipsa unor mecanisme formale, colaborarea este descrisă adesea ca fiind **dependentă de relații informale sau inițiative individuale**, ceea ce limitează consistența și predictibilitatea intervențiilor:

> *„Sau am mai mers noi așa, când am avut o legătură cu un profesor dintr-o facultate, să ne prezentăm serviciile, ei să știe de noi și atunci sigur că veneau și așa. Dar ca și accesibilitate a serviciilor, deși ne-am promovat tot mai bine în ultimii ani, în continuare mulți nu știu de noi."*

Este important de subliniat că aceste constatări **nu contrazic rezultatele cantitative**, ci le **nuanțează**, indicând faptul că unele dificultăți pot fi **slab vizibile la nivel statistic**, dar **relevante în contexte instituționale specifice**. Având în vedere dimensiunea redusă a eșantionului calitativ, aceste rezultate trebuie interpretate cu prudență, fără a fi generalizate la nivelul tuturor CCOC-urilor, însă ele evidențiază mecanisme concrete prin care constrângerile structurale și procedurale se traduc în dificultăți operaționale.

Analiza descriptivă a fost completată cu explorarea relațiilor statistice dintre aceste dimensiuni. În acest scop au fost construiți **doi indici sintetici**, unul pentru **resurse** și unul pentru **dificultăți**, prin agregarea răspunsurilor la itemii corespunzători fiecărei dimensiuni. Rezultatele arată o **corelație negativă puternică între nivelul resurselor și nivelul dificultăților raportate de centre (r = - 0,77, p < 0,001),** sugerând că **centrele care raportează resurse mai ridicate tind să perceapă dificultăți mai reduse în desfășurarea activităților**, în timp ce centrele cu **resurse mai limitate raportează dificultăți mai accentuate.** Pentru a observa dacă aceste diferențe se reflectă în tipare distincte de funcționare a centrelor, a fost realizată o **analiză exploratorie de tip cluster**, utilizând indicii sintetici ai resurselor și dificultăților. Rezultatele indică existența a trei profiluri descriptive de centre, prezentate în tabelul de mai jos:

- **Primul cluster** reunește centre care raportează, în medie, **resurse mai ridicate și dificultăți mai reduse.**
- **Al doilea cluster** include centre cu niveluri intermediare ale resurselor, asociate cu **dificultăți percepute mai ridicate.**
- **Cel de-al treilea cluster**, format dintr-un număr redus de centre, este caracterizat de cele **mai scăzute niveluri ale resurselor și cele mai ridicate niveluri ale dificultăților.**

Rezultate similare sunt raportate în studiile privind serviciile de consiliere universitare europene (Franzoi et al., 2022), precum și în analize recente realizate la nivel național, care semnalează discrepanțe importante în funcționarea și accesibilitatea CCOC-urilor (Coman et al., 2025).

***Tabel 14**. Rezultatele analizei cluster (K-means) asupra indicilor resurselor și dificultăților*

Cluster	Resurse M (SD)	Dificultăți M (SD)	N
Cluster 1	2.80 (0.27)	1.84 (0.33)	19
Cluster 2	2.43 (0.25)	2.79 (0.23)	25
Cluster 3	1.78 (0.41)	3.48 (0.23)	5

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

4.3.4. Percepții și perspective ale implicării CCOC-urilor în prevenirea și reducerea abandonului universitar

Constatări-cheie:

- **Factorii economici** (lipsa resurselor financiare, nevoia de a munci) sunt percepuți ca principali determinanți ai abandonului universitar în majoritatea tipurilor de universități.
- **Dificultățile academice și nepotrivirea dintre domeniul de studiu și interesele studenților** sunt evaluate constant la niveluri ridicate.
- Universitățile de medicină prezintă un profil distinct, cu evaluări mai scăzute ale majorității factorilor de abandon.
- Factorii personali precum responsabilitățile parentale, consumul de alcool sau calitatea scăzută a programului de studii sunt considerați marginali în explicarea abandonului.
- Abandonul universitar este perceput ca o problemă importantă pentru comunitatea academică, însă nivelul de importanță variază între tipurile de universități.
- **Monitorizarea riscului de abandon** este declarată ca existentă, dar se bazează adesea pe **mecanisme informale și intervenții reactive.**
- Majoritatea CCOC-urilor consideră că activitatea lor contribuie la reducerea abandonului, deși o parte semnificativă exprimă o percepție mai rezervată asupra impactului.
- Sprijinul pentru studenții în risc este oferit preponderent în format individual și fizic, cu o acoperire inegală între tipurile de activități.
- Creșterea capacității de intervenție este percepută ca o direcție strategică prioritară, mai ales în centrele cu dificultăți ridicate și experiență directă în lucrul cu studenții vulnerabili.

După cum se poate observa în *Tabelul 17*, **lipsa resurselor financiare pentru a continua studiile** și **nevoia de a câștiga bani pentru a supraviețui, precum și angajarea pe timpul studiilor,** înregistrează cele mai ridicate valori medii și apar frecvent la niveluri ridicate în centrele care aparțin universităților din domeniul **științelor socio-umaniste și economice**, celor din universitățile **comprehensive**, precum și în cele de **arhitectură, artă și sport** și în cele **agronomice și veterinare.** Pe lângă factorii de natură economică, **dificultatea examenelor și a materiilor și descoperirea faptului că domeniul de studiu nu corespunde intereselor studenților** se situează printre factorii evaluați la niveluri ridicate în majoritatea tipurilor de universități.

Un profil oarecum diferit care se distinge, este cel al respondenților din **universitățile de medicină**, unde un număr considerabil de factori sunt evaluați la **niveluri scăzute**, evidențiate prin valorile medii mai reduse. Inclusiv **lipsa resurselor financiare pentru a continua studiile** și **nevoia de a câștiga bani pentru a supraviețui** sunt percepuți ca având o importanță mai redusă.

La polul opus, factorii precum **apariția responsabilităților parentale, consumul de alcool sau substanțe interzise** sau **calitatea slabă a programului de studii și relația cu secretariatul** sunt evaluați constant la **niveluri scăzute** în aproape toate tipurile de universități (*vezi excepție univ. de tip științe socio-uman și economic*), indicând că aceștia sunt percepuți ca având un **rol limitat în explicarea abandonului universitar**.

Interviurile permit o detaliere a factorilor de abandon identificați cantitativ, evidențiind modul în care aceștia se combină în situațiile concrete ale studenților. Reprezentanții CCOC subliniază că, dincolo de dificultățile academice sau socio-economice, **factorii emoționali și psihologici joacă un rol central în decizia de abandon**. În narațiunile participanților, sunt descrise frecvent situații în care studenții dispun de competențe academice suficiente, însă **se confruntă cu anxietate, lipsă de motivație sau dificultăți de adaptare**, ceea ce conduce treptat la retragerea din parcursul universitar.

Tabel 15. Percepția CCOC-urilor asupra factorilor care conduc la abandon, pe tipuri de universitate (medii)

*Cod culoare: **verde**: ≥ 3.50 – impact ridicat; **portocaliu**: 2.50 - 3.49 - impact mediu; **roșu**: ≤ 2.49 – impact scăzut.*
Valori medii pe o scară de la ,,1 – Deloc" la ,,5 – În foarte mare măsură"

Factor (ordonat după media generală)	Media generală (M)	Științe, Socio-uman, economic (M)	Comprehensive (M)	Tehnic (M)	Medicină (M)	Arhitectură, Artă, Sport (M)	Agronomic, Veterinar (M)	Militar (M)
Lipsa resurselor financiare pentru a continua studiile	4.07	4.00	4.60	3.43	3.40	4.38	4.33	2.75
Nevoia de a câștiga bani pentru a supraviețui	3.89	4.50	4.20	3.86	2.67	4.00	4.33	2.25
Angajarea într-un loc de muncă, pe parcursul facultății	3.82	4.00	4.40	3.86	2.50	4.00	4.33	2.25
Dificultatea examenelor și a materiilor	3.81	3.50	3.73	3.86	4.00	4.00	3.33	3.83
Au descoperit că de fapt nu îi interesează domeniul de studiu al facultății	3.78	4.50	4.20	3.57	3.00	3.43	3.67	3.40
Angajarea/găsirea unui loc de muncă pentru a câștiga bani de buzunar	3.64	4.00	4.40	3.57	2.25	3.38	3.67	2.00
Managementul deficitar al timpului	3.53	2.00	4.07	3.71	2.75	3.75	3.33	2.50
Problemele de familie	3.47	3.50	3.73	3.57	3.00	3.75	3.67	2.33
Problemele medicale	3.44	3.50	3.67	2.57	3.00	3.63	3.67	3.33
Plecarea în străinătate	3.30	3.00	3.67	3.14	2.60	3.50	3.67	1.75

Factor (ordonat după media generală)	Media generală (M)	Științe, Socio-uman, economic (M)	Comprehensive (M)	Tehnic (M)	Medicină (M)	Arhitectură, Artă, Sport (M)	Agronomic, Veterinar (M)	Militar (M)
Relația cu profesorii (ex. lipsă de sprijin, comunicare dificilă)	3.15	2.00	3.27	3.14	2.00	3.75	4.00	2.83
Studenții consideră că nu învață ceva practic, care să îi ajute la muncă	3.13	2.50	3.47	3.00	1.67	3.63	3.67	2.50
Relația cu colegii (ex. dificultatea de a se integra, lipsa unui grup de suport)	3.09	2.50	2.87	3.43	2.25	3.38	4.00	3.17
Dificultatea de a se adapta să trăiască într-o altă localitate (dacă e cazul)	3.04	3.00	3.60	2.43	2.20	3.50	3.33	2.33
Cursurile nu au fost interesante sau relevante	2.86	2.00	3.14	2.86	2.00	3.25	3.33	1.75
Apariția unei sarcini sau nevoia de a îngriji copii/copil	2.69	2.00	2.87	2.83	2.25	2.75	3.00	1.80
Relația cu secretariatul și birocrația universitară (ex. dificultăți administrative, probleme cu documentele, secretarele au vorbit urât)	2.57	4.00	2.67	2.43	2.00	2.88	3.33	2.00
Consum de alcool sau substanțe interzise	2.41	3.50	2.17	2.83	1.75	2.50	3.00	1.75
Au considerat că programul de studii avea un nivel scăzut de calitate	2.21	2.00	2.29	2.00	1.25	2.88	2.67	1.50

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Cu privire la categoriile de studenți vulnerabili, Centrele de consiliere și orientare în carieră lucrează **cel mai frecvent cu studenți aflați în risc de abandon universitar și cu studenți aflați într-o situație socio-economică precară**. În schimb, CCOC-urile raportează **ca fiind mai puțin frecvent** lucrul cu **studenți deja angajați, cu studenți de etnie romă** și cu studenți care au abandonat anterior studiile. Aceste categorii de studenți (de etnie romă, studenți cu situație socio-economică precară și angajați, studenți cu dizabilități) sunt identificate în mod constant în rapoartele instituțiilor europene ca având un **risc ridicat de abandon al studiilor**, precum și apariția unor dificultăți de integrare academică, presiuni de timp și bariere instituționale (OECD, 2021; Comisia Europeană/Eurydice, 2022).

Figură 11. Categoriile de studenți vulnerabili cu care lucrează CCOC-urile (N = 44)

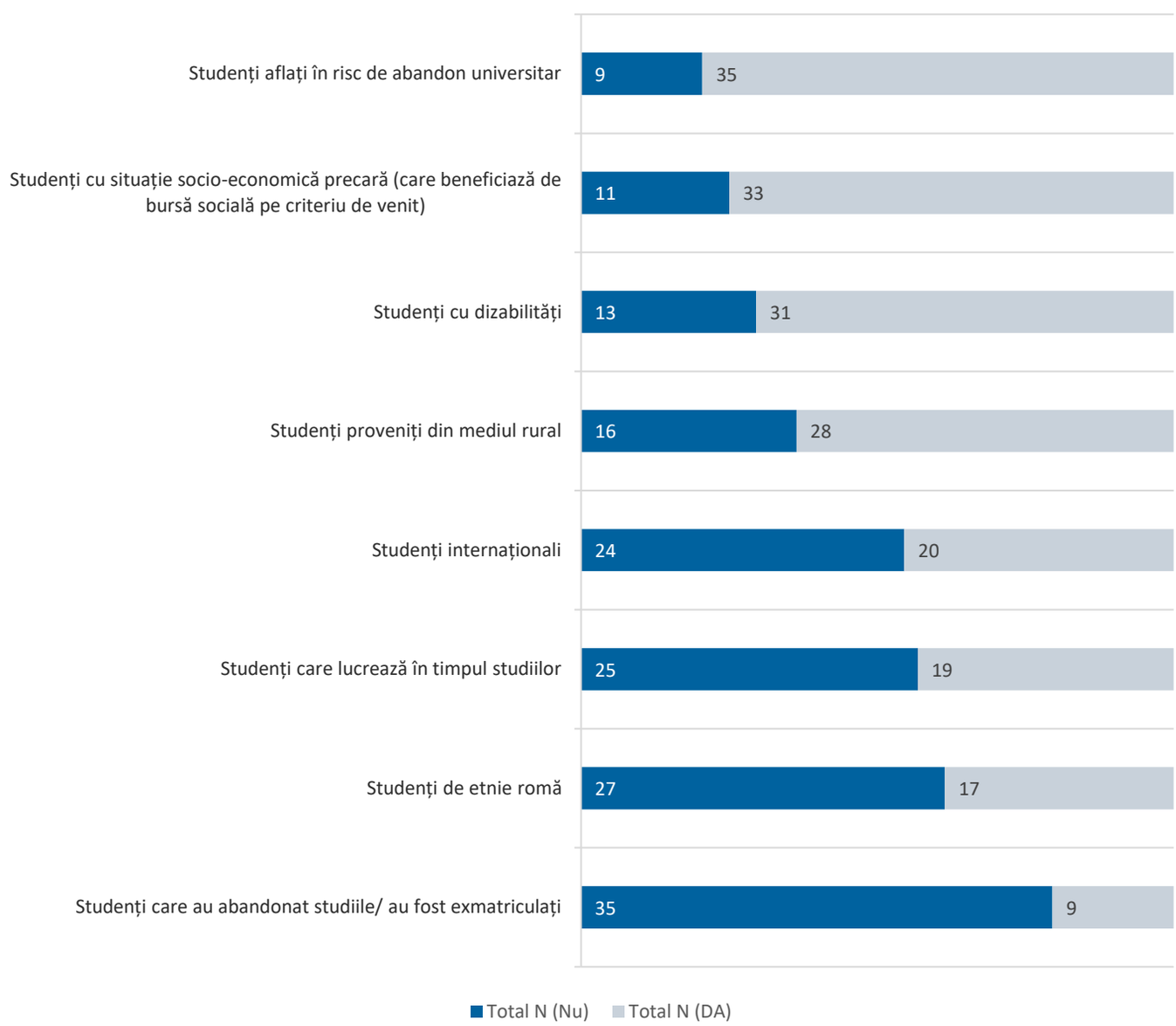

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Datele referitoare la importanța percepută a fenomenului de abandon universitar arată că **mai mult de jumătate din respondenți** consideră că abandonul universitar este **foarte important pentru comunitatea academică a universității unde activează.** Datele reflectă un consens larg privind importanța abandonului universitar, peste 95% dintre respondenți apreciind că acesta reprezintă o problemă importantă pentru comunitatea academică.

Figură 12. Importanța percepută a fenomenului de abandon universitar

*Din perspectiva activității dumneavoastră în cadrul CCOC, cât de important este fenomenul abandonului universitar pentru comunitatea academică a universității în care activați? **(%)***

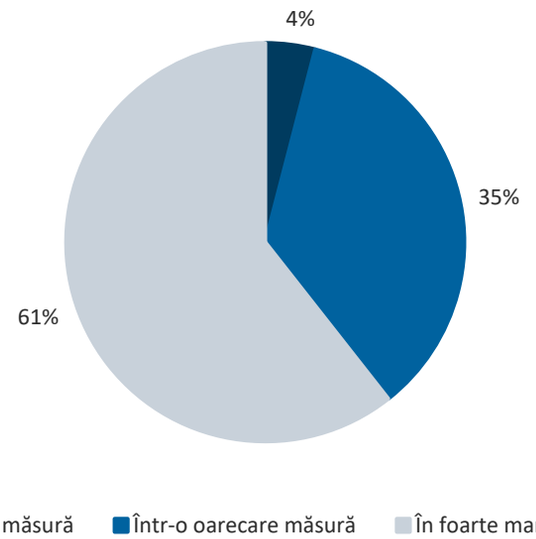

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Mai departe, segmentarea pe tipuri de universități arată că CCOC-urile aparținând **universităților agronomice și veterinare acordă cea mai mare importanță fenomenului abandonului universitar**, înregistrând cel mai ridicat scor mediu dintre toate tipurile de instituții analizate. În schimb, în CCOC-urile din **universitățile militare și de medicină,** importanța abandonului universitar este evaluată la **niveluri mai moderate** comparativ cu celelalte tipuri de universități.

Tabel 16. Importanța percepută a fenomenului abandonului universitar, în funcție de tipul instituției de învățământ superior (valori medii) în raport și cu rata abandonului universitar pentru anul 2015 (nivel licență)

Valori medii pe o scară de la „1 – deloc" la „4 – în foarte mare măsură"
Cod culoare: verde: ≥ 3.51; mov: 3.00 - 3.50

CCOC-urile pe tip universitate	Scor mediu	Rată abandon 2015 (%)
Agronomic, Veterinar	4.00	38.14%
Tehnic	3.71	47.54%
Comprehensive	3.67	46.22%
Științe, Socio-uman, Economic	3.50	47.61%
Arhitectură, Artă, Sport	3.50	33.48%
Militar	3.33	23.45%
Medicină	3.00	32.50%

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Notă: Rata de abandon este preluată din Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj (2022)

Rezultatele cu privire la **monitorizarea abandonului universitar** arată că **majoritatea CCOC-urilor indică existența unor practici constante și sistematice** de culegere a datelor la nivelul universităților

din care fac parte. Totuși, acest rezultat trebuie interpretat și înțeles cu prudență, având în vedere faptul că, pentru întrebările ulterioare referitoare la **metodele concrete de monitorizare** și la **eficiența procesului de colectare a datelor**, toate CCOC-urile au furnizat fie **non-răspunsuri**, fie **au indicat că nu este cazul**.

Datele calitative nu contrazic rezultatele cantitative privind nivelul redus al monitorizării riscului de abandon, ci detaliază mecanismele concrete**. Interviurile** arată că, în absența unor proceduri instituționale standardizate, **identificarea studenților în risc se bazează în mare măsură pe sesizări informale, pe relația directă cu îndrumătorii de an sau pe inițiativa individuală a studenților de a solicita sprijin.** Această fragmentare a responsabilităților conduce la o **intervenție tardivă,** în special în cazurile în care semnele de risc nu sunt vizibile din punct de vedere academic:

> *„Din păcate, nu este specificat într-o procedură anume. Dar există, undeva un paragraf legat de acești îndrumători de an, care, spuneam, că au și rolul ăsta. Doar că, iarăși, și aici e problema: au foarte multă treabă, sunt implicați în multe alte lucruri. Și să stai să observi, să ai timp, e foarte complicat."*

Tabel 17. Monitorizarea abandonului universitar

La nivelul universității în care activați, există practici / mecanisme regulate de colectare și monitorizare a datelor privind abandonul universitar?	**Frecvență**
Da, monitorizare constantă și sistematică	34
Da, dar monitorizarea este ocazională sau parțială	6
Nu există o colectare organizată a acestor date	4
Nu știu / Nu am informații despre acest aspect	4
Total	**48**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Notă: Datele reflectă percepția respondenților din CCOC-uri asupra existenței mecanismelor instituționale (ale universităților aferente) de monitorizare a abandonului

În ceea ce privește percepția CCCO-urilor referitoare la contribuția activității lor în reducerea abandonului universitar, **majoritatea respondenților** consideră că aceasta are un rol important, în timp ce **aproximativ o treime dintre respondenți** apreciază că impactul este doar în mică măsură.

Figură 13. Percepția CCOC-urilor în ceea ce privește contribuția la reducerea fenomenului de abandon universitar

*În ce măsură considerați că activitatea CCOC poate să contribuie la reducerea abandonului universitar în instituția dumneavoastră? **(%)***

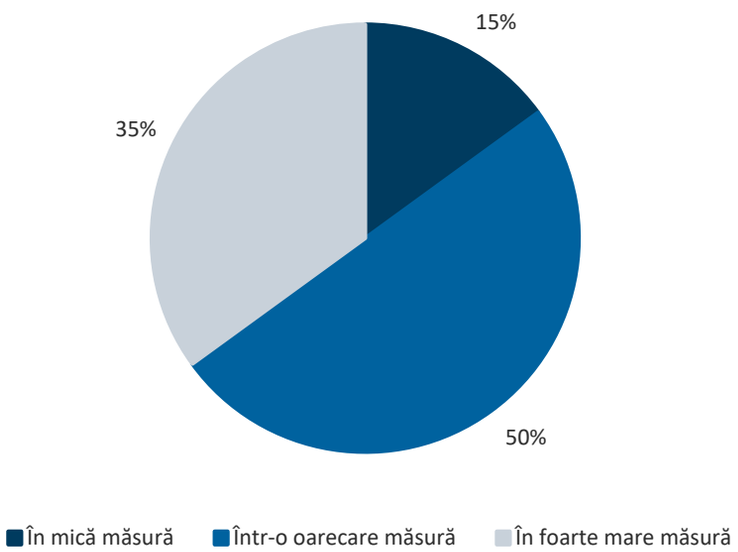

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

În continuare, diferențele observate pe tipuri de universități arată că **cele mai ridicate valori medii** sunt raportate de CCOC-urile **din universitățile agronomice și veterinare și din cele militare**, sugerând o încredere relativ ridicată în capacitatea acestor centre de a influența reducerea abandonului. În contrast, CCOC-urile din **universitățile de medicină și din cele tehnice** raportează **cele mai scăzute valori medii**, indicând o percepție mai rezervată asupra capacității lor de a contribui la reducerea abandonului universitar.

Compararea percepțiilor CCOC-urilor cu ratele de abandon din 2015 (la nivel descriptiv) arată că nivelul de încredere în propria contribuție **nu urmează în mod sistematic amploarea fenomenului la nivel instituțional**. Astfel, în CCOC-urile **din universitățile de științe socio-umaniste și economice**, care înregistrează **cea mai ridicată rată a abandonului universitar**, percepția asupra propriei contribuții la reducerea abandonului se situează la **un nivel mediu**, apropiat de pragul inferior al scalei. În schimb, CCOC-urile din **universitățile militare**, unde rata **abandonului este cea mai scăzută**[16], acordă una dintre **cele mai ridicate evaluări** propriei contribuții.

Datele calitative obținute prin interviurile realizate cu reprezentanți ai Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră completează perspectiva cantitativă asupra abandonului universitar, evidențiind faptul că acesta **este perceput nu doar ca un eveniment punctual**, ci ca un proces **gradual**. Intervievații descriu abandonul ca fiind precedat de **semne timpurii precum absenteismul**, **dezangajarea academică sau dificultățile emoționale**, care rămân adesea neobservate până în etapele avansate ale parcursului universitar. Din această perspectivă, abandonul este uneori caracterizat ca un fenomen *„invizibil”*, greu de identificat în lipsa unor mecanisme instituționale de monitorizare timpurie.

[16] În universitățile militare, rata abandonului este influențată și de reglementări specifice privind statutul studenților militari. Conform Ordinului ministrului apărării naționale nr. M.233/2023, în anumite situații de abandon pot exista obligații de restituire a cheltuielilor de școlarizare.

Tabel 18. Percepția CCOC-urilor în ceea ce privește contribuția la reducerea abandonului universitar

Cod culoare: roșu: ≥ 3.50; portocaliu: 3.00 - 3.49; verde: ≤ 2.99.
Valori medii pe o scară de la „1 – Deloc" la „5 – În foarte mare măsură"

Tip universitate (TIP7)	Percepția asupra contribuției CCOC la reducerea abandonului universitar (M)	Rată abandon 2015 (%)
Agronomic, Veterinar	3.67	38.14%
Militar	3.67	23.45%
Comprehensive	3.38	46.22%
Arhitectură, Artă, Sport	3.25	33.48%
Științe, Socio-uman, Economic	3.00	47.61%
Medicină	2.40	32.50%
Tehnic	2.88	47.54%

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Notă: Rata de abandon este preluată din Alexe-Coteț, Păunescu și Hâj (2022)

În ceea ce privește frecvența acordării sprijinului pentru studenții aflați în risc de abandon universitar, **mai mult de jumătate din CCOC-uri** declară că au oferit sprijin în anul 2024-2025.

Tabel 19. Frecvența sprijinului oferit studenților aflați în risc de abandon universitar

Frecvența cu care CCOC-urile au oferit sprijin în anul 2024-2025 studenților aflați în risc de abandon universitar	Frecvență
Niciodată	1
Rareori	6
Uneori	14
Des și foarte des	**26**
Total	**47**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Trecând la formatul desfășurării activităților dedicate studenților din grupuri dezavantajate și al sprijinului pentru studenții aflați în risc de abandon universitar, CCOC-urile lucrează în cea mai mare parte în **format fizic** și **întâlniri individuale** (vezi *Tabel 21*). Ne amintim, totodată, că activitățile dedicate studenților din **grupuri dezavantajate sunt cele mai puțin prezente** în activitatea CCOC-urilor, dintre cele 10 tipuri de activități evaluate. **Interviurile** evidențiază faptul că sprijinul oferit studenților aflați în risc de abandon este **predominant reactiv și dependent de capacitatea operațională a centrelor.** Reprezentanții CCOC descriu intervenții variate, de la consiliere psihologică

și vocațională individuală până la activități de grup, utilizate inclusiv ca strategie de reducere a stigmatizării asociate consilierii psihologice. Cu toate acestea, **frecvența și continuitatea sprijinului sunt limitate de numărul redus de specialiști** și de timpul disponibil pentru intervenții susținute și astfel realizate ca **formă de informare** la nivel de grup.

> *„În primul rând, pe partea de consiliere psihologică am înțeles încă de la început că este dificil să-i spui unui tânăr că ai nevoie de consiliere psihologică, să-l faci să conștientizeze. Și atunci am ales să organizez lunar, poate chiar de două-trei ori pe lună (...) workshop-uri pe teme de consiliere psihologică (...).”*

În continuare, am analizat dacă **frecvența activităților de sprijin pentru studenții aflați în risc de abandon universitar** diferă în funcție de **nivelul resurselor disponibile** sau de nivelul **dificultăților raportate de centre**, însă rezultatele **nu indică diferențe** clare între centre. Acest lucru poate sugera că **sprijinul pentru studenții aflați în risc de abandon tinde să fie menținut într-o manieră relativ constantă**, chiar și în contexte marcate de resurse limitate și dificultăți ridicate, situație compatibilă cu descrierile din literatura de specialitate privind **serviciile care funcționează sub presiune constantă** („overstretched services”[17]) (Francis și Horn, 2017; Sakız et al., 2024).

Tabel 20. Formatele de desfășurare a activităților dedicate studenților în risc abandon universitar

Activitate	Desfășurată (≥1 format) %	Nu este desfășurată %	Individual %	Grup %	Online %	Fizic %
Activități dedicate studenților din grupuri dezavantajate (de ex. studenți cu dizabilități, studenți de etnie romă, studenți din mediul rural, studenți cu venituri reduse)	87.5	**12.5**	60.4	52.1	31.2	**85.4**
Sprijin pentru studenți aflați în risc de abandon universitar	97.9	2.1	**79.2**	45.8	25.0	**97.9**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Notă: Procentele indică proporția centrelor care desfășoară activitatea respectivă în fiecare format de lucru. Aceeași activitate poate fi realizată de același centru în mai multe formate. Pentru această analiză au fost incluse exclusiv activitățile relevante pentru sprijinirea studenților aflați în risc de abandon universitar, selectate din totalul celor 10 tipuri de activități prezentate în primul subcapitol de rezultate.

Mai departe, redăm rezultatele referitoare **la tipurile de sprijin pentru studenții aflați în risc de abandon universitar** care au avut, în anul universitar 2024 - 2025, o **acoperire ridicată** (toți sau majoritatea studenților). Ulterior, am analizat dacă această acoperire diferă în funcție de **resursele centrelor, dificultățile raportate, tipul de centru (cluster) și tipul universității**, în contextul ratelor de abandon raportate în literatura de specialitate (Alexe-Coțet et al., 2015).

Activitățile cu cea mai mare acoperire sunt cele de informare privind drepturile studenților (de exemplu, reexaminarea sau reînmatricularea). În schimb, activitățile de reintegrare și interviurile de tip

[17] Prin „overstretched services” se înțeleg serviciile care continuă să fie oferite într-un mod relativ constant, în pofida existenței unor constrângeri semnificative legate de resursele disponibile, volumul de muncă sau cererea crescută din partea beneficiarilor; acest concept este utilizat în literatura de specialitate pentru a descrie situații în care menținerea funcționării serviciilor se realizează prin eforturi compensatorii ale personalului, mai degrabă decât printr-o aliniere adecvată între resurse și cerințe (Francis și Horn, 2017; Sakız et al., 2024).

exit sunt raportate mai rar ca ajungând la majoritatea studenților aflați în dificultate, ceea ce sugerează că acestea sunt utilizate mai puțin frecvent în lucrul cu studenții aflați în risc de abandon.

Tabel 21. Acoperirea tipurilor de sprijin pentru studenții aflați în risc de abandon universitar (2024 - 2025) (%)

Tip de sprijin	% centre cu acoperire ridicată
Informare despre drepturile studenților privind reexaminarea, reînmatricularea	**58.3%**
Sprijin pentru adaptarea și integrarea studenților în mediul universitar	**50.0%**
Informare privind acordarea burselor sociale și altor facilități dedicate studenților dezavantajați	**47.9%**
Consiliere psihologică	37.5%
Reorientare academică și în carieră	35.4%
Sprijin pentru adaptarea și integrarea studenților în mediul universitar	35.4%
Sprijin pentru management personal și gestionarea presiunii academice	35.4%
Activități finanțate prin programul „Primul student în familie”	27.1%
Interviuri de exit (discuție cu studenții care decid să abandoneze studiile)	22.9%
Activități de reintegrare a studenților care își reiau studiile	**17.0%**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Notă: În toate analizele, acoperirea (reach) a fost definită ca proporția centrelor care au raportat că activitatea respectivă a ajuns la toți sau la majoritatea studenților aflați în risc de abandon universitar.

Pentru a testa dacă acoperirea activităților dedicate studenților aflați în risc de abandon diferă în funcție de **nivelul resurselor și a dificultăților**, a fost utilizat **testul χ^2** (Chi-square de independență). Analiza a fost realizată pentru toate tipurile de sprijin incluse în baza de date, însă diferențe semnificative au fost identificate doar pentru anumite activități; în consecință, tabelele de mai jos prezintă exclusiv rezultatele pentru activitățile la care au fost observate diferențe clare între grupuri.

Acoperirea **activităților de informare** este semnificativ mai **ridicată în centrele cu resurse medii și ridicate** comparativ cu cele cu **resurse scăzute**.

Tabel 22. Acoperirea activităților de informare privind drepturile studenților în funcție de resursele centrelor

Rezultat test: $\chi^2(2) = \mathbf{13.32}$, $p = \mathbf{0.001}$

Nivelul resurselor centrului	% centre cu acoperire ridicată (toți + majoritatea)
Resurse scăzute	26.3%
Resurse medii	**76.9%**

Nivelul resurselor centrului	% centre cu acoperire ridicată (toți + majoritatea)
Resurse ridicate	**81.2%**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Observăm în ***Tabelul 25*** că, cu cât centrele sunt mai **împovărate de dificultăți**, cu **atât mai puține** dintre ele reușesc să ofere **consiliere psihologică** pentru majoritatea studenților aflați în risc de abandon.

Tabel 23. Acoperirea activității de consiliere psihologică în funcție de dificultățile raportate de centre

Rezultat test: $\chi^2(2) = \mathbf{8.54}$, $p = \mathbf{0.014}$

Nivelul dificultăților	% centre cu acoperire ridicată (toți + majoritatea)
Dificultăți scăzute	**62.5%**
Dificultăți medii	36.8%
Dificultăți ridicate	**8.3%**

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Pentru a verifica dacă acoperirea tipurilor de sprijin pentru studenții aflați în risc de abandon universitar diferă în funcție de **tipul universității**, au fost utilizate teste χ^2 de independență, aplicate sistematic pentru fiecare tip de sprijin inclus în baza de date. Analiza a arătat că diferențe semnificative între tipurile de universități apar doar în cazul unei singure activități, respectiv **programul „Primul student în familie”**.

Observăm în *Tabelul 26* că, în centrele care aparțin **universităților comprehensive**, activitățile din programul „Primul student în familie” ajung la **peste jumătate dintre studenții aflați în risc de abandon**, în contextul unor **rate ridicate ale abandonului universitar**, în timp ce în centrele din **universitățile tehnice**, care se confruntă, de asemenea, cu niveluri ridicate ale abandonului, acest tip de sprijin **ajunge doar la aproximativ un sfert dintre studenții vizați**; aceste diferențe sunt susținute de testul Chi-square, care indică **variații semnificative între tipurile de universități**.

Dincolo de descrierea practicilor curente, **interviurile** includ reflecții explicite asupra limitelor capacității de intervenție a CCOC-urilor în prevenirea și reducerea abandonului universitar. Reprezentanții centrelor subliniază că numărul insuficient de specialiști, **lipsa unor instrumente comune de monitorizare și absența unor proceduri clare de colaborare instituțională** restrâng posibilitatea unor intervenții timpurii și coordonate, deci acoperirea mai mult tipuri de activități descrise în datele cantitative. În acest context, abandonul este perceput nu doar ca o problemă a studentului, ci ca **rezultatul unui sistem în care responsabilitățile sunt difuze, iar resursele insuficiente pentru a susține intervenții sistematice.**

> *„Avem nevoie de mai multă resursă umană în universitate, în primul rând consilierii în carieră, cât și psihologi, pentru a merge punctual în fiecare facultate, a oferi grupuri de suport, poate pe orientarea în campusul universitar, poate orientarea în privința orarului, materiilor, specificul materiilor, încât să aducem mai multă vizibilitate și în cadrul lor și mai mult transparență"*
>
> *„(...) suplimentarea numărului de angajați în cadrul centrului, suplimentarea promovării în mediul online a centrului, suplimentarea prin forțe umane în cadrul universității, accesibilizarea locației sau poate multiplicarea locațiilor centrului..."*

Tabel 24. Acoperirea activităților „Primul student în familie", în funcție de tipul universității

Rezultat test: $\chi^2(6) = \mathbf{13.04}$, $p = \mathbf{0.042}$

Tip universitate (CNFIS)	% centre care raportează acoperire ridicată (toți + majoritatea)	Rată de abandon 2015 (%)
Comprehensive	**56.2%**	**46.22%**
Agronomic, Veterinar	33.3%	38.14%
Tehnic	**25.0%**	**47.54%**
Medicină	20.0%	32.50%

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Notă: Pentru universitățile cu profil militar, cele cu profil arhitectură, artă și sport, precum și cele din domeniul științelor socio-umaniste, niciun centru nu a raportat că activitățile din programul „Primul student în familie" au ajuns la majoritatea sau la toți studenții aflați în risc de abandon universitar; prin urmare, aceste categorii au înregistrat valori de 0% și nu sunt prezentate distinct în tabel.

În continuare, am analizat cât de importantă este **creșterea capacității de intervenție** în cazurile de risc de abandon universitar ca direcție de **dezvoltare strategică pentru CCOC-uri.** Rezultatele arată că aceasta este percepută de **majoritatea respondenților** ca fiind **foarte importantă** la nivel strategic pentru CCOC-uri, în timp ce puțin mai mult de **un sfert** dintre respondenți o consideră importantă **într-o oarecare măsură.**

Figură 14. Creșterea capacității de intervenție în cazurile de risc de abandon universitar ca direcție de dezvoltare strategică pentru CCOC-uri

Cât de importantă este următoarea direcție de dezvoltare strategică a centrului pentru următorii 2-3 ani?
*Creșterea capacității de intervenție în cazurile de risc de abandon **(%)***

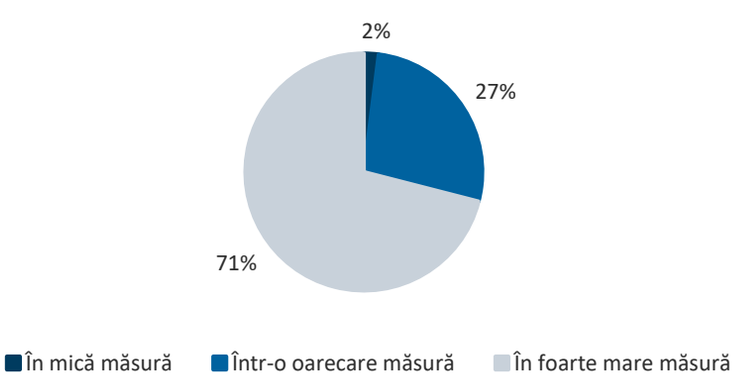

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Analiza a urmărit mai departe dacă importanța atribuită acestei direcții diferă în funcție de **experiența anterioară a centrelor în lucrul cu studenții aflați în risc de abandon, de resursele disponibile, de dificultățile întâmpinate în activitate și de tipul universității.** Rezultatele testelor de **corelație** indică faptul că importanța acestei **direcții strategice este asociată în mod semnificativ cu nivelul dificultăților raportate de centre**, precum și **cu experiența anterioară în furnizarea sprijinului pentru studenții aflați în risc de abandon**.

Observăm că, pe măsură ce centrele **raportează dificultăți mai mari în desfășurarea activității**, acestea tind să acorde o **importanță mai ridicată creșterii capacității de intervenție în cazurile de risc de abandon universitar.**

Tabel 25. Rezultatele testului de corelație Spearman cu privire la importanța creșterii capacității de intervenție × dificultățile raportate de centre

Relație analizată	**Coeficient Spearman (ρ)**	**p-value**	**N**
Importanță[18] × Dificultăți raportate	**0.36**	**0.013**	47

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

Cu referire la experiența în lucrul cu studenții aflați în risc de abandon universitar, rezultatele indică faptul că **centrele care au oferit mai frecvent sprijin acestor studenți tind să acorde o importanță mai ridicată creșterii capacității de intervenție**, sugerând că experiența practică directă contribuie la o mai bună conștientizare a necesității consolidării intervențiilor. Această relație poate fi interpretată în contextul funcționării serviciilor de consiliere în mediul universitar, în care prioritățile strategice sunt modelate nu doar de planificarea formală, ci și de contactul direct și repetat cu situațiile de vulnerabilitate ale beneficiarilor. Astfel, expunerea constantă la cazuri de risc de abandon face mai vizibile limitele capacității existente și decalajul dintre nevoile studenților și resursele disponibile, ceea ce favorizează o orientare strategică spre consolidarea intervențiilor (Francis și Horn, 2017; Sakız et al., 2024).

Tabel 26. Rezultatele testului de corelație Spearman cu privire la importanța creșterii capacității de intervenție × experiența anterioară a centrelor

Relație analizată	Coeficient Spearman (ρ)	p-value	N
Importanță × Experiență anterioară[19]	**0.34**	**0.018**	48

Sursa datelor: Baza de date a chestionarului aplicat CCOC-urilor în cadrul prezentului studiu; calculele autorilor

[18] Importanța creșterii capacității de intervenție în cazurile de risc de abandon universitar a fost evaluată pe o scală ordonată, de la „deloc" la „foarte mare măsură". Nivelul dificultăților a fost sintetizat într-un indice construit prin agregarea răspunsurilor la itemii referitori la dificultățile întâmpinate în activitatea curentă, valori mai ridicate indicând dificultăți mai accentuate.

[19] Experiența anterioară se referă la frecvența cu care centrele au oferit sprijin studenților aflați în risc de abandon universitar în anul universitar 2024 - 2025.

4.4. Concluzii ale studiului și limitele cercetării

Cea de-a doua partea a cercetării a analizat, printr-o metodologie mixtă (anchetă sociologică și interviuri semi-structurate), activitățile și serviciile oferite de Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC) din universitățile de stat din România, cu accent pe contribuția acestora la prevenirea și reducerea abandonului universitar. Rezultatele sunt prezentate sintetic mai jos, organizate tematic, cu accent pe concluziile relevante pentru decidenți.[20]

Profilul serviciilor CCOC: nucleu comun, variații instituționale semnificative

Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră oferă, în cea mai mare parte, un set similar de servicii de bază: **orientare în carieră, evaluare vocațională, consiliere psihologică și sprijin pentru integrarea studenților de anul I.** Aceste activități sunt prezente constant în majoritatea centrelor și reprezintă răspunsul implicit al CCOC-urilor la nevoile de adaptare academică ale studenților.

Activitățile care abordează explicit fenomenul abandonului universitar – studii instituționale sau mecanisme de monitorizare a riscului – sunt mai puțin frecvente și distribuite inegal între universități. Analiza identifică configurații instituționale distincte de funcționare a CCOC-urilor, diferențiate prin capacitate operațională, resurse disponibile și dificultăți raportate. Aceste diferențe nu sunt întâmplătoare, ci reflectă tipare structurale la nivel instituțional.

Intervenții pentru studenții vulnerabili: dependente de proiecte, nu de proceduri instituționale

Intervențiile CCOC adresate studenților vulnerabili se concentrează cu precădere pe studenții aflați în risc de abandon și pe cei din medii socio-economice defavorizate. Alte categorii potențial vulnerabile sunt abordate într-o măsură mai limitată.

Un aspect critic este că majoritatea activităților dedicate acestor grupuri sunt generate de proiecte punctuale, cu finanțare externă și durată limitată. Identificarea studenților în risc se bazează adesea pe criterii stabilite în cadrul acestor proiecte sau pe mecanisme informale de semnalare, nu pe proceduri instituționale standardizate. Această situație afectează coerența și continuitatea sprijinului acordat și limitează capacitatea centrelor de a interveni sistematic și predictibil.

Percepții ale personalului CCOC asupra abandonului: presiuni economice și nepotrivire student–program

Personalul CCOC identifică factorii economici și ocupaționali – lipsa resurselor financiare și necesitatea de a lucra în paralel cu studiile – ca principale cauze ale abandonului universitar, alături de dificultățile legate de potrivirea dintre student și programul de studii ales. Această perspectivă subliniază că abandonul este influențat substanțial de condiții externe parcursului academic propriu-zis.

Consilierea vocațională și educațională este percepută ca un instrument relevant pentru sprijinirea clarificării decizionale timpurii, însă personalul CCOC recunoaște explicit că intervenția centrată exclusiv pe consiliere individuală are un impact limitat în absența unor mecanisme instituționale mai largi: politici de sprijin financiar, practici pedagogice adecvate și structuri administrative de suport.

Există o tensiune recurentă între rolul profesional asumat de consilierii CCOC și capacitatea instituțională efectivă de intervenție, determinată de constrângerile de resurse, de poziționarea centrelor în structura universitară și de lipsa unor mecanisme integrate de sprijin studențesc.

[20] Referințele bibliografice menționate în text (Tinto, 2017; Thomas, 2012; Kahu și Nelson, 2018 etc.) susțin concluziile prezentate și sunt disponibile integral în secțiunea de referințe a raportului de cercetare.

Resurse și capacitate organizațională: infrastructura de bază există, dar nu este suficientă

Majoritatea CCOC-urilor dispun de o infrastructură de bază funcțională (spații dedicate și echipamente IT), dar se confruntă cu constrângeri persistente privind resursele umane și financiare.

Există variații considerabile între universități în ceea ce privește dimensiunea echipelor, poziționarea CCOC în structura instituțională și nivelul de sprijin din partea conducerii universitare. Disponibilitatea ridicată a personalului pentru extinderea și diversificarea serviciilor reprezintă un potențial real privind dezvoltarea serviciilor, dar este condiționat de resursele alocate și de cadrul instituțional existent. **Angajamentul profesional al echipelor CCOC este o condiție necesară, dar nu suficientă pentru implementarea unor intervenții eficiente la scară instituțională.**

Vizibilitate și colaborare instituțională: predominant informale și inegale

Promovarea serviciilor CCOC se realizează preponderent prin canale online și comunicare directă cu studenții, în timp ce colaborarea formalizată cu facultățile, cadrele didactice și îndrumătorii de an este insuficient dezvoltată.

În multe universități, colaborarea se bazează pe inițiative individuale sau relații informale, în absența unor proceduri clare de trimitere a studenților către CCOC. Această situație generează o vizibilitate inegală a centrelor și o integrare variabilă a acestora în mecanismele instituționale de sprijin.

Serviciile de consiliere funcționează mai eficient atunci când sunt integrate în rețele instituționale formale, care permit identificarea timpurie a studenților în dificultate și coordonarea intervențiilor (Thomas, 2012; Kahu și Nelson, 2018). Această condiție nu este îndeplinită sistematic în prezent.

Evaluarea serviciilor: descriptivă, fără utilizare sistematică a datelor

Evaluarea activității CCOC se realizează predominant prin rapoarte anuale și colectarea feedback-ului din partea studenților, fără utilizarea unor indicatori standardizați sau a unor mecanisme de monitorizare comparabile între instituții.

Practicile de evaluare sunt orientate spre documentarea activităților realizate, nu spre utilizarea datelor pentru ajustarea intervențiilor sau corelarea acestora cu alte mecanisme de sprijin instituțional. În absența unor cadre comune de evaluare, comparabilitatea practicilor între CCOC-uri este limitată, iar potențialul de utilizare a datelor pentru identificarea tiparelor de risc și adaptarea serviciilor rămâne insuficient valorificat.

Limite privind interpretarea rezultatelor

Rezultatele studiului de tip mixt trebuie interpretate în raport cu o serie de limite metodologice, care derivă din designul cercetării, din tipul de date colectate și din poziționarea studiului la nivel descriptiv și exploratoriu. Datele cantitative se bazează pe informații auto-raportate de către reprezentanții Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră, ceea ce poate genera variații în modul de raportare a activităților, resurselor și practicilor, în funcție de nivelul de formalizare internă a acestora și de interpretarea locală a categoriilor utilizate în chestionar. În acest context, rezultatele surprind practicile și percepțiile declarate ale CCOC-urilor și nu permit evaluarea directă a intensității, calității sau eficacității intervențiilor raportate. Caracterul transversal al colectării datelor limitează posibilitatea analizării dinamicii în timp a serviciilor de consiliere și a relației acestora cu retenția studenților. Studiul nu permite surprinderea evoluției practicilor CCOC sau a modificărilor generate de schimbări instituționale, legislative sau de finanțare și nu susține examinarea relațiilor cauzale dintre activitățile de consiliere și parcursul academic al studenților. Analiza de tip cluster identifică configurații instituționale distincte pe baza unor tipare recurente în date, însă aceste rezultate trebuie interpretate ca instrumente analitice de clasificare și explorare, și nu ca tipologii exhaustive sau stabile în timp.

Componenta calitativă, pe de altă parte, bazată pe interviuri cu personalul CCOC, oferă o perspectivă aprofundată asupra practicilor, constrângerilor și percepțiilor profesionale, însă reflectă experiențele și interpretările participanților la momentul colectării datelor. Dimensiunea și selecția eșantionului calitativ limitează extinderea concluziilor la nivelul tuturor universităților publice, iar variațiile instituționale identificate sugerează existența unor contexte locale care pot influența funcționarea CCOC-urilor respective.

Aceste limite sunt, totuși, în concordanță cu scopul propus pentru acest studiu și cu rolul acestuia în cadrul raportului, susținând interpretarea prudentă a rezultatelor și utilizarea lor ca bază pentru analize ulterioare și pentru fundamentarea recomandărilor de politici publice.

V.
Concluzii transversale

5. Concluzii transversale

Concluziile prezentate mai jos integrează rezultatele celor două componente empirice ale cercetării – focus-grupuri cu studenți din cinci universități publice și analiza mixtă a activităților CCOC – cu analiza literaturii de specialitate și a cadrului de politici publice relevant. Obiectivul este o înțelegere coerentă, utilă decidenților, a modului în care experiențele studenților se intersectează cu practicile instituționale de sprijin și cu rolul serviciilor de consiliere în universitățile de stat din România.

Abandonul universitar: un proces cumulativ, nu un eveniment punctual

Abandonul universitar este perceput de studenți ca un proces progresiv, construit prin acumularea unor dificultăți care pot începe înainte de admitere, se intensifică în primul an și sunt consolidate de experiențele cotidiene din mediul universitar. Riscul de abandon nu poate fi explicat exclusiv prin decizii individuale, ci trebuie înțeles în relație cu experiențele de tranziție academică, cu accesul diferențiat la resurse de sprijin și cu capacitatea instituțională a universităților de a răspunde coerent acestor vulnerabilități.

Tranziția către învățământul superior și primul an de studii reprezintă etapa cu cel mai ridicat risc. În această perioadă, dificultățile de adaptare la cerințele academice, presiunile economice și familiale, incertitudinea față de programul ales și vulnerabilitățile emoționale – nesiguranță, teamă de eșec, izolare socială – se suprapun și influențează hotărâtor decizia de continuare a studiilor. Intervențiile timpurii, bine articulate instituțional, au cel mai mare potențial de reducere a abandonului.

Studenții semnalează și bariere instituționale specifice: cerințe academice neclare, comunicare insuficientă, lipsă de predictibilitate administrativă și acces inegal la resurse. Aceste elemente contribuie la un sentiment de „uzură academică" și la percepția unei nepotriviri între student și instituție. Mesajele descurajatoare ale unor cadre didactice despre ratele scăzute de promovare la anumite discipline, transmise din primele săptămâni de curs sunt menționate de studenți ca factor de risc timpuriu.

Stigma și accesul la consiliere: bariera principală identificată de studenți

Principala barieră în accesarea serviciilor de consiliere nu este lipsa acestora, ci stigma asociată și teama de a fi judecați sau văzuți de colegi. Studenții descriu nevoia de anonimat, frica de etichetare și experiențe anterioare negative cu servicii de consiliere (din liceu sau din afara universității). Această barieră simbolică reduce utilizarea serviciilor chiar și acolo unde acestea există formal.

Soluția identificată de studenți: consiliere integrată în activități de grup, universale, care să nu îi stigmatizeze. Activitățile colective de dezvoltare personală, sănătate mintală sau orientare în carieră, deschise tuturor studenților, sunt percepute ca modalitate de normalizare a consilierii și de reducere a stigmei. Aceasta are implicații directe pentru modul în care CCOC-urile își planifică oferta de servicii.

Studenții formulează explicit și principiul „serviciile vin la student, nu studentul la servicii". Informația transmisă direct de un cadru didactic sau de îndrumătorul de an în primele zile de facultate este descrisă ca un mecanism eficient de recrutare. Prezența fizică a consilierului în sala de curs sau în cadrul unor ore dedicate este preferată programărilor online cu timp lung de așteptare.

Lipsa unui sistem de monitorizare a studenților în risc: un vid instituțional confirmat

Studenții identifică în mod direct absența unui sistem unitar de monitorizare a absențelor la nivel de universitate ca pe o vulnerabilitate majoră a sistemului. Un profesor vede că un student lipsește de la materia lui, dar nu știe că acesta lipsește de la toate cursurile. Studenții care au încercat să găsească colegi care nu mai veneau la facultate descriu o lipsă totală de proceduri formale.

Dezangajarea și absenteismul preced decizia de abandon, dar nu sunt abordate instituțional într-un mod sistematic.

Rolul îndrumătorului de an ca punte către consiliere este menționat constant de studenți, dar este perceput ca difuz și nedefinit procedural. Studenților nu le este clar cine, când și cum ar trebui să intervină atunci când un coleg începe să absenteze. Clarificarea acestui rol și conectarea lui formală cu CCOC-ul reprezintă o direcție de intervenție concretă și de mică complexitate instituțională.

Această constatare fundamentează direct nevoia de **mecanisme de avertizare timpurie (Early Warning System)** – nu ca instrument tehnic abstract, ci ca răspuns la o problemă concretă semnalată de studenți: nimeni nu observă când un student dispare.

Ce tipuri de consiliere consideră studenții că sunt necesare: patru forme distincte

Datele din focus-grupuri identifică patru tipuri distincte de nevoi de consiliere, cu implicații pentru diversificarea ofertei CCOC:

- **Sprijin emoțional și sănătate mintală** – în situații de burnout, anxietate, stres în sesiune, dificultăți de adaptare la viața de student, inclusiv situații de criză personală sau familială. Studenții percep aceste nevoi ca fiind insuficient acoperite de oferta de servicii actuală.
- **Consiliere academică** – gestionarea restanțelor, organizarea timpului, depășirea blocajelor de învățare și menținerea motivației în perioadele dificile.
- **Consiliere vocațională și reorientare timpurie** – sprijin pentru clarificarea potrivirii student–program în primele luni de facultate, inclusiv opțiuni precum înghețarea anului, sau reorientarea. Mulți studenți declară că nu cunosc aceste opțiuni procedurale.
- **Protecție și reprezentare** – studenții atribuie CCOC-urilor un rol de sprijin în situații de dezechilibru de putere față de cadrele didactice, inclusiv în situații cu componentă de gen. Aceasta este o funcție rar articulată instituțional, dar importantă pentru percepția studenților asupra CCOC ca spațiu sigur.

Profilul consilierului și implicații pentru personalul CCOC

Studenții descriu un profil clar al consilierului perceput ca eficient: empatic, disponibil, fără atitudine de judecare, capabil să asigure confidențialitatea și să adapteze abordarea la tipuri diferite de studenți. De asemenea, consilierul trebuie să fie o persoană care poate construi o relație de încredere și care înțelege contextul studențesc actual.

Studenții susțin și nevoia de specializări distincte: consilier emoțional/psiholog, consilier academic, consilier vocațional – nu un singur om care face orice. Aceasta are implicații directe pentru structurarea echipelor CCOC și pentru politicile de recrutare și formare la nivel instituțional.

Un alt factor menționat de studenți este **modelul voluntariatului în cadrul CCOC** – implicarea studenților voluntari în activitățile centrului este apreciată ca mecanism de construire a încrederii și de creștere a vizibilității organice a serviciilor. Organizațiile studențești (ligile) apar, de asemenea, ca factori protectivi importanți ai integrării în primul an, iar colaborarea CCOC – organizații studențești este în anumite instituții un canal instituțional insuficient valorificat.

Consiliere – relevantă, dar insuficientă în absența integrării instituționale

Serviciile de consiliere reprezintă o componentă relevantă, dar insuficientă în sine, a arhitecturii de prevenire a abandonului universitar. Eficacitatea lor este mediată de poziționarea instituțională, de resursele disponibile, de mecanismele de colaborare cu alte structuri universitare și de existența unor practici de monitorizare și coordonare a intervențiilor.

Fără această articulare, serviciile de consiliere tind să fie utilizate tardiv, în forme individuale specializate, în timp ce intervențiile preventive și de grup – percepute de studenți ca mai accesibile și mai puțin stigmatizante – rămân mai puțin dezvoltate. Există o tensiune recurentă între rolul profesional asumat de personalul CCOC și capacitatea instituțională efectivă de intervenție – determinată de constrângeri de resurse, dimensiunea echipelor și nivelul de sprijin managerial.

Colaborarea formalizată cu facultățile, cadrele didactice și îndrumătorii de an este insuficient dezvoltată și depinde frecvent de inițiative individuale, nu de proceduri clare. Vizibilitatea CCOC reflectă gradul în care aceste centre sunt conectate funcțional la arhitectura instituțională a universităților – nu doar la strategiile de comunicare online.

Evaluarea activității CCOC este orientată predominant spre documentarea activităților, nu spre utilizarea datelor pentru ajustarea intervențiilor. Absența unor cadre comune de monitorizare comparabilă între instituții limitează posibilitatea identificării tiparelor de risc și adaptării serviciilor.

Direcții prioritare pentru politici publice

Rezultatele integrate ale ambelor componente ale cercetării fundamentează șase direcții de intervenție cu potențial direct de impact:

- **Consolidarea capacității instituționale a CCOC-urilor** – resurse umane adecvate, specializări distincte în echipă (emoțional, academic, vocațional), clarificarea rolului în intervențiile de retenție și proceduri instituționale de identificare și monitorizare a studenților în risc.
- **Instituirea unor mecanisme de avertizare timpurie (Early Warning System)** – bazate pe date instituționale (absențe, restanțe, retrageri administrative), în corelare cu rolul formalizat al îndrumătorului de an ca punte către CCOC.
- **Integrarea consilierii în programe dedicate primului an (First-Year Experience)** – inclusiv activități de grup, universale, organizate în săptămânile de debut ale anului I, care să normalizeze accesul la consiliere și să reducă stigma.
- **Adoptarea unui model proactiv de consiliere** – serviciile ajung la studenți (prin îndrumătorii de an, în săli, prin organizații studențești), și mai puțin prin autoadresare. Colaborarea CCOC – organizații studențești trebuie formalizată și sprijinită.
- **Recunoașterea caracterului structural al riscului de abandon** – intervenții dedicate studenților din medii socio-economice defavorizate, inclusiv programe de tip „Primul student în familie", cu rol explicit al CCOC în ghidajul de parcurs academic și procedural.
- **Instituirea unor cadre comune de evaluare și monitorizare a serviciilor CCOC** – pentru comparabilitate între instituții și utilizarea sistematică a datelor în sprijinul deciziilor de politică universitară.

Centrele de Consiliere şi Orientare în Carieră **au potențialul de a juca un rol semnificativ în prevenirea abandonului universitar**, cu condiția să fie poziționate și susținute ca actori instituționali integrați în logica mai largă a retenției studențești. Datele acestui raport arată că această condiție nu este îndeplinită sistematic în prezent – iar diferențele între universități nu sunt întâmplătoare, ci reflectă configurații structurale distincte, cu implicații directe asupra capacității de sprijin. Studenții știu de ce au nevoie și spun clar cum ar trebui organizate serviciile. Instituțiile au profesioniști motivați în CCOC-uri. Ceea ce lipsește este articularea instituțională: proceduri clare, resurse adecvate, colaborare formalizată și un rol recunoscut al CCOC-urilor în sistemul de retenție al fiecărei universități.

VI.

Recomandări de politici publice

privind rolul serviciilor de consiliere
în prevenirea și reducerea
abandonului universitar

6. Recomandări de politici publice privind rolul serviciilor de consiliere în prevenirea și reducerea abandonului universitar

Analiza de politici publice construită pe parcursul acestui raport are ca fundamentare teoretică modelul lui **Bardach** (2023). Acest model este utilizat pentru a analiza, din perspectiva politicilor publice, rolul serviciilor de consiliere de la nivelul universităților publice din România în prevenirea și reducerea fenomenului abandonului universitar.

În alegerea alternativelor care sunt ulterior dezvoltate și analizate riguros sub forma unor propuneri de politici publice în ceea ce privește prevenirea și reducerea abandonului universitar în România, cu accent pe rolul consilierii, am utilizat următoarele **criterii:**

- Congruența cu cadrul legislativ la nivel macro, care să permită formularea recomandărilor din punct de vedere al organizării cadrului învățământului superior din România (Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare)
- Modul în care propunerile formulate sunt susținute de modele teoretice, rezultate ale unor studii și modele de bune practici la nivel internațional.
- Respectarea și includerea perspectivelor celor direct afectați de problema identificată, respectiv a celor implicați direct în intervențiile propuse (studenți în risc de abandon universitar și reprezentanți ai Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră de la nivelul universităților din România): corelarea propunerilor formulate cu rezultatele celor două studii empirice desfășurate.
- Raportul riscuri - beneficii este un criteriu analizat prin discutarea aspectelor care pot facilita implementarea schimbărilor propuse, respectiv aspectele care pot asigura condițiile de implementare necesare și atingerea rezultatelor dorite.

Recomandările de mai jos sunt fundamentate pe rezultatele celor două componente empirice ale cercetării, pe analiza cadrului legislativ existent (Legea învățământului superior nr. 199/2023, OMEd nr. 4042/2024, PNRAU) și pe modele de bune practici relevante la nivel internațional. Ele sunt structurate pe trei niveluri de adresare – național, instituțional (la nivel de universități) și operațional (la nivel de CCOC-uri) – și acoperă șase direcții prioritare de intervenție.

Fiecare recomandare este prezentată sintetic: **ce problemă adresează, ce se propune concret și ce rezultate sunt așteptate.** Condițiile de implementare și riscurile sunt indicate acolo unde sunt relevante pentru decizie.

1 Dezvoltarea unui pachet de servicii de consiliere cu prag redus de acces

Problema: Consilierea este percepută de studenți ca un serviciu cu acces dificil – stigmatizant, disponibil predominant în format individual, la cerere. Studenții evită să se prezinte individual tocmai din teama de a fi văzuți și judecați. CCOC-urile raportează dificultăți în atragerea studenților către consiliere înainte de apariția unor probleme acute.

Ce se propune: Instituirea unui pachet obligatoriu de servicii de consiliere universale, adresate tuturor studenților, integrate în activitățile obișnuite ale facultății, ca parte a strategiei de retenție a fiecărei universități.

Pachetul include:

- **Ateliere tematice de grup** (sănătate mintală, gestionarea stresului, organizarea timpului, orientare în carieră) – deschise tuturor, fără programare individuală.
- **Puncte de acces informal – „drop-in”** – prezența periodică a consilierilor în spații frecventate de studenți (bibliotecă, cantină, campusuri), fără programare.

- **Consiliere integrată în activitățile didactice** – prezența consilierului în săli de curs, în colaborare cu îndrumătorul de an sau cu cadrul didactic, mai ales în primul semestru din anul I.
- **Implicarea voluntarilor studenți ai CCOC** în promovarea serviciilor şi în activitățile de grup – mecanism de normalizare organică a consilierii.

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
Includerea explicită a serviciilor universale și de grup în Metodologia CCOC (OMEd nr. 4042/2024) ca formă distinctă, nu opțională.	Alocarea de resurse și spații pentru activitățile de consiliere de grup și pentru prezența informală a CCOC în campus; includerea în planul instituțional de retenție. Conectarea voluntariatului studențesc în CCOC cu organizațiile studențești active la nivel de universitate și facultate.	Planificarea și implementarea calendarului de activități universale; formare a personalului în facilitare de grup.

Rezultate așteptate: Reducerea stigmei asociate consilierii; creșterea vizibilității CCOC în rândul studenților; identificarea timpurie a studenților în dificultate prin interacțiunile informale; îmbunătățirea stării de bine la nivel de grup.

Model de referință: *„What Works? Student Retention & Success" (Thomas, 2012); programul ASAP (City University of New York).*

2 Consolidarea capacității instituționale a Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră

Problema: CCOC-urile funcționează în configurații foarte diferite: echipe subdimensionate, diversitate redusă a expertizei, rol insuficient articulat în prevenirea abandonului și lipsa unor indicatori de evaluare specifici retenției. Raportul actual din legislația românească (1 angajat/2.000 de studenți) depășește standardele profesionale internaționale (IACS: 1/1.000–1.500; media empirică: 1/1.700).

Ce se propune:

- **Revizuirea raportului număr angajați/studenți** în sensul apropierii de standardele IACS (cel puțin 1 consilier la 1.500 de studenți) și asigurarea diversității echipei: psiholog, consilier în carieră, asistent social/ lucrător de tineret.
- **Includerea explicită a indicatorilor de retenție** în cadrul de evaluare a activității CCOC (ex. număr studenți cu risc de abandon contactați, număr studenți rămași după intervenție, satisfacție servicii).
- **Sprijinirea formării continue a personalului** în domenii relevante pentru abandon: intervenție în criză, consiliere academică, lucru cu grupuri vulnerabile.
- **Instituirea unei comunități naționale de practici CCOC** – platformă de schimb de bune practici, documente-tip (ghiduri de intervenție, proceduri EWS-Early Warning System-, protocoale de colaborare cu facultățile), organizare de evenimente anuale.
- **Argumentul ROI pentru universități:** în contextul finanțării per student, fiecare student păstrat generează venituri pentru universitate. Un CCOC bine finanțat poate contribui în mod direct la creșterea gradului de retenție a studenților. Universitățile trebuie încurajate să finanțeze CCOC-urile și din venituri proprii, nu exclusiv din alocare bugetară sau proiecte externe.

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
Modificarea Metodologiei-cadru (OMEd nr. 4042/2024): includerea asistentului social şi lucrătorului de tineret în componența legală a CCOC; revizuirea normei de personal; introducerea indicatorilor de retenție în raportările obligatorii. Finanțarea și coordonarea comunității naționale de practici CCOC și a platformei de resurse comune (ghiduri, instrumente, baze de date de bune practici).	Finanțarea CCOC și din venituri proprii, nu doar din alocare bugetară; argumentul direct: costuri reduse de abandon = economii semnificative pe termen mediu. Includerea indicatorilor de retenție în planul instituțional de acțiuni privind reducerea abandonului (cerut prin PNRAU).	Participare activă în comunitatea de practici; utilizarea ghidurilor și instrumentelor comune; raportare bazată pe indicatori de retenție, nu doar de volum de activități.

Rezultate așteptate: Echipe CCOC mai bine dimensionate și specializate; practici comparabile între instituții; utilizare sistematică a datelor în ajustarea serviciilor; recunoaștere instituțională a CCOC ca actor strategic de retenție.

3 Integrarea consilierii în programe dedicate tranziției și primului an de studii (First-Year Experience)

Problema: Primul an de studii este etapa cu cel mai ridicat risc de abandon. Studenții descriu un „șoc al tranziției" – diferența dintre liceu și universitate este percepută ca bruscă și nepregătită. Acolo unde există activități de primire a bobocilor, studenții le evaluează pozitiv și le asociază cu decizia de a rămâne. Îndrumătorul de an este actorul cel mai frecvent menționat de studenți ca persoană de referință, dar rolul său este perceput ca slab definit și exercitat neuniform.

Ce se propune:

- **Stabilirea unor puncte instituționale de orientare timpurie** – primele două săptămâni din anul I și prima sesiune de examene – în care CCOC este prezent activ: ateliere de acomodare, prezentarea serviciilor, sesiuni de consiliere de grup.
- **Formalizarea rolului îndrumătorului de an ca mediator CCOC–studenți–facultate**: responsabilități clare de monitorizare și de trimitere a studenților către servicii de sprijin, prevăzute explicit în planul instituțional de retenție.
- **Protocol rapid de colaborare între CCOC, secretariate și facultăți** pentru monitorizarea prezenței: semestrial, secretariatul transmite către CCOC lista studenților cu absențe ridicate și restanțe acumulate; consilierul contactează în 48h cu o invitație pentru o discuție de 15 minute. KPI (indicator cheie de performanță) recomandat: 40% dintre studenții contactați acceptă întâlnirea.
- **Sprijinirea și formalizarea programelor peer-to-peer** (mentorat studenți ani mai mari pentru boboci) și a colaborării cu organizațiile studențești pentru activitățile de acomodare.

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
Includerea în Metodologia-cadru CCOC a sarcinilor	Includerea programelor de orientare și acomodare an I în	Planificarea proactivă a prezenței în facultăți la

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
specifice în legătură cu programele FYE și a protocolului de colaborare cu îndrumătorii de an; sprijinirea dezvoltării unui instrument național de monitorizare a tranziției (prevăzut în PNRAU).	planul instituțional PNRAU; alocare de resurse pentru activitățile CCOC în săptămânile de debut; clarificarea rolului îndrumătorului de an în regulamentele interne.	începutul anului I; construirea unor relații de lucru cu îndrumătorii de an și cu organizațiile studențești.

Rezultate așteptate: Studenți mai bine integrați în mediul academic în primele luni; identificare timpurie a celor cu risc de abandon; creșterea ratei de participare la serviciile de consiliere.

Model de referință: *Programele „First-Year Experience" (FYE) – intervenții cu impact dovedit în retenția studenților din primul an (Kift, 2015; Thomas, 2012).*

4 Instituționalizarea rolului CCOC în sistemul de avertizare timpurie (Early Warning System)

Problema: Identificarea studenților în risc de abandon se realizează preponderent reactiv și fragmentar – prin autoadresare sau semnalizări informale. Universitățile colectează date relevante privind parcursul academic (absențe, restanțe, medii), dar acestea nu sunt integrate sistematic în practicile CCOC. Studenții confirmă direct: „nimeni nu știa că lipsesc de la toate materiile".

Ce se propune: Definirea și operaționalizarea unui rol clar al CCOC în implementarea sistemului de avertizare timpurie la nivel instituțional, cu indicatori de risc concreți:

- **Indicatori de risc recomandați** (derivați din datele cercetării): absențe >30% la 3 sau mai multe materii; restanțe după sesiune; medie <6,5; student lucrează >20h/săptămână (declarat la secretariat).
- **Procedură standardizată**: semestrial, secretariatul transmite către CCOC lista (anonimizată inițial) a studenților care întrunesc indicatorii de risc; CCOC contactează și propune o discuție de 15 minute. Răspunsul se înregistrează într-un instrument de urmărire simplu (Excel/dashboard).
- **Clarificarea responsabilităților** CCOC în raport cu alte structuri instituționale (îndrumător de an, secretariat, decan) și asigurarea cadrului de protecție a datelor și a transparenței față de studenți.
- **Formare a personalului CCOC** în interpretarea etică și contextuală a datelor și în managementul cazurilor de risc.

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
Elaborarea/clarificarea cadrului normativ pentru EWS la nivel de Instituții de Învățământ Superior; definirea explicită a rolului CCOC în implementarea EWS în planul de acțiuni PNRAU; sprijinirea dezvoltării unui sistem național de monitorizare a riscului (prevăzut în PNRAU, lit. d și i).	Semnarea de protocoale de colaborare cu secretariatele facultăților pentru transmiterea semestrială a datelor către CCOC; includerea EWS în planul instituțional de retenție; asigurarea cadrului GDPR.	Implementarea procedurii de contactare a studenților în risc; menținerea unui registru de cazuri și urmărire a rezultatelor; raportarea către conducerea universității a tiparelor de risc identificate.

Riscuri de avut în vedere: Perceperea EWS ca instrument de control; supraîncărcarea CCOC în absența resurselor adecvate; utilizarea datelor fără corelație cu capacitatea reală de intervenție. Aceste riscuri pot fi gestionate prin comunicare transparentă cu studenții și prin dimensionarea adecvată a echipei.

Rezultate așteptate: Identificare timpurie a studenților în dificultate; intervenție înainte de acumularea problemelor; reducerea numărului de abandon în etapele critice.

Model de referință: *Sistemul OU Analyse (Open University UK) – utilizare date de tip absențe şi rezultate pentru avertizare timpurie și intervenție personalizată.*

5 Colaborare între sistemul universitar și preuniversitar în consilierea educațională și vocațională

Problema: Alegerea facultății se face adesea neinformat – pe baza influențelor din grupul de prieteni sau a campaniilor de promovare, nu a unui proces de conștientizare a propriilor interese și abilități. Există o asimetrie informațională majoră, mai ales pentru elevii din medii dezavantajate sau din profiluri tehnologice. Mismatch-ul student–program de studii, generat în bună parte de această lipsă de pregătire a tranziției, este unul dintre factorii principali ai abandonului.

Ce se propune:

- **Protocoale de colaborare sistematică CCOC–CJRAE–licee** pentru activități de informare și consiliere adresate elevilor de liceu: sesiuni de orientare vocațională, prezentări de ofertă educațională, programe de tip „Student pentru o zi".
- **Elaborarea și distribuirea de ghiduri informaționale** despre oportunitatea studiilor universitare, măsuri de sprijin disponibile și traseul procedural de înscriere – inclusiv în format digital, accesibil prin platforma StudiazaInRomânia.
- **Optimizarea prezenței online a universităților** (site, platforme de pre-înscriere, rețele sociale) pentru a oferi informații clare și accesibile despre planul de învățământ, perspective profesionale și facilități pentru studenți.
- **Comunitate online de experți CCOC–CJRAE–universități** pentru planificarea de activități comune, schimb de resurse și bune practici; organizare de târguri educaționale și sesiuni de tip „Ask me anything".

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
Clarificarea rolului CCOC în colaborările interinstituționale cu nivelul preuniversitar; integrarea platformei StudiazaInRomânia în instrumentele de consiliere ale CCOC-urilor și CJRAE; finanțarea dezvoltării de materiale informaționale comune.	Încheierea de parteneriate cu licee, în special cu școlile din zone cu tradiție scăzută de continuare a studiilor; finanțarea activităților de tip „Student pentru o zi" sau școli de vară de tipul „Junior Summer University" și optimizarea prezenței online.	Planificarea anuală a activităților cu elevii de liceu; participare în comunitatea de experți; utilizarea ghidurilor comune.

Rezultate așteptate: Elevi mai bine informați și consiliați în alegerea facultății; reducerea mismatch-ului student–program; creșterea accesului la studii universitare pentru grupuri subreprezentate.

6 Intervenții dedicate studenților din grupuri vulnerabile şi mecanisme de sprijin la reintegrare

Problema: Studenții din medii socio-economice defavorizate, cei care lucrează în paralel cu studiile, cei cu probleme medicale sau familiale au riscuri semnificativ crescute de abandon, dar beneficiază în măsură mai mică de intervenții dedicate. Intervențiile existente sunt adesea generate de proiecte externe cu durată limitată, nu de proceduri instituționale standardizate. Sistemul de burse sociale este perceput ca insuficient calibrat la nevoile reale.

Ce se propune:

- **Programe de tip „Primul student din familie”** – prevăzute explicit în PNRAU (art. 121, lit. j) – cu rol clar al CCOC în ghidajul de parcurs: informații privind bursele, cazarea, opțiunile procedurale (înghețare an, transfer).
- **Intervenții pluridisciplinare pentru studenții vulnerabili**: echipa CCOC colaborează cu secretariatul și decanatul pentru a construi un pachet individualizat de sprijin.
- **Exit interview standardizat și plan de reintegrare „A doua șansă”**: la exmatriculare sau la retragere voluntară, secretariatul trimite automat un formular scurt (5 minute) cu întrebări despre cauzele deciziei și opțiunea de revenire. Cei care exprimă interes sunt contactați de CCOC pentru o discuție de 30 de minute și un plan de reintegrare. KPI (indicator cheie de performanță) recomandat: 25–30% din studenții care abandonează să accepte reintegrarea (conform modelului „A doua şansă” din PNRAU).
- **Revizuirea mecanismelor de acordare a burselor sociale** și a altor forme de sprijin material (cazare, cantină, transport) pentru a identifica și acoperi mai bine studenții în dificultate reală – aspect menționat direct de studenți ca factor de risc.

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
Operaționalizarea programului „Primul student din familie”; clarificarea criteriilor de acordare a burselor sociale și revizuirea mecanismelor de identificare a beneficiarilor; includerea în categoriile de specialiști care pot face parte din echipa CCOC, conform Metodologiei CCOC, a specialiștilor care au formare și experiență în munca cu grupuri vulnerabile.	Implementarea exit interview-ului standardizat și a planului de reintegrare ca procedură instituțională; includerea CCOC în echipa pluridisciplinară de sprijin pentru studenții vulnerabili; revizuirea ofertei de burse, locuri de cazare și program cantină. Posibilitatea de a include poziția de Student Retention and Support Officer / Referent – retenție și sprijin studenți - un rol operațional la nivelul facultăților, care poate fi introdus, în special, în acele facultăți unde rata de abandon este ridicată și unde există un număr semnificativ de studenți din medii socio-economice vulnerabile. Acesta colaborează cu CCOC-ul	Gestiunea cazurilor de reintegrare; colaborare cu îndrumătorii de an, decanatul, și secretariatul pentru identificarea studenților vulnerabili; înregistrarea și urmărirea cazurilor.

Nivel național	Nivel instituțional – Universități	Nivel operațional – CCOC
	pentru identificarea studenților cu risc de abandon, orientarea acestora către servicii de consiliere și sprijin și monitorizarea parcursului lor academic, în vederea prevenirii abandonului universitar.	

Rezultate așteptate: Studenți din grupuri vulnerabile cu acces mai bun la sprijin integrat; reducerea abandonului generat de cauze economice și sociale; creșterea ratei de reintegrare.

Model de referință: *Proiectul ROSE (Romanian Secondary Education Project) – activități de tutorat şi consiliere pentru studenți în risc; proiectul iUBB (Universitatea „Babeş-Bolyai”).*

Bibliografie

Alexe-Coteț, A., Păunescu, M., și Hâj, M.-C. (2022). *Abandonul în învățământul superior românesc - Definire, măsurare, interpretare*. Unitatea Executiva pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării si Inovării (UEFISCDI).

Astin, A. W. (1999). Student involvement: A developmental theory for higher education. *Journal of College Student Development*, 40(5), 518 - 529.

Ball, S. J. (1994). *Education reform: A critical and post-structural approach*. Open University Press.

Banca Mondială. (2015). *Romanian Secondary Education Project (ROSE): Project appraisal document*. Washington, DC.

Banca Mondială. (2024). *Romanian Secondary Education Project (ROSE): Implementation status and results*. Washington, DC.

Bardach, E. (2023). *A practical guide for policy analysis: The eightfold path to more effective problem solving* (7th ed.). Sage.

Bean, J. P. (1980). Dropouts and turnover: The synthesis and test of a causal model of student attrition. *Research in Higher Education*, 12(2), 155 - 187.

Bijsmans, P., și Harbers, I. (2014). Student–programme matching in Dutch higher education. *European Journal of Higher Education*, 4(1), 1 - 17.

Bowe, R., Ball, S. J., & Gold, A. (1992). *Reforming education and changing schools: Case studies in policy sociology*. Routledge.

Cage, E., Stock, M., Sharpington, A., Pitman, E., & Batchelor, R. (2021). Barriers to accessing support for mental health issues at university. *Mental Health & Prevention*, 22, 200187.

City University of New York. (2025). *ASAP program performance overview*. New York.

Comisia Europeană. (2014). *Policy evaluation guidelines*. Publications Office of the European Union.

Comisia Europeană. (2019). *Education and training monitor*. Publications Office of the European Union.

Comisia Europeană. (2019). *The social dimension of higher education*. Brussels.

Deelen, A., și Kuijpers, M. (2016). The impact of matching on study choice and dropout. *Higher Education*, 72(1), 1 - 17.

Dumitrache, S. D., et al. (2021). Burnout, engagement and mental health among university students. *Sustainability*, 13(21), 11945.

Enache, I., Călin, R., și Tușa, E. (2023). Servicii de consiliere și prevenirea abandonului universitar. *Revista de Psihologie Educațională*, 15(2), 45 - 61.

European Higher Education Area. (2020). *Rome ministerial communiqué*. Rome.

European Higher Education Area. (2024). *Social dimension implementation report*. Brussels.

European University Association. (2019). *Student services: Supporting success in higher education.* Brussels: European University Association. https://eua.eu/resources/publications/820:student-services-supporting-success-in-higher-education.html

Foster, E., Lawther, S., Keenan, C., Bates, R., Colley, B., Lefever, R. (2022). Inequalities in higher education persistence. *Studies in Higher Education*, 47(9), 1825 - 1842.

Gallagher, R. P. (2014). *National survey of college counseling centers 2014* (Monograph Series No. 9V). The International Association of Counseling Services, Inc. https://d-scholarship.pitt.edu/28178/

Gale, T., și Parker, S. (2014). Navigating change: A typology of student transition. *Studies in Higher Education*, 39(5), 734 - 753.

Hooley, T., Marriott, J., și Sampson, J. P. (2018). *Career guidance and student success*. Gatsby Foundation.

Hughes, K., și Gibbons, M. (2016). Measuring counseling effectiveness in higher education. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 53(2), 145 - 158.

International Association of Counseling Services. (2020). Standards for university and college counseling services *International Association of Counseling Services*. https://iacsinc.org/standards/

Joo, S., Durband, D. B., și Grable, J. (2008). Financial stress and student persistence. *Journal of College Student Retention*, 10(3), 287–305.

Kehm, B. M., Larsen, M. R., și Sommersel, H. B. (2019). Student retention and success in higher education. *European Journal of Education*, 54(1), 1 - 18.

Kolenovic, Z., Linderman, D., & Karp, M. M. (2013). Improving student outcomes via comprehensive supports: Three-year outcomes from CUNY's Accelerated Study in Associate Programs (ASAP). *Community College Review*, 41(4), 271–291.

Kift, S. (2015). A decade of transition pedagogy. *International Journal of the First Year in Higher Education*, 6(2), 1 - 15.

Kuzilek, J., Hlosta, M., și Zdrahal, Z. (2015). Open University learning analytics. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 8(4), 385 - 399.

Locke, B. D., Buzolitz, J. S., Lei, P.-W., Boswell, J. F., McAleavey, A. A., Sevig, T. D., Hayes, J. A. (2024). *Clinical Load Index (CLI): Design, development, and initial validation of a measure of counseling center workload. Journal of College Counseling.*

Malm, J. (2022). Peer-assisted learning and student success. *Journal of Learning Development in Higher Education*, 23.

May, R. (2003). How much is enough?: Reflections on the Report of the Harvard provost's committee on student mental health services. Journal of College Student Psychotherapy, 17, 3-10.

Ministerul Educației. (2023). *Raport privind starea învățământului superior din România*. București.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2017). *Education at a glance*. OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Equity in education*. OECD Publishing.

Ozga, J. (2000). *Policy research in educational settings*. Open University Press.

Pascarella, E. T., și Terenzini, P. T. (2005). *How college affects students* (Vol. 2). Jossey-Bass.

Santos, A., Ponti, M., și Rodrigues, F. (2023). Student counselling and retention strategies. *Higher Education Policy*, 36(2), 215 - 233.

Scrivener, S., Weiss, M. J., și Sommo, C. (2015). *Doubling graduation rates: Three-year effects of CUNY's ASAP program*. MDRC.

Scrivener, S., Weiss, M. J., Ratledge, A., Rudd, T., Sommo, C., & Fresques, H. (2015). *Doubling graduation rates: Three-year effects of CUNY's Accelerated Study in Associate Programs (ASAP) for developmental education students. MDRC.*

Stăiculescu, C., Richițeanu-Năstase, E. R. (2018). Abandonul universitar și rolul consilierii. *Calitatea Vieții*, 29(3), 237–254.

Tavers, A., Sin, C., și Antunes, F. (2024). Strategies to reduce student dropout in Portugal. *Studies in Higher Education*, 49(2), 301 - 317.

Thomas, L. (2012). *What works? Student retention and success*. Higher Education Funding Council for England.

Thomas, L., Hill, M., O'Mahony, J., și Yorke, M. (2021). Supporting student belonging. *Higher Education Research & Development*, 40(6), 1205 - 1219.

Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition* (2nd ed.). University of Chicago Press.

Tinto, V. (2012). *Completing college: Rethinking institutional action*. University of Chicago Press.

Tinto, V. (2017). Through the eyes of students. *Journal of College Student Retention*, 19(3), 254 - 269.

Universities UK. (2020). *Stepchange: Mentally healthy universities.* London: Universities UK. https://www.universitiesuk.ac.uk/what-we-do/policy-and-research/publications/stepchange-mentally-healthy-universities

Walden, R. (2019). Supplemental instruction and student retention. *Active Learning in Higher Education*, 20(3), 235 - 248.

Weiss, M. J., Ratledge, A., Sommo, C., & Gupta, H. (2019). *Supporting community college students from start to degree completion: Long-term evidence from CUNY's ASAP*. MDRC.

Yorke, M., și Longden, B. (2004). *Retention and student success in higher education*. Open University Press.

Acte normative și documente oficiale

Administrația Prezidențială. (2021). *România educată: Viziune și direcții strategice*. București.

Guvernul României. (2024). *Hotărârea Guvernului nr. 731/2024 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației*, cu modificările ulterioare.

Guvernul României. (2025). *Hotărârea Guvernului nr. 387/2025 pentru aprobarea metodologiei privind organizarea și funcționarea*

Programului naţional de reducere a abandonului universitar.

Ministerul Educației. (2023). *Legea învățământului superior nr. 199/2023*, cu modificările și completările ulterioare.

Ministerul Educației. (2023). *Ordinul ministrului educației nr. 6463/2023 privind aprobarea Criteriilor generale de acordare a burselor și a altor forme de sprijin financiar de la bugetul de stat pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență*.

Ministerul Educației. (2024). *Ordinul ministrului educației nr. 4042/2024 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământul superior din România*.

Ministerul Educației. (2024). *Ordinul ministrului educației nr. 4394/2024 privind aprobarea Codului drepturilor și obligațiilor studentului*.

Ministerul Educației. (2024). *Ordinul ministrului educației nr. 4481/2024 pentru aprobarea Normelor privind accesibilizarea învățământului superior pentru persoanele cu dizabilități*.

Parlamentul României. (2011). *Legea asistenței sociale nr. 292/2011*, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru şomaj şi stimularea ocupării forţei de muncă, cu modificările și completările ulterioare.

Anexa 1. Analiza politicilor naționale privind reducerea și prevenirea abandonului universitar

Acte legislative	Concepte și transpunere în practică
Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, definește echitatea ca una dintre valorile centrale și prevede înființarea Programului național de reducere a abandonului universitar (PNRAU).	**Echitate** Conform art. 3, alin. (2): Viziunea prezentei legi este centrată pe următoarele valori: a) echitatea, prin asigurarea șanselor la educație, în mod echitabil pentru tineri, indiferent de mediul din care provin sau de alți factori de risc; (...) Învățământul superior asigură oportunități echitabile tuturor studenților, în concordanță cu potențialul și aspirațiile lor (art. 121 alin. (3)). **Reducerea abandonului universitar** Art. 121 (7) Se înființează Programul național de reducere a abandonului universitar, denumit în continuare PNRAU, finanțat prin bugetul Ministerului Educației, în vederea creșterii retenției studenților în mediul universitar. Metodologia privind organizarea și funcționarea PNRAU se aprobă prin hotărâre a Guvernului. (8) Obiectivele PNRAU sunt adaptate specificului fiecărei instituții de învățământ superior și urmăresc: a) sprijinirea tranziției de la învățământul liceal la învățământul universitar; b) susținerea și finanțarea Centrelor de consiliere și orientare în carieră în vederea monitorizării și implementării de acțiuni de combatere a abandonului universitar; c) susținerea schimbului de bune practici între instituțiile de învățământ superior cu privire la măsurile de recrutare a studenților, inclusiv prin implicarea asociațiilor reprezentative ale studenților; d) identificarea măsurilor de sprijin printr-un feedback timpuriu optimizat și personalizat cu privire la progresul educațional și riscurile aferente; e) implicarea cadrelor didactice în programe și activități pentru reducerea abandonului universitar, inclusiv prin oferirea de cursuri remediale; f) dezvoltarea unor politici și practici de reînmatriculare și reintegrare a studenților, de tip „A doua șansă”, la nivelul fiecărei instituții de învățământ superior; g) generalizarea introducerii în norma cadrelor didactice a activităților de consultații cu studenții și a activităților remediale; h) dezvoltarea spiritului de implicare și a sentimentului de apartenență a studenților la propria instituție de învățământ superior/facultate; i) dezvoltarea unui instrument de monitorizare a tranziției către învățământul superior și de avertizare timpurie a abandonului universitar; j) susținerea posibililor candidați la studiile de învățământ superior și a studenților care provin din familii care au un nivel scăzut de educație prin programe de tipul „Primul student din familie”.
OMEd nr. 4042/2024 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România prevede ca scop al Centrelor de Consiliere și	**Consilierea în cadrul Centrelor de Consiliere și Orientare în carieră** Art. 1 alin. (2) CCOC-urile desfășoară, prin personal specializat angajat, activități de consiliere educațională şi vocațională, consiliere şi orientare în carieră, consiliere în scop de optimizare personală şi servicii de consiliere psihologică, adresate studenţilor, elevilor, absolvenților şi altor membri ai comunității academice, cu respectarea legislației în vigoare. Art. 3 alin.

Acte legislative	Concepte și transpunere în practică
Orientare în Carieră (CCOC) sprijinirea tinerilor în vederea alegerii unui parcurs educațional şi profesional potrivit. Activitățile desfășurate sunt de consiliere educațională şi vocațională, consiliere şi orientare în carieră, consiliere în scop de optimizare personală şi servicii de consiliere psihologică, adresate studenților, elevilor, absolvenților şi altor membri ai comunității academice. Una dintre direcțiile urmărite prin activități realizate de specialiștii CCOC este sprijinirea reducerii abandonului universitar cauzat de motive de adaptare la mediul universitar sau de orientare în carieră.	(1) CCOC are ca obiectiv fundamental sprijinirea tinerilor în vederea alegerii unui parcurs educaţional şi profesional potrivit. Astfel, activitățile CCOC au rolul de a sprijini studenții, respectiv elevii şi absolvenții în alegerea unui traseu educaţional şi a unui traseu de carieră în raport cu propriile interese şi abilităţi, de a le facilita angajarea, de a organiza activităţi menite să dezvolte abilitățile transversale necesare pentru integrarea pe piaţa muncii şi mărirea gradului de angajabilitate prin următoarele tipuri de activităţi: a) informarea cu privire la carieră, care se referă la oferirea tuturor informaţiilor necesare pentru a planifica, a obţine şi a păstra un anumit loc de muncă; b) educaţia cu privire la carieră, prin oferirea de informaţii privind piaţa muncii, interrelaţionare, dezvoltarea abilităților de a face alegeri privind educaţia, formarea, munca şi viaţa, în general, oportunitățile de a experimenta diverse roluri din viaţa comunității sau din cea profesională, precum şi instrumentele pentru planificarea carierei; c) clarificarea scopurilor şi aspirațiilor astfel încât tinerii să îşi înțeleagă propriul profil educaţional, să ia decizii informate, să fie responsabili pentru propriile acţiuni şi să îşi gestioneze cariera şi procesul de tranziție în diferite momente; d) sprijinirea integrării absolvenților învățământului liceal în mediul universitar; e) sprijinirea integrării studenților internaționali în comunitatea academică, pe durata studiilor lor în România, alături de departamentele/structurile interne care se ocupă de organizarea şi buna funcționare a acestor programe de mobilități; f) sprijinirea reducerii abandonului universitar cauzat de motive de adaptare la mediul universitar sau de orientare în carieră; g) orientarea vocațională a studenților astfel încât aceştia să fie capabili să îşi poată planifica şi gestiona în mod optim propriul traseu educațional; h) oferirea de sprijin studenților cu cerințe educaționale speciale, cu tulburări de învățare, proveniți din medii dezavantajate sau care se confruntă cu probleme de natură psihoemoţională pentru parcurgerea cu succes a studiilor universitare; i) oferirea de sprijin studenților cu dizabilități pentru accesibilizarea învățământului superior, respectiv pentru parcurgerea studiilor; j) dezvoltarea abilităților de integrare pe piaţa muncii ale studenților şi proaspeților absolvenți; k) asigurarea stării de bine a studenților.
OMEd nr. 4481/2024 pentru aprobarea Normelor privind accesibilizarea învățământului superior pentru persoanele cu dizabilități reglementează accesul liber al persoanelor cu dizabilități la orice formă de educație și responsabilitatea CCOC-urilor de a le oferi servicii de consiliere și asistență psihopedagogică.	Art. 1 alin. (3) Persoanele cu dizabilităţi/nevoi educaționale speciale au acces liber la orice formă de educație, indiferent de tipul şi gradul dizabilităţii/nevoilor educaţionale ale acestora, cu respectarea prevederilor legislaţiei în vigoare. Art. 5 alin. (1) Persoanele cu dizabilităţi/nevoi educaționale speciale care au calitatea de student într-o instituție de învățământ superior, în baza documentelor medicale doveditoare, au dreptul la: g) servicii specializate gratuite de consiliere şi asistenţă psihopedagogică/consiliere vocaţională/consiliere pentru carieră, prin Centrul de Consiliere şi Orientare în Carieră;
OMEd nr. 4394/2024 privind aprobarea Codului drepturilor și obligațiilor studentului întărește ideea rolului statului ca garant al unui învățământ accesibil și	Art. 1 alin. (2) Statul garantează pentru toţi studenții din sistemul național de învățământ un învățământ accesibil şi incluziv în ceea ce privește admiterea, parcurgerea şi finalizarea studiilor. Art. 19

Acte legislative	Concepte și transpunere în practică
incluziv pe tot parcursul procesului, de la admitere până la finalizarea studiilor. Se menționează nevoia de a implica studenții în implementarea Programului Național de reducere a abandonului universitar și măsurile de sprijin la care pot avea acces studenții din grupuri defavorizate.	Studenții sunt încurajați să participe la implementarea Programului național de reducere a abandonului universitar, în conformitate cu art. 121 alin. (7) şi (8) din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările şi completărilor ulterioare. Art. 9 alin. (1) h) dreptul de a beneficia la începutul primului an de studiu de un "Ghid al studentului", cu informaţii referitoare la: drepturile şi obligaţiile studentului, disciplinele din planul de învăţământ, serviciile puse la dispoziţie de instituţia de învăţământ superior, procedurile de evaluare, cuantumul taxelor, baza materială a instituţiei de învăţământ superior şi a facultăţii, informaţii despre asociaţiile studenţeşti legal constituite, modalităţi de acces la burse şi alte mijloace de finanţare, mobilităţi, precum şi alte facilităţi şi subvenţii acordate etc. Instituţiile de învăţământ superior pot să sprijine realizarea acestuia de către asociaţiile studenţeşti; **Măsuri de sprijin pentru studenții din grupuri defavorizate** Art. 14 (1) Studenţii beneficiază de următoarele drepturi: h) studenții din grupurile defavorizate definite conform Legii asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările şi completările ulterioare, beneficiază de scutirea de la plata taxelor de școlarizare şi finalizare a studiilor, în condițiile finanțării acestora de către stat, prin bugetul Ministerului Educaţiei, conform prevederilor legale; Art. 9 alin. (8) În conformitate cu autonomia universitară instituţiile de învăţământ superior pot oferi scutiri parţiale sau totale de la plata taxelor de şcolarizare, în baza unor criterii sociale, în conformitate cu reglementările proprii. Art. 15 alin. (1) Studenții pot beneficia de următoarele tipuri de burse din fondurile de la bugetul de stat: (...) f) burse sociale; Art. 16 alin. (4) Studenţii au dreptul de a beneficia de programe de reînmatriculare şi reintegrare a studenților, de tip "A doua şansă" sau "Primul student în familie", de activităţi didactice remediale sau de programe de sprijin financiar. **Sprijin pentru cazare** Conform art. 14 alin. (1), studenții pot beneficia de sprijin pentru cazare: b) cazare, în limita resurselor financiare alocate şi a spațiilor disponibile, pentru perioada prevăzută în planurile de învățământ; c) subvenții pentru cazare studenților care aleg altă formă de cazare decât căminele instituțiilor de învățământ superior, conform normelor adoptate prin ordin al ministrului educației;
OMEd nr. 6463/2023 privind aprobarea Criteriilor generale de acordare a burselor și a altor forme de sprijin financiar de la bugetul de stat pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență - reglementează acordarea din fondurile de la bugetul de stat a diferitelor tipuri de burse, printre care și burse sociale.	Art. 2 (1) Din fondurile de la bugetul de stat, instituțiile de învățământ superior de stat pot acorda: a) burse de excelență olimpică l/internaţională *(literă abrogată)*; b) burse de performanță; c) burse de studiu; d) burse pentru masterat didactic; e) burse pentru învăţământ dual; f) burse sociale; g) burse speciale; h) burse de performanţă sportivă.

Acte legislative	Concepte și transpunere în practică
Hotărâre nr. 387 din 16 aprilie 2025 pentru aprobarea metodologiei privind organizarea și funcționarea Programului național de reducere a abandonului universitar	În vederea aplicării măsurilor PNRAU, instituțiile de învățământ superior elaborează un plan de acțiuni privind reducerea abandonului universitar, adaptat la categoriile de studenți înmatriculați aflați în risc de abandon și la particularitățile de risc identificate la nivelul instituției și programelor de studii.

Anexa 2. Ghid de interviu focus - grup studenți

Ghid de interviu focus - grup studenți

Prezentarea scopului și a modului de desfășurare
Prezentarea moderatorilor și a participanților, stabilirea modului de adresare, reguli
Prezentarea fișei de consimțământ informat
Joc de warm up/inițiere

I. Întrebări de cunoaștere și explorare a caracteristicilor socio-demografice ale participanților

1. Care este vârsta voastră?
2. La ce facultate sunteți înmatriculați fiecare?
3. În ce an de studiu vă aflați și ce linie de studiu și specializare aveți?
4. Cum ați aflat de această facultate la care sunteți fiecare?
5. Ce v-a influențat cel mai mult în luarea deciziei de a deveni studenți?
6. V-ați gândit și la alte opțiuni? Dacă da, ce anume v-a făcut să alegeți această facultate?
7. Din ce localitate veniți? La ce distanță se află față de facultate?
8. Unde locuiți în timpul anului universitar? (ex. cămin, chirie, gazdă, acasă)
9. În prezent aveți un loc de muncă?
   Dacă da:
   - De cât timp lucrați?
   - Câte ore lucrați în medie, pe săptămână?
   - Programul de lucru este flexibil?
   - Domeniul în care lucrați este apropiat de cel în care studiați?
   - Cum reușiți să îmbinați munca cu studiile?

II. Percepția studenților asupra factorilor de risc ai abandonului universitar și nevoi de sprijin:

Admitere

1. Ce vă amintiți despre cum a fost pentru voi perioada admiterii la facultate? Cum ați trăit acel moment?
2. Ați întâmpinat anumite dificultăți în procesul de înscriere? Care au fost acestea?
3. Cum ați gestionat acele provocări sau momente mai stresante?
4. Dacă vă gândiți acum la perioada aceea, ce informații sau sprijin credeți că v-ar fi fost de ajutor să aveți la dispoziție?

III. Percepția studenților asupra factorilor de risc ai abandonului universitar și nevoi de sprijin:

Anul I de facultate (pentru toți participanții)

1. Cum ați descrie experiența voastră din primul an de facultate ?
2. Care au fost principalele provocări sau dificultăți cu care v-ați confruntat în acest/acel an?
3. Privind în urmă, ce resurse (programe, oameni, activități) v-au ajutat cel mai mult să treceți peste momentele dificile?
4. Dacă ați putea să transmiteți un sfat sincer unui elev de clasa a XII-a care se gândește să vină la facultate, ce i-ați spune? / Ce ați schimba sau ce ați propune să existe în facultate pentru ca studenții de anul I să se simtă mai sprijiniți și mai bine integrați?

IV. Percepția studenților asupra factorilor de risc ai abandonului universitar și nevoi de sprijin:

Adaptarea la mediul academic

1. Cum vă organizați și cum gestionați cerințele facultății, mai ales în perioadele de vârf (finalul semestrului, sesiunea, suprapunerea mai multor termene limită pentru teme/proiecte)?
2. A existat un moment în care v-a fost greu să continuați facultatea sau poate chiar v-ați gândit să renunțați?
3. Cum ați depășit aceste situații? Ce a funcționat? La ce fel de resurse ați apelat din facultate sau din afara ei? Cum v-a ajutat facultatea (profesorii, tutorii de an, secretariatul etc.)?
4. Cine și cum ar putea să vă sprijine pentru a răspunde mai bine cerințelor facultății?
5. Ce ați avea cel mai mult nevoie pentru a gestiona mai bine cerințele facultății? consiliere? sprijin academic? acces la bibliotecă, laboratoare și materiale online?

V. Experiențele studenților cu Centrele de Consiliere și Orientare Profesională

Așa cum v-am spus, încercăm să înțelegem care sunt nevoile și uneori dificultățile cu care se confruntă studenții pe parcursul anilor de facultate, dar și ce forme de sprijin pot accesa.

1. Ce servicii știți să existe pentru studenți în cadrul universității voastre care să ofere sprijin studenților pe parcursul anilor de facultate?
2. *(în cazul în care menționează CCOC, sau îl numim)* Cu ce credeți că se ocupă?
3. De unde/cum ați aflat despre acest centru?
4. Ați participat vreodată la activități/servicii ale acestui centru? Ne spuneți mai multe, vă rugăm, despre această experiență/aceste experiențe?
5. *(suplimentar, dacă nu se explorează mai sus)* La ce credeți că se referă serviciul de consilierea studenților pe care universitățile îl oferă?
6. În ce situație ați apela la serviciile de consiliere a studenților sau când ați recomanda unui coleg să apeleze la aceste servicii?
7. Cum vă imaginați un atelier/ședință de consiliere, ce ar trebui să se întâmple astfel încât să vă doriți să reveniți și a doua oară?
8. Cum ar trebui să fie organizate serviciile de consiliere astfel încât să puteți participa la ele? (individual sau de grup? online sau față în față? regularitate și durată? locație?)
9. Ce teme sau subiecte ați aborda la atelierele sau ședințele de consiliere?
10. Cum vă imaginați un bun consilier pentru studenți, ce caracteristici ar avea el/ea?

VI. Recomandări privind măsurile necesare și actorii sociali relevanți în prevenirea și reducerea abandonului universitar

Lucrurile despre care voi ne-ați vorbit astăzi ne ajută să înțelegem mai bine situația studenților, nevoile și dificultățile lor.

1. În legătura cu situația fiecăruia dintre voi, dar și a a colegilor voștri studenți: de ce credeți că este nevoie pentru a termina cu bine facultatea? Cine și cum vă poate sprijini să terminați cu bine facultatea?
2. La final, vă propunem un exercițiu: vă rugăm să vă imaginați că sunteți Ministrul Educației și lucrați un program prin care să îi sprijiniți pe studenții cărora le este greu să termine facultatea. Ce măsuri ați lua- la nivel de legi, la nivel de universitate, facultate?

Anexa 3. Ghid de interviu angajați CCOC

Ghid de interviu angajați CCOC

Prezentarea scopului și a modului de desfășurare a interviului
Prezentarea moderatorului și stabilirea modului de adresare
Prezentarea fișei de consimțământ informat

I. Date generale despre respondent și centrul CCOC

1. Care este poziția/rolul dumneavoastră actual în cadrul CCOC-ului?
2. De cât timp activați în cadrul centrului?
3. Ce formare profesională aveți și cum v-a ajutat aceasta în activitatea dvs?
4. Care sunt principalele dumneavoastră responsabilități?
5. Din câte persoane este formată echipa CCOC?
6. Ce atribuții specifice are fiecare membru?

II. Serviciile oferite în cadrul CCOC

1. Ce tipuri de servicii oferiți studenților în cadrul centrului (ex. consiliere, workshop-uri, evaluare psihologică, mentorat etc.)?
2. Cum ați descrie fiecare dintre aceste servicii? Ce presupune concret desfășurarea lor?

III. Percepția asupra fenomenului abandonului universitar

1. Din perspectiva dumneavoastră, care sunt principalele cauze care determină studenții să abandoneze studiile universitare?
2. Care considerați că sunt semnele timpurii sau indicatorii care arată că un student este în risc de abandon?
3. Din experiența dvs, cum diferă cauzele abandonului în funcție de anii de studiu, domeniile universitare sau profilul socio-economic al studenților?
4. De ce fel de sprijin credeți că au nevoie studenții în risc de abandon?
5. La cine credeți că apelează studenții în risc de abandon pentru a-i ajuta să depășească situația în care se află?
6. În universitatea dumneavoastră, aveți anumite mecanisme/proceduri prin care îi identificați?
7. După părerea dumneavoastră, care sunt cele mai eficiente forme de intervenție pentru prevenirea abandonului (consiliere individuală, grupuri de sprijin, mentorat, burse, sprijin psihologic etc.)? Cum ar trebui ele structurate?
8. Ce părere aveți despre ceea ce face universitatea dumneavoastră pentru prevenirea abandonului? Ce lipsește?
9. Credeți că pandemia sau contextul economic/social recent au influențat acest fenomen de abandon universitar? În ce mod?

IV. Proiecte și inițiative dedicate studenților din categorii defavorizate și celor care s-ar putea afla în risc de abandon universitar

1. Cunoașteți studenți care ..../ Ați lucrat cu studenți care s-au confruntat cu dificultăți care au dus la abandon sau la riscul de abandon? Ce ați constatat în aceste situații?
2. În cadrul CCOC-ului de care aparțineți, ați desfășurat până în acest moment proiecte sau servicii / activități specifice pentru studenții aflați în risc de abandon universitar? Dacă da, puteți să-mi oferiți câteva exemple?
3. Centrul a desfășurat activități dedicate studenților proveniți din medii defavorizate, de exemplu studenți de etnie romă? Dar studenți cu dizabilități? Ce a presupus concret acest tip de intervenție?

4. Ce alte inițiative ați implementat sau cunoașteți că au fost derulate în cadrul CCOC-ului de care aparțineți pentru prevenirea sau reducerea abandonului universitar?
5. Ce rezultate ați observat în urma acestor intervenții? Dacă rezultatele nu sunt cunoscute, cum credeți că ar trebui ele evaluate și documentate?
6. Cum monitorizați și evaluați rezultatele obținute prin serviciile oferite? Folosiți rapoarte anuale, fișe de activitate sau alte instrumente?
7. Ați colectat până acum feedback de la studenți privind calitatea și relevanța serviciilor oferite? Cum a fost realizată această evaluare (ex. chestionare, formulare online)?
8. Ce dificultăți sau provocări ați întâmpinat în desfășurarea acestor activități? Cum le-ați gestionat?

V. Percepția și disponibilitatea CCOC pentru derularea de activități pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar

1. Conform noi Metodologii, activitățile de prevenire și reducere a abandonului universitar reprezintă responsabilitatea CCOC-urilor, ce părere aveți despre această prevedere?
2. Pe viitor, ce servicii și activități ar putea să desfășoare centru dvs. pentru prevenirea și reducerea abandonului/ susținerea studenților în risc de abandon ?
3. Cine ar trebui să ofere aceste servicii și în ce măsură credeți că CCOC-ul în care activați este pregătit să le furnizeze?
4. La nivelul centrului, de ce fel de resurse aveți nevoie pentru implementarea acestei prevederi? *Cine credeți că ar trebui să asigure aceste resurse?*

VI. Accesibilitatea și vizibilitatea serviciilor CCOC

1. În ce măsură credeți că studenții conștientizează riscul de abandon în care se află și apelează la sprijinul oferit de universitatea dumneavoastră, respectiv de CCOC-uri?
2. Cum promovați înspre studenții serviciile oferite de CCOC?
3. Cum află despre dvs. studenții care lucrează și/sau au un număr mare de absențe și/sau restanțe?
4. Ce fel de obstacole ați identificat în accesarea serviciilor de către studenți? (ex. lipsă de informare, stigmatizare, lipsa timpului etc.) , mai ales de către studenții romi, cu diezabilități respectiv cu statut socio-economic scăzut?
5. Ce ați face diferit pentru a crește implicarea studenților și a îmbunătăți accesul și participarea studenților în risc de abandon (absențe și restanțe multe) la consiliere?

VII. Recomandări pentru optimizarea activităților CCOC-urilor și consolidarea serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar

1. De ce tip de sprijin ar avea nevoie CCOC-ul în care lucrați pentru a-și putea dezvolta și diversifica serviciile pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar?
2. Cum descrieți sprijinul oferit de conducerea universității pentru activitățile desfășurate de CCOC?
3. Aveți colaborări cu alte departamente universitare (ex. cadre didactice, secretariate, conducere academică)? Cum se desfășoară această colaborare?
4. Ce fel de colaborări sau parteneriate externe (cu ONG-uri, instituții publice, alte universități) ați avut până acum, care au sprijinit activitatea centrului, mai ales în legătură cu abandonul universitar?
5. Dacă ar fi să formulați câteva recomandări pentru optimizarea activității CCOC-urilorde modificare a politicilor/ legislației naționale în vederea reducerii abandonului, care ar fi acestea? Dar pentru susținerea activității CCOC-urilor?

Anexa 4. Chestionar – Percepția asupra abandonului universitar din perspectiva CCOC-urilor

CHESTIONAR – PERCEPȚIA ASUPRA ABANDONULUI UNIVERSITAR DIN PERSPECTIVA CCOC-URILOR

I. ÎNTREBĂRI GENERALE

În această secțiune a chestionarului am inclus întrebări generale despre echipa CCOC, activități și beneficiari. Vă rugăm să bifați varianta care vi se potrivește / variantele care vi se potrivesc sau să completați, dacă este cazul.

1. Care este poziția dumneavoastră actuală în cadrul Centrului de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC)? *Obligatorie; Form Radio*

a. Coordonator centru
b. Consilier în carieră
c. Sociolog
d. Psiholog
e. Cadru didactic cu expertiză în domeniul de specializare al studenților și absolvenților
f. Altă poziție (vă rugăm să specificați): _____

2. De cât timp sunteți angajat în cadrul Centrului? *Opțională; Form Radio*

a. Mai puțin de 5 ani
b. 5 – 10 ani
c. Mai mult de 10 ani

3. Care este programul de studiu absolvit de dvs. la licență? *Opțională; Form Radio*

a. Psihologie
b. Pedagogie
c. Asistență socială
d. Resurse umane
e. Sociologie
f. Altă program, și anume _____

4. În ce măsură considerați că următoarele resurse sunt disponibile în cadrul centrului dumneavoastră în prezent? *Obligatorie; Form Matrix Radio*

Tipuri de resurse	Mult peste necesar	Potrivit necesităților	Insuficient/e	Deloc disponibile
Personal specializat (consilieri, psihologi etc.)				
Platformă digitală proprie pentru programări/intervenții				
Spațiu potrivit sesiunilor individuale de consiliere				
Spațiu potrivit activităților de grup				

Tipuri de resurse	Mult peste necesar	Potrivit necesităților	Insuficient/e	Deloc disponibile
Buget dedicat activităților cu studenții				
Acces la baze de date/statistici privind parcursul studenților				
Echipamente IT				
Suport IT/tehnic din partea universității				
Teste de specialitate (ex. orientare profesională)				
Consumabile și rechizite				

5. În anul universitar 2024-2025 cât de des s-au desfășurat în cadrul Centrului dumneavoastră următoarele activități? *Obligatorie; Form Matrix Radio*

Tipuri de activități	Foarte des	Des	Uneori	Rareori	Niciodată
Consiliere și evaluare psihologică					
Facilitarea integrării studenților de anul I la mediul universitar					
Promovarea ofertei universităților (caravane, târguri, prezentări în licee etc.)					
Consiliere psihopedagogică					
Evaluare vocațională (teste de aptitudini, interese, personalitate etc.)					
Orientare educațională					
Orientare în carieră					
Campanii de informare și educație cu privire la carieră, inclusiv în colaborare cu mediul privat					
Mentorat/coaching pentru studenți (angajare, dezvoltare personală etc.)					

Tipuri de activități	Foarte des	Des	Uneori	Rareori	Niciodată
Traininguri pentru studenți (angajare, dezvoltare personală etc.)					
Sprijin pentru studenți aflați în risc de abandon universitar					
Activități dedicate studenților cu cerințe educaționale speciale, cu tulburări de învățare, proveniți din medii dezavantajate sau care se confruntă cu probleme de natură psihoemoțională pentru parcurgerea cu succes a studiilor universitare					
Susținerea integrării pe piața muncii a studenților și proaspeților absolvenți					
Studii și analize privind abandonul universitar					
Informare studenților privind sănătatea mintală și starea de bine a acestora					
Activități de reducere a fenomenului de violență – bullying în mediul academic					

6. Pentru activitățile pe care centrul le desfășoară cu studenții, specificați modul de desfășurare (bifați toate variantele care se potrivesc): *Obligatorie; Form Matrix Radio*

Tipuri activități	Individual, în format fizic	Grup/atelier, în format fizic	Individual, în format online	Grup/atelier, în format online	Nu desfășurăm aceste activități
Consiliere psihologică					
Facilitarea integrării studenților de anul I la mediul universitar					
Consiliere psihopedagogică					
Evaluare vocațională					
Orientare educațională					

Tipuri activități	Individual, în format fizic	Grup/atelier, în format fizic	Individual, în format online	Grup/atelier, în format online	Nu desfășurăm aceste activități
Orientare în carieră					
Mentorat/coaching (angajare, dezvoltare personală etc.)					
Traininguri pentru studenți (angajare, dezvoltare personală etc.)					
Sprijin pentru studenți aflați în risc de abandon universitar					
Activități dedicate studenților din grupuri dezavantajate (de ex. studenți cu dizabilități, studenți de etnie romă, studenți din mediul rural, cu venituri reduse)					

7. În ceea ce privește activitățile dedicate studenților din grupuri dezavantajate/în risc, care au fost grupurile țintă vizate (bifați toate variantele relevante)? *Obligatorie; Form Radio*

a. Studenți cu dizabilități
b. Studenți de etnie romă
c. Studenți proveniți din mediul rural
d. Studenți cu situație socio-economică precară (care beneficiază de bursă socială pe criteriu de venit)
e. Studenți care lucrează în timpul studiilor
f. Studenți internaționali
g. Studenți aflați în risc de abandon universitar
h. Studenți care au abandonat studiile/ au fost exmatriculați
i. Altele (vă rugăm să specificați): _____
j. Nu știu / Nu răspund

8. Prin ce tipuri de acțiuni promovați centrul și activitățile oferite? *Obligatorie; Form Radio*

a. Prezentări la evenimente universitare (la festivități de deschidere, cursuri introductive, workshopuri, evenimente tematice etc.)
b. Activități comune cu asociațiile studențești
c. Afișare informații pe site-ul universității
d. Afișare informații la avizierele facultăților
e. Postere în căminele studențești
f. Prezentări în cadrul proiectelor universitare
g. Distribuire de pliante/broșuri în format fizic
h. Informare prin intermediul email-urilor instituționale/newsletter
i. Promovare prin social media (postări, evenimente online, anunțuri etc.)
j. Alte activități: _____

9. Cât de cunoscute considerați că sunt serviciile CCOC pentru studenți? *Obligatorie; Form Radio*

a. Foarte cunoscute
b. Cunoscute
c. Puțin cunoscute
d. Foarte puțin cunoscute
e. Nu știu / Nu răspund

10. Dispuneți în prezent de o metodă de evaluare a eficienței serviciilor/activităților oferite studenților? *Obligatorie; Form Radio*

a. Da, prin formular online
b. Da, prin chestionar tipărit, aplicat la finalul activității desfășurate
c. Da, prin altă metodă (vă rugăm precizați): _____
d. Nu
e. Nu știu / Nu răspund

11. Dacă da, care sunt principalele aspecte evaluate? *(bifați toate variantele relevante) (adresată celor care răspund a, b sau c la 10)* *Obligatorie; Form Radio*

a. Numărul de beneficiari ai serviciilor CCOC
b. Gradul general de satisfacție a studenților față de serviciile oferite
c. Măsura în care activitățile centrului contribuie la prevenirea abandonului
d. Impactul perceput asupra performanței academice
e. Frecvența participării studenților la activități
f. Gradul de atingere a obiectivelor
g. Alte aspecte (vă rugăm precizați): _____
h. Nu știu / Nu răspund

12. Centrul dumneavoastră colaborează în prezent cu următoarele instituții / companii / organizații non-guvernamentale? *(bifați toate variantele relevante)* *Obligatorie; Form Radio*

a. Centre județene de resurse și asistență educațională / CMBRAE
b. Angajatori locali – persoane fizice sau juridice
c. Agenții județene pentru ocuparea forței de muncă (AJOFM)
d. Organizații studențești
e. Asociații sau colegii profesionale
f. Unități de învățământ preuniversitar
g. Altele (vă rugăm menționați): _____
h. Nu colaborează cu nicio altă instituție sau organizație
i. Nu știu / Nu răspund

13. În ce măsură vă confruntați cu următoarele dificultăți în desfășurarea activităților? *Obligatorie; Form Matrix Radio*

Tip	În foarte mare măsură	Într-o oarecare măsură	În mică măsură	Deloc	Nu se aplică
Numărul posturilor alocate este insuficient					
Lipsa personalului specializat					
Finanțare insuficientă					
Lipsa infrastructurii sau spațiilor adecvate activităților cu studenții					
Interes scăzut din partea studenților					

Tip	În foarte mare măsură	Într-o oarecare măsură	În mică măsură	Deloc	Nu se aplică
Lipsa deschiderii/ sprijinului din partea personalului didactic din facultăți					
Lipsa deschiderii/ sprijinului din partea Universității					
Studenții care au nevoie de serviciile centrului nu sunt orientați către noi					
Complexitatea și diversitatea nevoilor studenților					
Birocrație sau dificultăți administrative excesive					

14. Cât de importante sunt următoarele direcții de dezvoltare strategică ale centrului pentru următorii 2-3 ani? (Optați pentru un răspuns la fiecare dintre direcțiile de dezvoltare)
Obligatorie; Form Matrix Radi

Tipuri de direcții dezvoltare	În foarte mare măsură	Într-o oarecare măsură	În mică măsură	Deloc	Nu se aplică
Extinderea/îmbunătățirea serviciilor oferite de centru					
Dezvoltarea parteneriatelor cu mediul economic și social					
Dezvoltarea parteneriatelor cu CJRAE/CMBRAE și unitățile de învățământ preuniversitar					
Creșterea vizibilității în rândul studenților și profesorilor					
Creșterea capacității de intervenție în cazurile de risc de abandon					
Digitalizarea activității centrului și evaluării					

II. Fenomenul abandonului universitar în rândul studenților

În această secțiune am inclus întrebări despre modul în care abandonul universitar este perceput la nivelul universității din care face parte Centrul dumneavoastră, dar și perspectiva dumneavoastră asupra cauzelor și a posibilelor direcții de prevenție și intervenție. Vă rugăm să bifați varianta care vi se potrivește / variantele care vi se potrivesc sau să completați, dacă este cazul.

15. Din perspectiva activității dumneavoastră în cadrul CCOC, cât de important este fenomenul abandonului universitar pentru comunitatea academică a universității în care activați?
Obligatorie; Form Radio

În foarte mare măsură	Într-o oarecare măsură	În mică măsură	Deloc	Nu se aplică
☐	☐	☐	☐	☐

16. Din experiența dumneavoastră, în ce măsură credeți că fiecare dintre următorii factori influențează decizia de a abandona studiile a studenților instituției dumneavoastră?
Obligatorie; Form Matrix Radio

Factori	**În foarte mare măsură**	**În mare măsură**	**Nici în mică, nici în mare măsură**	**În mică măsură**	**Deloc**	**Nu este cazul**
Relația cu profesorii (ex. lipsă de sprijin, comunicare dificilă)						
Relația cu colegii (ex. dificultatea de a se integra, lipsa unui grup de suport)						
Relația cu secretariatul și birocrația universitară (ex. dificultăți administrative, probleme cu documentele, secretarele au vorbit urât)						
Dificultatea examenelor și a materiilor						
Studenții consideră că nu învață ceva practic, care să îi ajute la muncă						
Lipsa resurselor financiare pentru a continua studiile						
Dificultatea de a se adapta să trăiască într-o altă localitate (*dacă e cazul*)						
Angajarea într-un loc de muncă, pe parcursul facultății						
Au descoperit că de fapt nu îi interesează domeniul de studiu al facultății						

Factori	În foarte mare măsură	În mare măsură	Nici în mică, nici în mare măsură	În mică măsură	Deloc	Nu este cazul
Problemele de familie						
Problemele medicale						
Plecarea în străinătate						
Cursurile nu au fost interesante sau relevante						
Managementul deficitar al timpului						
Apariția unei sarcini sau nevoia de a îngriji copii/copil						
Nevoia de a câștiga bani pentru a supraviețui						
Au considerat că programul de studii avea un nivel scăzut de calitate						
Angajarea/găsirea unui loc de muncă pentru a câștiga bani de buzunar						
Consum de alcool sau substanțe interzise						

17. La nivelul universității în care activați, există practici / mecanisme regulate de colectare și monitorizare a datelor privind abandonul universitar? *Obligatorie; Form Radio*

a. Da, există o monitorizare constantă și sistematică
b. Da, dar monitorizarea este ocazională sau parțială
c. Nu există o colectare organizată a acestor date
d. Nu știu / Nu am informații despre acest aspect

18. Dacă da, care sunt principalele metode prin care sunt colectate datele privind abandonul universitar în universitatea dumneavoastră? (Puteți bifa mai multe răspunsuri) (*adresată celor care răspund a sau b la 3*) *Obligatorie; Form Radio*

e. Prin analiza rapoartelor administrative ale departamentelor/ facultăților/ /universității
f. Prin colaborarea cu alte structuri ale universități / departamente care se ocupă de cercetare / culegere date
g. Prin colaborarea cu alte structuri ale universități / departamente care se ocupă de cercetare / culegere date, în cadrul unei metodologii de culegere a datelor privind abandonul universitar
h. Prin chestionare aplicate studenților
i. Prin interviuri sau discuții cu studenții
j. Alte metode (vă rugăm să specificați): _____

19. Cum apreciați eficiența procesului de colectare și monitorizare a datelor despre abandonul universitar în universitatea dumneavoastră, în raport cu activitatea CCOC? (*adresată celor care răspund a sau b la 3*) *Obligatorie; Form Radio*

Foarte eficient	Destul de eficient	Puțin eficient	Deloc eficient
☐	☐	☐	☐

20. Dacă centrul dvs publică cercetării, studii sau rapoarte cu privire la studenții universității (abandon, probleme studențești, studii de percepție), vă rugăm să inserați mai jos linkul unde pot fi găsite: *Obligatorie; Form TextArea*

---

21. Pe parcursul anului universitar 2024-2025 câți dintre beneficiarii dvs., studenți în risc de abandon/care au abandonat studiile au beneficiat de următoarele activități din partea centrului: *Obligatorie; Form Matrix Radio*

Activități	**Toți sau aproape toți**	**Majoritatea studenților**	**O parte dintre studenți**	**Niciunul sau aproape niciunul**	**Nu oferim acest serviciu**
Informare privind acordarea burselor sociale și altor facilități dedicate studenților dezavantajați;					
Informare despre drepturile studenților privind reexaminarea, reînmatricularea					
Reorientare academică și în carieră					
Sprijin pentru adaptarea și integrarea studenților în mediul universitar					
Susținerea dezvoltării competențelor de tip „a învăța să înveți”					
Consiliere psihologică					
Sprijin pentru management personal și gestionării presiunii academice					
Interviuri de exit (discuție cu studenții care decid să abandoneze studiile)					
Activități finanțate prin programul „Primul student în familie”					
Activități de reintegrare a studenților care își reiau studiile					

22. În ce măsură considerați că activitatea CCOC poate să contribuie la reducerea abandonului universitar în instituția dumneavoastră? *Obligatorie; Form Radio*

În foarte mare măsură	Într-o oarecare măsură	În mică măsură	Deloc	Nu se aplică
☐	☐	☐	☐	☐

23. Ce recomandări aveți pentru îmbunătățirea activităților centrelor universitare dedicate reducerii abandonului universitar? *(max. 3 exemple):* *Obligatorie; Form Text Area*

Lista figurilor

***Figură 1.** Percepția studenților asupra abandonului universitar. Harta analizei tematice 22*

***Figură 2**. Percepția studenților asupra rolului consilierii în retenția studenților. Harta analizei tematice 36*

***Figură 3**. Distribuția respondenților în funcție de vechimea în cadrul CCOC 58*

***Figură 4**. Evoluția numărului de studenți care au beneficiat de servicii de consiliere raportat la populația studențească (N = 17) 60*

***Figură 5**. Frecvența raportată a activităților derulate de CCOC-uri (2024 - 2025) 62*

***Figură 6**. Modalități de promovare a serviciilor CCOC (%) 67*

***Figură 7**. Distribuția colaborărilor instituționale ale centrelor CCOC 68*

***Figură 8**. Evoluția numărului total de personal al CCOC-urilor în perioada 2020 – 2025 (N = 17) 69*

***Figură 9**. Distribuția răspunsurilor privind disponibilitatea resurselor în centrele CCOC (%) 71*

***Figură 10**. Distribuția răspunsurilor privind dificultățile raportate de CCOC 73*

***Figură 11**. Categoriile de studenți vulnerabili cu care lucrează CCOC-urile (N = 44) 79*

***Figură 12**. Importanța percepută a fenomenului de abandon universitar 80*

***Figură 13.** Percepția CCOC-urilor în ceea ce privește contribuția la reducerea fenomenului de abandon universitar 82*

***Figură 14.** Creșterea capacității de intervenție în cazurile de risc de abandon universitar ca direcție de dezvoltare strategică pentru CCOC-uri 87*

Listă tabelelor

***Tabel 1.** Etapele metodologice adaptate prezentului studiu 7*

***Tabel 2**. Rezumat sintetic al politicilor naționale privind reducerea și prevenirea abandonului universitar 11*

***Tabel 3**. Teme și sub-teme rezultate în urma analizei tematice 20*

***Tabel 4**. Percepția studenților asupra profilului consilierului. Rezumat al datelor colectate 43*

***Tabel 5**. Poziția respondenților în cadrul CCOC 57*

***Tabel 6**. Reprezentarea respondenților (CCOC) pe tipuri instituționale 58*

***Tabel 7**. Formatele desfășurării principalelor activități și servicii ale CCOC (N = 48) 63*

***Tabel 8**. Prezența unei metode de evaluare a eficienței serviciilor oferite studenților 64*

***Tabel 9**.Tipurile specifice de metode de evaluare a eficienței serviciilor oferite studenților 65*

***Tabel 10**. Distribuție indicatori de evaluare monitorizați (Nivel General N = 45/48) 65*

***Tabel 11**. Distribuția răspunsurilor cu privire la nivelul perceput de cunoaștere a serviciilor CCOC 66*

***Tabel 12**. Distribuția universităților în funcție de raportul studenți/personal CCOC, anul 2025 (N = 25) 70*

***Tabel 13**. Statisticile descriptive pentru resursele raportate de CCOC (valori medii, deviații standard și numărul de răspunsuri valide) 72*

***Tabel 14**. Rezultatele analizei cluster (K-means) asupra indicilor resurselor și dificultăților 75*

***Tabel 15**. Percepția CCOC-urilor asupra factorilor care conduc la abandon, pe tipuri de universitate (medii) 77*

***Tabel 16**. Importanța percepută a fenomenului abandonului universitar, în funcție de tipul instituției de învățământ superior (valori medii) în raport și cu rata abandonului universitar pentru anul 2015 (nivel licență) 80*

***Tabel 17**. Monitorizarea abandonului universitar 81*

***Tabel 18**. Percepția CCOC-urilor în ceea ce privește contribuția la reducerea abandonului universitar 83*

***Tabel 19**. Frecvența sprijinului oferit studenților aflați în risc de abandon universitar 83*

***Tabel 20**. Formatele de desfășurare a activităților dedicate studenților în risc abandon universitar84*

***Tabel 21**. Acoperirea tipurilor de sprijin pentru studenții aflați în risc de abandon universitar (2024 - 2025) (%) 85*

***Tabel 22**. Acoperirea activităților de informare privind drepturile studenților în funcție de resursele centrelor 85*

***Tabel 23**. Acoperirea activității de consiliere psihologică în funcție de dificultățile raportate de centre 86*

***Tabel 24**. Acoperirea activităților „Primul student în familie", în funcție de tipul universității 87*

***Tabel 25**. Rezultatele testului de corelație Spearman cu privire la importanța creșterii capacității de intervenție × dificultățile raportate de centre 88*

***Tabel 26**. Rezultatele testului de corelație Spearman cu privire la importanța creșterii capacității de intervenție × experiența anterioară a centrelor 88*

Cofinanțat de Uniunea Europeană

Analiza rolului serviciilor de consiliere a studenților în prevenirea și reducerea abandonului universitar în România

Florina Cosmina Pop
Veronica Ionela Savu
Octavia Mihaela Borș-Georgescu

Implementat de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării. Proiect cofinanțat din Fondul Social European+, prin Programul Educație și Ocupare (PEO) 2021–2027 și din bugetul național.

Acest document a fost pregătit pentru Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării și reflectă opinia autorilor. Acest material nu reprezintă poziția Comisiei Europene sau a Guvernului României, care nu poartă răspunderea modului în care informația conținută în acest studiu ar putea fi utilizată.

București, octombrie 2026

Editor:
Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (beneficiar)

ue fiscdi Publishing House

Reducerea abandonului universitar

ISBN 978-606-95918-5-7